

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

VI. évfolyam 4. szám

2017. július – augusztus

„Viszont új parancsolatot írok nektek: azt, ami igaz ōbenne és tibennetek, hogy műlik a sötétség, és már fénylik az igazi világosság.

A világ pedig elműlik, és annak kívánsága is; de aki Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké.” (1János 2,8. 17)

ÉLET KRISZTUSBAN

A CSELEKEDÉTEK KÖNYVÉNEK ÜZENETE

Tartalom

- 1 W. MacDonald: Élet Krisztusban**
A Cselekedetek könyvének üzenete
- 3 Pap Lászlóné: Hamis ÉN-kép, hamis ISTEN-kép**
- 4 SZÓLAZ IGE**
A keresztről szóló beszéd ereje
Nyilas Zoltán esp. igehirdetése
- 6 „Az Úrtól jön a szabadság!”**
Nyilas Zoltán evangélikációja Pomázon
- 7 Bizonyágátételek**
Óvárné Heppei Dóra, Laár Endre, Benkő-Pályi Ágnes, Kerekes Balázs
- 11 Európa, iszlám, migráció**
Németh Pál lpt. előadása Visegrádon
- 14 Miért jött Jézus?**
- 17 Elbúcsúztunk Orbán Laci bácsitól**
- 18 Orbán László élete**
- 19 András Jné: Orbán László emlékére**
Bartha Sándor versei
- 20 Puskás A.: Múzeumi kirándulás**
- 22 GYERMEKTÁBOR 2017**
Kerekes Balázs: **Legyél te is református!**
- 24 Máthé Zoltán: Post Tenebras Lux**
igehirdetés
- 26 Osváth Dorottya: Csillagpont 2017**
Nyilas Zoltán elismerése
- 27 Hardi Judit: A megújulás lendülete**
450 éves a Mo.-i Református Egyház
- 28 Ferenczy-Vass László: Apám hitte...**
- 30 KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLNAK**
Hardi Péter: **Ami a Jóatya akarata szerint való, az megadatik nekik**
Nyíregyházi János és felesége, Éva
- 31 Áll a Krisztus Szent keresztye - dicséret**
- 32 Bátonyi Pál: Pomáz felvirágoztatója**
Felsővattay Wáttay III. Pál
- 34 KÖNYVAJÁNLÓ**
Hamar Jné: **Könyvek a keresz körül**
- 35 GYERMEKEKNEK**
- 36 A Választási Bizottság tájékoztatója**
- 37 Temetői tájékoztató**
- 38 Fabiny Tamás: Egy-Kor.-Tizenhárom - vers**
- 39 NAPLÓ**
Dénes Ferenc: **Ami megmarad – vers**
- 40 „Én vagyok az ajtó” (Jézus)**
Képősseállítás

A Cselekedetek könyvének elolvasása után jó, ha áttekintjük a korai keresztyének elveit és gyakorlatát. Mi jellemezte az egyes hívőket és azokat a helyi gyülekezeteket, amelyeknek tagjai voltak?

Először is nyilvánvaló, hogy az első századi keresztyének elsősorban és mindenkéltől az Úr Jézusért éltek. Egész szemléletmódjuk Krisztus központú volt. Létezésük elsődleges célja a bizonyosságért a Megváltóról. Energikusan odaszánták magukat erre a célra. Olyan világban, amely kemény harcot folytatott a túlélésért, a buzgó keresztyén tanítványoknak volt egy kemény magva, akik először Isten királyságát és az Ő igazságát keresték. Mindent a dicsőséges elhívásnak rendelték alá.

J. H. Jowett csodálattal jegyzi meg a következőket:

„A tanítványok megkeresztelkedtek... szent, izzó lelkesedéssel, amely Isten oltárától ragadta meg őket. Ebből a központi tűzből nyertek erőt minden máshoz az életben. Az apostolok lelkében ez a lobogó láng egy nagy hajó kazánjában égő tűzhöz hasonló, amely azt keresztyülviszi a viharokon, haragos és elnyeléssel fenyegető mélységen. Ezeket az embereket semmi sem tudta megállítani! Semmi

sem tudta haladásukat megakadályozni... Erős késztetés hatja át minden tettüket és beszédüket. Tűzük és fényük volt, mert a Szentlélek ereje által keresztelkedtek meg.”

Az üzenet, amelyet hirdettek, az Úr Jézus Krisztus feltámadása és dicsősége köré összpontosult. A feltámadott Úr tanúi voltak. Az emberek megölték a Messiást, de Isten feltámasztotta a halottak közül, és a legmagasabb megtiszteltetés helyét adta neki a mennyben. Minden térdnek meg kell hajolnia előtte, az Isten jobbján lévő megdicsőült Emberfia előtt. A megváltásnak nincs más módja.

A gyűlölet, a keserűség és a kapzsiság világában a tanítványok szeretetet mutattak mindenki iránt. Az üldöztetésre kedvességgel válaszoltak, és imádkoztak nyomorgatóikért. Más keresztyének iránti szeretetük ellenségeiket arra kényszerítette, hogy ezt mondják: „Nézd, ezek a keresztyének hogy szeretik egymást!”

Az a kifejezett benyomásunk, hogy az evangélium terjesztéséért áldozatot hoztak. Anyagi javukat nem tekintették sajátjuknak, hanem úgy, mint amire Istentől sáfárságot kaptak. Ha valahol tényleges szükség mutatkozott, azonnal adományt küldtek, hogy kielégítsék a szükségét.

Nem testi fegyverekkel hadakoztak, hanem Isten által rombolták le az erősségeket. Megértették, hogy nem vallási vagy politikai vezetők ellen hadakoznak, hanem inkább a levegőbeli gonosz hatalmak ellen. Így hittel, imádsággal és Isten Igéjével felfegyverkezve mentek előre. Az iszlámtól eltérően, akkor még a keresztyénség nem kényszer alkalmazásával növekedett.

Ezek a korai keresztyének a világtól elkülönülve éltek. Benne, de nem belőle éltek. Aktív érintkezést tartottak fenn a hitetlenekkel, ami a bizonyágtételüket illette, de sohasem merültek el a világ bűnös gyönyöreiben, nem alkudtak meg a hűség területén Krisztus iránt. Mint vándorok, idegen földön haladtak, és törekedtek mindenkinek áldássá válni, anélkül, hogy azok életmódjában részesek lettek volna.

Foglalkoztak-e politikával, vagy törekedtek-e napjaik szociális bajainak orvoslására? Az volt a nézetük, hogy a világban minden betegség és visszaélés az ember bűnös természetéből fakad. A gonoszságok orvoslására az okot kell megragadni. A politikai és szociális reformok a szimptomákat kezelik anélkül, hogy magát a betegséget befolyásolják. Csak az evangélium érintheti a dolgok lényegét, megváltoztatva az ember gonosz természetét. Ezért nem hagyták magukat elteríteni másodrendű orvoslással. Az evangéliumot hirdették alkalmas és alkalmatlan időben. Ahova az evangélium eljutott, a fekélyes sebek meggyógyultak és a nehézségek csökkentek.

Nem lepődtek meg, ha üldözés támadt ellenük. Megtanultak számítani rá. Ahelyett, hogy megtorolták volna, vagy akár csak védték volna magukat, ügyüket az igazságosan ítélő Istenre bízta. Ahelyett, hogy menekülni próbáltak volna a nyomorúságból, mindig bátorsággal hirdették, hogy hirdethessék Krisztust mindenkinek, akire csak rátalálnak.

A tanítványok célja az evangélium hirdetése volt a világban. Nem tettek különbséget hazai vagy külföldi misszió között. Az evangéliumi szántóföld a világ volt. Nem az evangélikus tevékenységük volt a cél, azaz nem elégedtek meg azzal, hogy Krisztushoz vezessék a lelkeket és azután hagyják őket magukban botladozni. Helyi gyülekezetekbe vitték a megtérteket. Itt tanították az Igét, nevelték őket az imádságban, és erősítették őket, hogy menjenek másokhoz az üzenettel.

A helyi gyülekezetek létrehívása mara-

dandóvá tette munkájukat, és az evangélium elérte a környező területeket is. Ezek a gyülekezetek önállóak voltak, vagyis önirányításúak, önszervezők és önfenntartók. Minden egyes gyülekezet független volt a többitől, mégis fennállt közöttük a Lélek közössége. Valamennyi arra törekedett, hogy a szomszédos területeken más gyülekezeteket hozzon létre. Mindegyik maga viselte költségeit. Nem volt központi pénzkezelés vagy szervezet.

A gyülekezet a hívőknek elsősorban lelki menedék és nem központ volt a meg nem tért emberek megmentésében. A gyülekezetek tevékenysége magában foglalta a kenyér megtörését, az istentiszteleteket, az imádkozást, a bibliatanulmányozást és a közösséget. Az evangélikus életmódot nem csak a gyülekezetekben tartották, hanem mindenhol, ahol alkalom volt a meg nem tért megcsalására: zsinagógákban, piacokon, utcákon, börtönökben és házakban.

A gyülekezetek nem különleges épületekben (templomokban) találkoztak, amelyeket erre a célra építettek, hanem a hívők otthonaiban. Ez a gyülekezet üldözése idején nagyfokú mozgékonyt biztosított, és lehetővé tette, hogy gyorsan és könnyen „illegálisba vonuljanak”.

Kezdetben bizonyosan nem voltak felekezetek. Minden hívőről elismerték, hogy Krisztus Testének tagja, és minden helyi gyülekezetéről, hogy az univerzális Gyülekezet kifejezője.

Nem volt megkülönböztetés a klérus és a laikusok között. Egyetlen embernek sem volt kizárólagos joga egy gyülekezetben a tanításra, igehirdetésre, keresztelezésre vagy az úrvacsora kiosztására. Elismerték azt a tényt, hogy minden hívőnek van valamilyen ajándéka, és mindenkinek szabadsága volt ezeknek az ajándékoknak a gyakorlására.

Azok, akik ajándékokkal rendelkeztek – apostolok, próféták, evangélikusok, pásztorok és tanítók –, nem törekedtek arra, hogy nélkülözhetetlen megbízottá tegyék magukat a gyülekezetben. Feladatuk az volt, hogy építsék a szenteket a hitben, hogy ők is képesek legyenek naponként szolgálni az Úrnak. Az Újszövetség idejének megajándékozott embereit a Szentlélek különleges felkenetése tette képessé a munkára. Ez teszi érthetővé, miként volt lehetséges, hogy tanulatlan és egyszerű emberek ilyen hatást gyakoroljanak korukra. Nem voltak „hivatások” abban az értelemben, ahogyan ma gondoljuk, hanem laikus igehirdetők a magasságból eredő felkenetéssel.

Az üzenet hirdetését a Cselekedetek könyvében gyakran csodák kísérték – jelek és csodák –, valamint a Szentlélek különböző ajándékai. Ezek a csodák a korai fejezetekben fontosabb helyet kaptak, de a könyv befejezéséig folytatódtak.

Miután a gyülekezetek működni kezdtek, az apostolok vagy képviselőik véneket jelöltek ki, embereket, akik lelki felügyelők voltak. Ezek az emberek pásztorolták a nyáját. Minden gyülekezetben több vén volt.

A „diakónus” elnevezést nem kizárólagosan, főnévi értelemben alkalmazták egy gyülekezeti munkásra. A Cselekedetek könyvében a szó igei alakját használták arra, hogy az Úrért végzett lelki vagy anyagi jellegű szolgálatot írják le vele (*hé diakonosz* = diakónus,

azaz szolgáló; *diakoneó* = szolgálni).

A korai hívők a keresztelest aláírattal gyakorolták. Az az általános benyomás, hogy a hívőket megtérésük után hamarosan megkeresztelték. A hét első napján a tanítványok összegyűltek, hogy a kenyér megtörésével az Úrra emlékezzenek. Ez a szolgálat valószínűleg nem volt olyan formális, mint manapság. Úgy tűnik, hogy közös étkezéssel, vagyis szertartással (agapé) összekapcsolva tartották.

A korai gyülekezetek az imádságnak szentelték magukat. Ez volt a kapcsolatuk Istennel. Az imádságok őszinték, hittel teljesek és buzgók voltak. A tanítványok böjtöltek is azért, hogy erejüket a lelki dolgokra összpontosítsák a figyelem elvonása vagy lankadása nélkül.

Imádkozás és böjtölés után küldték Antiókhiaa a próféták és tanítók Barnabást és Saul a missziói útra. Ez a két ember már korábban is egy idő óta az Úrnak szolgált. A megbízás nem hivatalos felszentelés volt tehát, hanem az antiókhiai vezetőknek az a felismerése, hogy a Szentlélek már elhívta őket erre. Ez egyben a teljes szívvel vállalt közösség kifejezése volt a gyülekezet részéről abban a munkában, amelyre Saul és Barnabás indult.

Azokat, akik evangélikus szolgálatra mentek, az otthoni gyülekezetük nem ellenőrizte. Nyilvánvalóan szabadon szolgáltak, ahogyan a Szentlélek vezette őket. De beszámoltak otthoni gyülekezetüknek arról, hogy Isten hogyan áldotta meg munkáikat.

Ebben az összefüggésben a gyülekezet nem volt valamilyen erősen szervezett organizáció, hanem élő organizmus, amely az Úr vezetésének folyamatosan engedelmességet. A gyülekezet feje, a mennyben levő Krisztus irányította a tagokat, akik törekedtek taníthatók, mozgathatók és fogékonyak maradni. Így ahelyett, hogy valamilyen merev istentiszteleti liturgiát találnánk a Cselekedetek könyvében, változatosságot és üdítő rugalmasságot találunk. Nem volt például keményen rögzített szabály arra, hogy egy apostol mennyi időt töltsön el egy helyen. Pál Thesszalonikában három hónapig maradt, de Efézusban három évet töltött. Minden attól függött, mennyi idő alatt lehetett a szenteket annyira felkészíteni, hogy ők maguk tudják folytatni a keresztyén szolgálatot.

Vannak, akik úgy vélik, az apostolok figyelmüket a nagyvárosokra összpontosították, abból a célból, hogy az ott létrehozott gyülekezetek szétterjedjenek a környéken. De vajon igaz ez? Volt az apostoloknak ilyen rögzített és végső formába öntött stratégiája? Vagy inkább az Úrtól származó rendelkezéseket követték napról napra, akár fontos központokban, akár kicsiny falucskákban?

Az egyik jelentős benyomás, amit a Cselekedetek könyvéből szerzünk, bizonyára az, hogy a korai hívők az Úr vezetésére vártak és attól függtek. Mindenről lemondtak Krisztusért. Nem volt semmijük és senkijük, csak maga az Úr. Ezért rá tekintettek naponkénti vezetésért, és soha nem csalódtak.

Úgy látszik, a vándorló keresztyén munkások gyakorlata az volt, hogy kettesével utaztak. A társ gyakran egy fiatalabb munkás volt, aki így tanulóidejét szolgálhatta.

Az apostolok állandóan hűséges fiatal embereket kerestek, akiket taníthattak.

Időnként az Úr szolgálói önellátók voltak. Pál apostol például sátróképzőként dolgozott. Mások az egyének vagy gyülekezetek ajándékokkal támogatták őket.

Egy másik figyelemre méltó észrevétel, hogy azokat, akik lelki vezetőik, a velük együtt dolgozó szentek elismerték. A Szentlélek hatalmazta fel őket, hogy hatalmasan szóljanak. Ugyanaz a Szentlélek, aki más hívőknek azt az igazi lelki ösztönzést adta, hogy alárendeljenek magukat ennek a hatalomnak.

A tanítványok engedelmessé váltak az emberi hatalmasságoknak egy bizonyos pontig. Ez a pont az volt, amikor megtiltották nekik, hogy az evangéliumot hirdessék. Ezután Istennek engedtek inkább, mint embereknek. Amikor a polgári hatóságok megbüntették őket, ellenállás nélkül elszenvédtek, anélkül, hogy valaha is összeesküdtek volna a hatalom ellen.

Az evangéliumot először a zsidóknak hirdették, aztán, miután Izrael nemzete elutasította az üzenetet, a jó hírek a pogányokhoz jutottak. Azt a parancsot, hogy „zsidóknak először”, történetileg betöltötték a Cselekedetek könyvében. A zsidók ma ugyanazon az alapon állnak Isten előtt, mint a pogányok, nincs különbség: „mert mindnyájan vétkeztek és szűkölködnek az Isten dicsősége nélkül”.

Óriási erő működtött együtt a korai gyülekezet szolgálatával. Isten nemtetszésétől félve, az emberek nem vallották magukat könnyelműen keresztyének. A gyülekezetben a bűn hamarosan napvilágra került, és Isten ilyen esetekben súlyosan büntetett, pl. Anániás és Szafira ügyében.

Végso és szilárd meggyőződésünk a Cselekedetek könyvének tanulmányozásából eredően a következő: Ha követnénk a korai gyülekezetek példáját hitben, szentségben, odaadásban és fáradhatatlan szolgálatban, akkor betöltenénk azt a szolgálatot, amelyre az Úr elhívott minket.

(William MacDolnald Újszövetségi Kommentárjából)

Hosszú hetek, hónapok vannak mögöttem, melyekben „belemerülhettem” abba a világba, melyben az ember állandóan maga körül forog. Állandóan kérdéseket tesz fel magának és másoknak, miközben megvannak a kész válaszai. Ami azokkal el-lenkezik, elutasítja, és nem hajlandó felül-vizsgálni azokat. Nem azért, mert meggyő-ződött saját vélekedései igazáról, hiszen ismeretei hiányosak, hanem mint papagáj szajkózza mások szavait.

Igenkben a zsidók Jézushoz fordulnak: „Micsoda jelt mutatsz nekünk, hogy ezeket cselekszed?” (2:18.) Azaz: miféle hatalom az, ami feljogosít arra, hogy beleszólj emberek életébe, cselekedeteibe? Micsoda hatalom az, amellyel beleszólj és megváltoztatod az életünket? Hiszen voltak terveink, céljaink és egyikünk így, másikunk úgy, de igyekezett a maga és az övéi életét, annak feltételeit biztosítani. „Mit művelsz?” – kérdezik a János 6:30-ban. Sem ott akkor, sem ma itt, nincs tisztelet az Isten, Jézus iránt! HOGY teheti? MIÉRT engedi? – záporoznak a kérdések. S mögötte ott van a teljes elutasítás, mert az, aki nekik rosszat tesz, keresztülhúzza számításait, az nem kell! Csak az a JÓ Isten, csak az kell nekik, aki kedvük szerinti jót ad, és aláír minden eléje tett tervet, és méltányolja a felhasznált módszereket és eszközöket.

Mióta vagyunk mi ilyenek? Mióta vagyunk ilyen nagyra magunkkal? Hogy van az, hogy az ÉN-FELSÉG ennyire felette áll mindennek és mindenkinek: sérthetetlen, és mint ilyen: tökéletes? Csak azóta, mióta elhitte az ember, hogy ő ilyen! Elhitte, hogy formálni tudja a jövőjét, ha elfelejtve a múltat, a jelenben megteszi mindazt, ami föléje emeli a többi embernek – mindegy, hogy milyen eszközökkel –, s akkor szebb lesz, okosabb, gazdagabb. Mert az „emberi” gondolkodás szerint ez a cél, ami felé törekedni kell!

A zsidók még nem haragszanak Jézusra, még nem akarják megölni, még ott van bennük, hogyha megértik, Jézus mit miért tesz, hisznek benne: „Micsoda jelt mutatsz tehát te, hogy lássuk és higgyünk néked?” (6:30.)

A ma élő tömegekről – beszédtük, tetteik nyomán – megállapítjuk, hogy nem konzervatív, hanem modern, mi több, liberális-modern ember módján élnek és gondolkoznak. Holott az efféle gondolkodás, életvitel és az ennek folytán kialakult ÉN-kép hamis, és ezért hamis az ISTEN-kép is! „olyanok lesztek, mint az Isten...” (1.Móz. 3:5.) – mondja a kígyó, és az ember elhitte. Magát emelte a csúcsra, minden és mindenek fölé, istenné vált önmaga számára, és nem tudja, hogy Istent lopja meg, aki azt mondta, hogy dicsőségét másnak nem adja. (Ézs. 48:11.)

Ő a hatalom, a mindennekfelett való Úr, és a teremtés jogán nyúl bele az ember életébe: megállítja, amikor szakadék felé rohan, elveszi azt, ami akadálya a magába nézésnek, az ön-maga és az Isten igaz megismerésének, s hogy nem rossz, hanem JÓ Isten, jelét is adta: a keresztet. Mert az az Isten, aki megállít, és nem enged tovább a megkezdett rossz úton, szeretetből teszi! Mentő szeretete készítette arra, hogy felépítse az egyetlen utat, mely az életre visz, és nem az örök halálba. Megteremtette az alkalmát annak, hogy az ember – én és te – megálljon előtte, és feltegye neki a kérdését. Az igaz választ csak Ő tudja megadni. S áldott az Isten, mert hatalma van ideológiákon, filozófiákon, mindenféle emberi okoskodáson. Előtte a sötétség erői megsemmisülnek, a sziklaszilárdnak hitt tanítások köddé válnak, s az ember szabaddá lesz a régi-új életre. Mert arra teremtettünk, hogy Istent Urunknak valljuk, dicsőítsük és imádjuk Őt!

A zsidóknak, de a tanítványoknak is – bár ismerték az Igét, az Isten Törvényét – szükségük volt arra, hogy eljussanak a kereszttel, mert csak ott hullik le a hályog majd a szemükről, hogy tisztán, világosan lássanak. A római százados is ott jutott el odáig, hogy ki tudta mondani: „Bizony, Istennek Fia volt ez!” (Máté 27:54.)

A ma gyülekezetének, benne a csak ismeretben gazdagoknak, de azoknak is, akik már igazán hisznek Istenben, szükségük van arra, hogy szembesüljenek a kereszttel. Ott kell meglátniok: nem vagyok isten, nem vagyok bölcs, nem vagyok okos, sem gazdag – szegény vagyok, nincstelen, BŰNÖS, aki eddig lázadt Isten ellen!

Valahol megállított Isten, elvett valamit, valakit? Úgy érzed, többet, mást érdemelnél? Tedd fel Neki a kérdésed: Miért, milyen hatalommal cselekszel? Miért bántasz? Nem szeretsz? S Ő el fogja mondani neked: „Örökkévaló szeretettel szerettelek téged, azért terjesztetem ki reád az én irgalmasságomat!” (Jer. 31:3.)

Pap Lászlóné lelkipásztor

Kedves testvérek, amikor kezünkbe vesszük a Szentírást és a korinthusiakhoz írott leveleket olvassuk, jó meglátnunk és néhány mondatban összefoglalnunk, hogy kiknek íródott, és milyen körülmények között szólal meg Pál apostol levele, Istenünk Igéje.

Korinthus az ókor egyik nagyvárosa, melynek majd 100.000 lakosa volt Pál apostol idejében. Két kikötővel rendelkezett, és ez meghatározta gazdasági fontosságát. Az ókori városról a leírásokból azt is tudhatjuk, hogy egy alkalommal szinte porig rombolták, és valamikor az I. században kellett újra benépesíteni, ami által vegyes lakosságú lett. A vegyes lakosság egyben a vegyes pogányságot is hordozta, különböző vallásosságokat, meggyőződéseket, életfelfogást, életfilozófiát. Maguk a korinthusiak gyakran megjelentek a hétköznapi beszédben is, mint olyan emberek, akik a botránkozást, a megbízhatatlanságot képviselték a korabeli nagyvilágban. Különösen is negatív jelző volt az ókori beszédben a „korinthusi nő”, a „korinthusi lány”, mint a kicsapongó szabad szerelem megtestesítője.

Amikor Isten Igéje megjelenik ebben a városban, és Pál apostol második missziói útja során itt végzi igehirdetői szolgálatát, hirdeti az evangéliumot, létrejön egy közösség. Az apostol ezt a közösséget a levél első részében a szentek gyülekezetének hívja, az elhívottak, a megajándékozottak közösségének. Szinte nem is értjük, hogyan szólhat az apostol ennyire szubjektíven erről a gyülekezetről, hiszen mi inkább annak a hangnak adunk igazat, amelyik ugyancsak ebben a levélben azt mondja róluk, hogy tele van viszálykodással. „Ádáz Erynnis lelke uralkodik” (Berzsenyi), tele van szakadással, botránnyal, skandalummal. Hát hogy lehet egy közösség egyszerre a szentek gyülekezete, az elhívottak közössége, másrészt pedig konkrét bűnökben élő gyülekezet, amely megújulásra vár? Hogyan lehet együtt egy városi gyülekezetben jelen ez a kettősség?

Az apostol az első fejezetben két felütést tesz. Azt mondja először, hogy „a ti hűségetek, a ti elhívásotok nem magatoktól van. Gondoljátok végig: hűséges az Isten, aki elhívott titeket az Ó Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre.” Azt mondja: „Én Krisztuson keresztül nézlek titeket.” Nemcsak arról van tehát szó, amikor később levelet ír ennek a gyülekezetnek, hogy behunyja a sze-

mét, és tudja, hogy ki hol ül a gyülekezetben, nemcsak arcok jelennek meg előtte, hanem Krisztus szemén keresztül látja azokat, akik elhívást kaptak, akik bűnben vannak, akik megújulásra várnak, és azt mondja, hogy: „a ti elhívásotok alapja Krisztus hűsége.” Ez az egyik tézise az apostolnak.

A másik bizonyágtétele, amikor azt mondja, hogy az ő küldetésének lényege a korinthusi közösséghez az volt, hogy Krisztusról szóljon. „Mert nem azért küldött engem Krisztus – mondja –, hogy kereszteljek, hanem hogy az evangéliumot hirdessem, de nem bölcselkedő beszéddel, hogy a Krisztus keresztje el ne vesztse az erejét.” (1,17) Az apostol arról tesz bizonyosságot, hogy az istentiszteleti együt-létünk, a liturgikus formánk mind-mind csak szolgálója mindannak, hogy meghalljuk az örök életnek beszédét, ami Jézus Krisztusban van. Hogy meghalljuk a keresztről szóló beszéd igazságát, valóságát, gyógyítását, és hogy az a miénk legyen. Ezért hívta létre Krisztus a gyülekezet közösségét.

Pál apostol azt mondja ebben az igében, hogy a korinthusi gyülekezetben – akik elhívottak – mégis van egyfajta pártoskodás. Vannak olyanok, akik magukat, a saját vallásos meggyőződésüket a múlthoz igazítják, azaz, hogy honnan származom, kinek a fia vagyok, milyen ősi gyökerekkel rendelkezem – ők a zsidók; és vannak olyanok, a modernek, az észet követők, a logikus rendet keresők, akik

pedig azt mondják, hogy mindennek a fejben kell eldőlnie itt és most. Ők a görögök. A zsidók, az ősi gyökerekkel rendelkezők, akiké a törvény, akiké a próféták serege, akik ismerik az Írásokat – ők jelt kívánnak. Jelt várnak Istentől. Ezt olvassuk az evangéliumban is, és ezt olvassuk az apostoli iratokban is: a zsidók jelt kívánnak. A görögök pedig a bölcsességben keresik az Istent, a maguk bölcsességében. Az egyik valami csodára vágyik, mert nem elégszik meg az ígrettel, a másinak pedig nem fér a szívébe a megváltás, megigazítás kifejezése, nem fér bele az üdvösség. Ezért az egyiknek megütkezés, skandalum, a másinak pedig bolondság, ahogyan halljuk az igéből.

Amikor ezt a két kategóriát magunk is megismerjük és látjuk, akkor bizony ki kell mondanunk, hogy mindkettőnek egyre van szüksége: Jézus Krisztusra. „...a keresztről szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek”. Gondolkozzunk el ezen őszintén. Felejtjük most el az állítás másik felét, és gondoljuk végig, mit jelent az, hogy „...a keresztről szóló beszéd bolondság”. Nem így van ez? Nem arról van szó, hogy a hétköznapi gondolkodás újra és újra, kortól függetlenül eljut ideig, és azt mondja: bolondság? Nem arról szól ez a mai világ sokszor, hogy a hit, az egész életszemlélet, aminek lényege, legfontosabb kifejezője a kereszt, alapvetően tarthatatlan, mindaz, amit hirdet az evangélium, végrehajthatatlan, hogy valami alapvető probléma van vele? Úgy gondolom – és Pál idejében még inkább így lenne –, ha most kimennénk, és szavazásra tennénk fel a kérdést, hogy az Isten igéjében szereplő kereszt üzenete az ember számára megoldás, megtartás, vagy inkább bolondság, akkor elsősorú többsége lenne azoknak, akik azt mondják, hogy ez a beszéd bolondság. Nem így lenne, ha kilépnénk a templom kapuján? Nem így lenne, ha gyakorolnunk kellene mindazt, amit megtanultunk, amit Isten a szívünkbe helyezett? Vajon amikor halljuk az igehirdetést, amikor elkezdjük érteni Isten szavát, jártunk-e már úgy, mint amit az emmausi tanítványok mondanak, hogy a szívünkben valami megmozdul, valami megindul? Hogy hevül a

szívünk? Azt hiszem, hogy sokan jártunk már így. A hétköznapi életben mégis olyan ez a hevülő szív, mint az izzó anyag, amit ha beleszorítunk a hideg vízbe, hirtelen megridegül. Nem úgy van – valljuk be őszintén –, hogy talán egy-két óráig, egy-két napig tart bennünket az evangélium, de utána azt mondjuk, hogy majd mi megmutatjuk? Majd mi a kezünkbe vesszük a dolgokat! Nem lehet, hogy minden így menjen végbe!

Lehetetlennek tűnik az egykori és a mai ember számára az, hogy az Isten emberré lesz, lehetetlen, hogy gyermekként születik, lehetetlen, hogy ifjúként keresi a helyét a főpapok tanácsában, lehetetlen, hogy odamegy egy beteghez, odahajol egy betegágy fölé, odalép egy nyomorult emberhez, megérint egy leprást, vagy magához ölel egy kisgyermeket – az emberi ész számára mindez lehetetlen. Pedig ez történik. Az Isten Jézus Krisztusban eljött erre a földre, hogy megértsen és megváltson bennünket. Az Isten azért lesz emberré, hogy felvegye minden bűnünket, hogy felvigye a keresztre, hogy megváltson bennünket. És az a másik skandalum, bolondság és botrány, hogy az Isten ilyet tehet. Hogy a Messiás mindent magára vesz, és a kereszten szenved. Ó de sokszor bolondság ez, elfogadhatatlan a mai emberek is.

Amikor azt halljuk az igében, hogy „...a keresztről szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek” – ha komolyan vesszük ezt a mondatot, akkor erősen elkezdünk rajta gondolkodni. Mert azt mondja ez a mondat, hogy vannak elveszők, akik bolondságnak tartják az evangéliumot, de azt is jelenti, hogy nincs minden véglegesen, visszafordíthatatlanul lezárva, nincs az ember bezárva ebbe a gondolkodásába. Ez az egyetlen szócska: „azoknak”, azt jelenti, hogy van szabadságunk és van méltóságunk. Azt jelenti, hogy Istenben van egy világra nyíló ajtó, egy csodálatos feltárlkozás, megnyílás, olyan valami, „amit szem nem látott, fül nem hallott, és ember szíve meg sem sejtett”.

Pál apostol arról beszél, hogy a kereszt megoldást jelent. Mindannyiunknak van egy útja, mely a születésünktől fogva a miénk, hogy a keresztről való beszédet bolondságnak tartjuk. Minden ember így gondolkodott. Ez származik Ádám-tól. Nem azt mondja Pál, hogy egyeseknek valami sajátos gondolkodási vagy életviteli hibája van, hanem azt, hogy az ember természete szerint követhetetlennek tartja Krisztus keresztyét. De kell lenni egy másik gondolkodásnak, egy másik útnak is, hogy éljen, hogy legyen reménye, jövője. Vannak olyanok ugyanis, akik Krisztus keresztyét személyes életük megoldásának tartják.

„...a keresztről szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek” – egészen furcsa ez a mondat, mert azt jelentené, hogy ők el fognak veszni. Mi magunk azonban legszívesebben megfordítanánk a sorrendet. Nem cserélődött

A keresztnélküli élet a semmibe vezet

fel – tesszük fel a kérdést – a feltétel és a következmény? Mert kiktől várnánk azt, hogy bolondságnak tartsák a Krisztus keresztyét? Olyanoktól, akik formális bűnben élnek. Azt kellene olvasnunk a logika szerint, hogy a Krisztus keresztyét azok káromolják, akik paráznaságban, akik iszákosságban, akik különböző bűnökben élnek. De most az ellenkezőjét olvassuk: akik el fognak veszni, azok számára bolondság az evangélium. És ez így helyes, testvérek. Mert a mi természetes állapotunk ez. A keresztnélküli élet a semmibe vezet. Ezt nem lehet ennél tisztábban, rövidebben világossá tenni. És mielőtt azt gondolnánk, hogy mi kívülálló vagyunk ennek a történetnek, hogy mi különbek, jobbak vagyunk, akkor újra és újra figyelmeztet bennünket ez az ige. Ti nem vagytok jobbak, csak elfogadtátok a kereszt titkát, ezért megemnekültök. Mert Ádám és Éva óta a bolond élet halálba, a semmibe, a jövőnélküliségbe vezet. Az Ige azt tanítja, hogy ebből nem tudunk magunktól kiszakadni, nem tudunk jobbá válni. Évezredek erőfeszítése, 500 év, 450 év, 234 év, 70 év kevés ahhoz, hogy mi jobbá legyünk. Kevés ahhoz, hogy a keresztről való beszédet mi ne bolondságnak tartsuk. Valaki másra van szükség: Jézus Krisztusra. Mert Isten a semmibe vezető úttal szembeállítja önmagát. Ami az emberi élet lényegére nézve igaz, hogy egyedül egy megoldás van. Mi azt gondolnánk, hogy számtalan megoldás van, számtalan alternatíva van, még akkor is, ha ez helytelen. A mai gondolkodás azt mondatja: „Kérem szépen, sokféleképpen lehet gondolkodni. Ahány ember, annyi meggyőződés, annyi hit, annyi életút.”

Isten pedig azt mondja: Nem! Isten Igéje arra tanít bennünket, hogy egyetlen egy út van a semmibe vezető úttal szemben: ez pedig a kereszt.

És azt mondja, nem elég az, hogy néha felnyitjuk a Bibliánkat, néha összekulcsoljuk a kezünket, nem elég, hogy van egy életfilozófiánk, hanem egyetlen egy útnak kell lenni, ami megment. Pál apostol másutt azt mondja, hogy ez a világ „sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését”, sóvárogva várja az evangéliumot, azt az örömhírt, hogy Jézus Krisztus megment bennünket, hogy a kereszten valóban megbocsátotta minden bűnünket, hogy valódi életülést ad.

„Mert a keresztről szóló beszéd

bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje.” Nem azt mondja itt az ige, hogy nem bolondság, hanem azt mondja, hogy erő. Olyan erő, amely megtart és megment bennünket. A keresztről szóló bizonyágtétel megtart a hétköznapi életben. Nem egyszerű tanítás, nem valamilyen értelmi vagy érzelmi intellektus, hanem életerő, ami úgy válik erővé, hogy megjelenik a mi testünkben, az életünkben. Nem véletlen, hogy gyakran beszélünk Isten Igéjéről úgy, mint aminek van egy látható formája is. Nemcsak Jézus Krisztusban, hanem azt mondjuk, hogy a látható Ige az az úrvacsora. És amikor az úrvacsorában magunkhoz vesszük azt a falatka kenyeret, és azt a korty bort, az valóban a testünknek a részévé lesz, beépül az izmainkba, a gondolkodásunkba, a valónkba. Erővé válik a kereszt botránya, a kereszt gyöngesége, a kereszt veresége, a kereszt fájdalma. Mert ha bolondság, akkor ez a hétköznapi gondolkodás számára bolondság. De mégis az egyetlen járható út – a jövővel bíró út. Mert a keresztről szóló beszéd nemcsak igazság, fontosság, meghatóvá, széppé, tanulságossá, hanem a szó szoros értelemben erővé válhat az ember számára.

Testvérem, te mire vágyasz akkor, amikor úgy érzed, mindenki elhagyott? Beszélgettem egy egyedül élő emberrel, aki elmondta, hogy egyedüli társa a televízió, de az is üresség, nincs benne semmi. Mire vágyik a betegágyon fekvő ember? Mire vágyik a gyászoló? Mire vágyik az életproblémákkal küzdő? Erőre! Ezt ígéri a kereszttel kapcsolatban az ige: Istennek ereje jelenik meg benne. Ami az élet legnagyobb különbsége. Nem kulturális, nem katonai, nem jogi különbség, nem egy picit plusz, hanem az élet maga. Ez a keresztről szóló beszéd.

Azt olvastuk, hogy „a keresztről szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje.” Akik üdvözülünk... Hadd hozzam ide a Károli fordítást: „de nekünk, kik megtartatunk, Istennek ereje.” Nagyon szép ez a szó: „megtartatunk”, mert szinte kikopik a hétköznapi beszédünkből a passzív szerkezet. Arra hívja fel itt a figyelmet Pál apostol, hogy az üdvösségünk, az életünk nem a mi kezünkben van. A megtartás nem a miénk. Az üdvösséget nem mi fogjuk elérni valamivel, valahogyan. Az az Isten ajándéka. Testvérem, tanul meg ebből az igéből, hogy Isten az, aki cselekszik a te életedben. Isten az, aki megtart, Isten az, aki megsegít, Isten az, aki megszabadít, Isten az, aki üdvözít. Ő az, aki munkálkodik benned, és Ő az, aki kimunkálhatja azt is, hogy a bolondság beszédéből a te életed a Krisztus keresztyéről szóló bizonyágtétel legyen, és ez ne egy óráig tartson csupán, hanem elvigyen magával mennyei Atyád otthonába, az Ő örömébe és hajlékába. Mert az út, amelyen élünk, az élet, hittel nem a semmibe vezet, hanem Hozzá, a mindenség Urához. Ámen!

Nyilas Zoltán esperes

(Az igehirdetés elhangzott 2017. július 23-án a pomázi református templomban.)

Mindannyian megrendülten szoktuk olvasni Jézus ítéletes szavait Máté evangéliumában a meg nem térő városokról: Jaj neked Korazin, jaj neked Bétsaida, te is Kapernaum – a pokolig fogsz alászállni! Milyen döbbenetes szavak Jézus szájából! Ezekben a városokban történt a legtöbb csodája, mégsem tértek meg. Aztán miután a zsidók Jézust Belzebub szövetségének mondják, jelt követelnek: „Jelt akarunk látni tőled” – mondják. Hiszünk benned, ha csodát mutatsz nekünk. Ám Jézus nem mutat be nekik egy újabb csodát, hanem azt válaszolja: „Ez a gonosz és parázna nemzedék jelt követel, de nem adatik neki más jel, csak Jónás próféta jele.”

Mi volt Jónás próféta jele? Jézus azt mondja: „Mert ahogyan Jónás három nap és három éjjel volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia is a föld belsejében három nap és három éjjel.” Jézus itt saját halálára és feltámadására utal. Nagy csoda volt, hogy Jónás prófétát lenyelte a nagy hal, majd három nap és három éjjel tartó könyörgés után az Úr parancsára kiköpte a szárazföldre, de kicsoda csoda lesz az üres sír csodája! „Ninive lakói feltámadnak majd az ítéltor ezzel a nemzedékkel együtt – mondja Jézus –, és elítélik ezt a nemzedéket, mert ők megtértek Jónás prédikálására; de íme, nagyobb van itt Jónásnál!”

Isten feltétlen szeretete feltétlen hitet és engedelmességet vár az embertől. Ne csodára várjon, valami jelre, azt mondva: hiszek benne, ha megszabadít. Mutasson előbb bizonyítékot, hogy érdemes-e hinni benne! Jónás még a hal gyomrában van, de már halát ad az Úrnak a szabadításért: „és te meghallottad hangomat”; „De te kiemeltél életemet a sírból, ó, Uram, Istenem!” Az Úr megmentette az életét, bizonyos tehát abban, hogy meg fogja szabadítani a hal gyomrából is. Még ki sem került a szárazföldre, már hálaének zeng az eljövendő szabadulásért. Ez a feltétlen bizalom: a hit. Hinni, bízni Istenben, hogy csak az Úrtól jöhet a szabadulás és Ő megszabadít. „Amikor elcsüggedt a lelkem, az Úrra gondoltam” – imádkozza Jónás. Tülnéztem a nyomorúságomon, és megláttam Istent, akitől a halál sem választhat el, aki oltalmat nyújt a legnagyobb veszedelemben is, akiben egyedül van reményem.

Jézus is erről a hitről beszél: ráhagyatkozni Istenre, teljes bizalmunkat belé vetni. A szakadék széléről belevetni magunkat Isten tenyerébe. Akkor is, ha már azt gondoljuk, hogy eltaszított magától, ha bűnünk súlyától már lesüllyedtünk a vizek mélységébe, a hegyek alapjáig, és azt hisszük, örökre bezárult fölöttünk a föld, és akkor is, ha megtapasztaljuk a bűnbocsánatot, az Úr újjászült kegyelmét, szeretetét, amelynek legnagyobb bizonyítéka: Jézus maga. A jel: Jézus Krisztus!

Ninive megtért. Megtér-e Pomáz? Megtér-e Csobánka? Megtér-e Magyarország? Megtér-e Európa? Vagy Korazin, Bétsaida, Kapernaum sorsára jut? Mi lesz a mai nemzedék sorsa? A mi korunkban ez az égető kérdés, a legfontosabb életkérdés. Az Atya azt akarja, hogy aki hisz Jézus Krisztusban, „annak örök élete legyen őbenne”. Isten az örök életet kínálja Jézusban.

*

Minden evangélizációnak az a célja, hogy

az elveszett embert odavezesse Istenhez, aki megmutatja szabadulása útját: Jézus Krisztust. Ezen az úton Isten az embert előbb *elhívja*, aztán *megszabadítja*, majd *elküldi*, végül *megváltoztatja*. Nyilas Zoltán esperes úr pomázi szabadtéri evangélizációja Jézus Krisztus szabadító útjának e négy szakasza alapján – Jónás könyve négy fejezetéből – négy igehirdetésben mutatta be, hogyan részesülhet az ember a megváltásban. Hogy Isten irgalma, kegyelmének mérhetetlen gazdagsága hogyan kelt életre minket, akik halottak vagyunk a vétkek miatt, a feltámasztott és a mennyei világba ültetett Krisztus Jézusban.

Az első evangélizációs napon azt a kérdést tette fel tiszteletes úr: Vajon szól-e Isten az emberhez, meghallható-e Isten szava? Igen, Isten élő személy, valóság, aki szól hozzánk. Jónást is megszólította, most pedig bennünket szólít, sőt hív. Ahhoz azonban, hogy elindulhassunk, ki kell lépünk a kényelmes komfortzónánkból, ott kell hagyni a régit, hogy egy gyökeresen új kezdődhessen. És amikor megszületik bennünk az új szív, menni kell, továbbadni a jó hírt, hirdetni az evangéliumot, olyanoknak, amilyenek mi is voltunk. Jónás nemet mond az Úr hívására, és elindul az ellenkező irányba. Mi is menekülünk az Isten elől. Egy ideig talán megy is a dolog, úgy tűnik, sikerül a magunk útját járni, de végül viharba kerül az életünk, és cél nélkül, az elemek játékszereként hanyódi hajónk, és utat veszünk.

Ha el is engedjük Isten kezét, Ő a miénket nem engedi el. Ezt érezzük, amikor a céltalan bolyongásban keresni kezdjük azt az Istent, akire szükségünk van, hogy meghallgasson, hogy utat mutasson, hogy szeressen. Belátjuk, hogy bár megpróbáltunk elbújni Isten elől, csak magunkban hittünk, azonban életünk viharai ráébresztenek arra, hogy miattunk van mindez. Bennünk van a probléma gyökere. És mégis azt tapasztaljuk, hogy „fut az Isten az ember után” – ahogy *Fütle Lajos* szép versében hallottuk. Fut utánunk, hogy mindent odaadjon, hogy megváltson, hogy kegyelme adjon. Fut utánunk Jézus Krisztusban, hogy megmeneküljünk. Neki nem kegyelmezett, vérére odaadta értünk a kereszten, hogy nekünk életünk legyen. Ezért bízunk életünket arra az Úrra, aki megszólított minket!

A második nap arról hallottunk, hogy Jónás önmagát áldozná azért, hogy a vihar elcsendesedjen, és a hajón lévők megmeneküljenek. Maga kéri, hogy dobják a tengerbe. Amikor lefelé süllyed a vízben, egyre lefelé, nem azt érzi, hogy megelégedett az élettel, hanem hogy vége az életének. Sokszor nem az a legkínzóbb az ember életében, hogy ilyen helyzetbe kerül, hanem az a kérdés: hol van ebben Isten? Pedig éppen ekkor kezd el Isten munkálkodni az ember életében: a mélységben, a szenvedésben. Azzal kezdi, hogy megmutatja, kik vagyunk, hogy mit tett velünk a bűn, hová jutottunk Isten nélkül. Az

ember életének igazi mélységét az jelenti, ha bizalmatlanságból hátat fordít Istennek, és nem hiszi el, hogy jót akar neki. A bűn a bizalmatlanság, a kételkedés, a hitelenség.

A mélységben Isten megszólít, és egyszer mindannyiunknak válaszolnunk kell. Válasz nélkül az Ő megszólítása nem maradhat. Különös kegyelem, hogy mi most adhatunk választ neki. Jónás imája megmutatja, hogy igenis lehetséges Istennel beszélni, hozzá imádkozni. Amikor már nem a mentségeinket keressük, megszólal Isten, és leveszi rólunk büntől szennyes ruhánkat, és tiszta fehér ruhát ad mindazokra, akik nem igazságot, hanem kegyelmet várnak tőle.

Szükséges és lehetséges az újjászületés. Szükséges, mert nem mondhatjuk, hogy mi elég jók vagyunk így is az Istennek, és lehetséges, mert nem mondhatjuk, hogy nem kellünk az Istennek. Az embernek megvan a lehetősége arra, hogy felemelkedjen hozzá. Az újjászületés Krisztusban történik. A lényeg, a megoldás, az újjászületés Jézusban van.

Harmadik nap: Jónás elindul Ninivébe, és Isten Igéjét hirdeti: „Még negyven nap, és elpusztul Ninive!” Még tart a kegyelmi idő. Ma még mindenkihez szól a bűnbánatra és a megtérésre hívás. De az evangélium meghallásának, a megtérésnek, Istentől ki-rendelt ideje van. Ha letelik ez az idő, eljön Isten a maga teljességében, és ítéletet tart. Mit tehetünk? Amikor valaki komolyan veszi Isten szavát, akkor Ő elnapolja az ítélethirdetést. Felismerhetjük, hogy az evangélium igaz, és hogy mi öncsalásban élünk.

Felismerhetjük a bűnt annak, ami valójában. Isten még vékony fonalon tartja a mi életünket, és lehetővé teszi, hogy felfedezzük Jézus Krisztust. Őt megtalálni azt jelenti, megtaláltuk életünk célját. Ragadjon meg minket a feltámadott Jézus Krisztus, legyen Úrrá az életünkben! Ez a jele a megtérésnek. Jézus elkezd munkálkodni bennünk, és ezután elhagyjuk bűneinket. Isten a megtérést komolyan gondolja. Ő munkálja, és örül a lélek döntésének. „Ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szívetekeket”.

Az evangélikációs hét záró alkalmán a tiszteletes úr arról beszélt, hogy Ninive esélyt kapott Istentől, a város pedig élt a lehetőséggel: zsákruhát öltött, hamuba ült és teljes erővel Istenhez kiáltott, Ő elfogadta a lélek szerinti bűnbánatot. Megtörtént egy olyan csoda, amire mi csak várunk itt, a saját városunkban, hazánkban.

De nem lehet új életet élni úgy, hogy valami megmarad a régiből is. Jónás úgymódon megmaradt az irigység és a harag. Jónás úgy gondolta, hogy most már ő mondhatja meg Istennek, mit és hogyan tegyen. Az irigység és a harag feledékennyé tesz. Mit tett veled az Isten, Jónás, elfelejtetted? Mai Jónások, elfelejtettétek, hogy Jézus Krisztus a bűnös emberért jött? Jézus Krisztus Ninivéért jött. Lássuk meg, hogy Isten értünk jött. Mindenki fontos neki. Minket keres és a másik embert, nemcsak áldásokban és próbákban, hanem legfőképpen és mindenekelőtt egyszerűen Fiában, Jézus Krisztusban, aki azért jön erre a világra, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet. Ez Isten célja, ez Isten akarata.

Jónásnak nincs joga haragudni, Istennek azonban joga van haragudni a bűn miatt, és örülni a megtérés láttán. Milyen jó volna evvel a szemmel nézni a másik emberre, azokra is, akik nem az övéi, hogy minket használjon megtérésre hívó szolgálatában, az üdvösségadásban, ami az Ő privilégiuma!

Isten Jézus Krisztusban ítélet helyett kegyelmet ajándékoz, de csak azért, mert Jézus Krisztusban az ítéletet végrehajtotta. Nem arról van szó, hogy a bűnnek ne lenne következménye, a bűnnek ne lenne büntetése. De van! Amikor a keresztre tekintünk, akkor azt

látjuk, hogy Isten igazságos Isten. A bűn büntetést érdemel, de ezt Fiára helyezte, Jézus Krisztusra. A megtéréssel valami elkezdődik, nem befejeződik. Az istenellenes élet véget ér. De hogy az életünk tiszta élet legyen, hogy a mi életünk megszentelődjön, abban az Isten nap mint nap munkálkodik.

A történet nincs befejezve, bennünk folytatódik. Nem Ninive sorsa a lényeg, hanem a mi életünk, hogy hogyan találunk rá Istenre, és Ő hogyan talál meg minket. Folytatódjon hát bennünk, legyen Istennel teljessé, megismerve Őt, követe a hétköznapiakban, letéve a bűnnek terhét, átadva az életünket, s nap mint nap felvéve az Ő keresztyét!

*

Az evangélikáció teljes hanganyagát meghallgathatják gyülekezetünk honlapján a Reformáció 500 könyvtár „Hangfelvételek” alkönyvtárában:

<http://honlap.parokia.hu/lap/pomaz-csobankai-reformatus-tarsegyhazkozseg/letoltes/lista/hangfelvetelek-2/>

A teljes evangélikáció anyagát külön kiadványban is meg kívánjuk jelentetni, várhatóan szeptember hónapban kerül az irat-terjesztés könyvei közé.

A következőkben pomázi és csobánkai testvérek biznyságtételeit közöljük, melyeket az evangélikációs igehirdetések előtt mondtak el.

P.A.

ÓVÁRYNÉ HERPAI DÓRA BIZNYSÁGTÉTELE 2017. június 20.

Óváryné Herpai Dóra vagyok. Itt, Pomázon élek a családommal, férjemmel és 3 gyermekünkkel. A pomázi református közösséghez tartozunk, és most hálás szívvel és örömmel teszek biznyságot az Úristenről és arról, milyen csodálatos erejét tapasztalom meg napról napra Jézus Krisztus szeretetének. Református diakónusként szenvedélybeteg emberekkel foglalkozom. Talán kevesen tudják, hogy innen, Pomáztól 30 kilométerre, Dömösön évtizedek óta működik egy misszió, a Református Iszákosmentő Misszió, aminek magam is munkatársa lehetek.

Hivatással jár, hogy elképesztő lelki és testi nyomorúságokkal találkozom nap mint nap. Súlyos alkoholista, vagy éppen drogfüggő emberekkel, akik sokszor a hajléktalanságig jutottak, felégetve minden családi és emberi kapcsolatot maguk körül. Olyan reménytelen élethelyzetekkel, amelyekre emberi számítás szerint már nem is létezik megoldás. Ezekről az emberekről többnyire lemondtak az orvosok, az egészségügy, tulajdonképpen utolsó menedékként jönnek el a misszióba, ahol semmi más nem történik velük, mint elkezdenek Istenről hallani. Megismerkednek a Bibliával, megtanulnak imádkozni, és sokukkal megtörténik a csoda: megnyílik a szívük és befogadják Krisztust, megértik és elhiszik, hogy Jézus nem csak úgy általánosságban a világ megváltója, hanem az ő személyes Szabadítójuk is. Én pedig hétről hétre részese lehetek ennek a csodának, amikor egy-egy évtizedek óta iszákos, az alkohol rabságából szabadulni képtelen ember leteszi a poharat, és teljesen megváltozik, megfordul az élete!

Fantasztikus látni, hogy valóságos és igaz, amit az evangéliumban így olvasunk: „Ami az embernek lehetetlen, az az Istennek lehetséges.” Valóban hiszem, hogy nem létezik olyan mély gödör, vagy szakadék, amiből az Isten ne tudna egy szempillantás alatt kiszabadítani bennünket. Őszintén el kell mondanom, hogy az én életemben még nem voltak súlyos, megrázó, nagy tragédiák. Azt is tudom, hogy ez nem lesz mindig így. Eljön az idő, amikor nekem is meg kell majd küzdenem a gyásszal, vagy éppen fájdalmas betegségekkel. Nagyon jó érzés azonban mindentől nem rettegni, hanem bizonyosan tudni, hogy a szenvedés, a nyomorúság idején sem maradok vigasztalás nélkül.

Ez a biznyságom, békességem talán a legnagyobb ajándék, amit Istentől kaptam.

El kell mondanom azt is, hogy Isten nélkül teljesen másképpen működött az életem. Hatalmas teherként nehezedett rám a kérdés, hogy honnan jövök, merre tartok, egyáltalán mi dolgom van a világban. Félttem a jövőtől, a kiszámíthatatlanságtól, a betegségekétől,

a haláltól; ezek az érzések határozták meg az életemet. Szorongtam attól, hogy valami esetleg nem úgy alakul, ahogyan én elterveztem – és rendszerint nem úgy alakult. 10-15 évvel ezelőtt még elképzelhetetlennek tartottam volna, hogy kiálljak emberek elé, és Isten szeretetéről beszéljek. Most – bár érzek egy kis lámpalázat – nagyon hálás vagyok azért, hogy itt lehetek.

Sokat gondolkodtam azon, hogy korábban vajon mi tartott távol engem Istentől. Arra jutottam, hogy a hibás ismeret. Hibás istenismeret és hibás önismeret. Istent túlságosan alábecsültem, magamat pedig túlbecsültem.

Óváryné Herpai Dóra

Hogy kicsoda Isten, és ki vagyok én valójában, azt a Biblia tükréből láttam és értettem meg. Hatalmas áldás az életemben református gyülekezetünk közössége, és az a Bibliaolvasó kör, aminek már 4. éve tagja lehetek. Itt lehetőségünk nyílik arra, hogy ebben a rohanó, folyton változó világban hétről hétre megmegálljunk, és egymást erősítve beszéljünk arról, aki állandó, és akinek a szeretete is örök és kifogyhatatlan: Jézus Krisztusról.

Jó szívvel ajánlom minden kedves érdeklődőnek, útkeresőnek és különösen azoknak, akik tele vannak kérdésekkel, hogy térjenek be hozzánk!

Végezetül szeretném megosztani azt az ígét, ami az egyik legmeghatározóbb az életemben:

„Bízzál az Úrban teljes szívből és ne a magad eszére támaszkodjál! Minden utadon gondoldj rá és Ő egyengetni fogja ösvényeidet.”

LAÁR ENDRE BIZONYSÁGTÉTELE 2017. június 21.

Bizonyságtételemnek azt a címet is adhatnám: KIÁLTÁS. A Bibliában számtalan helyen előfordul ez a szó: kiáltás, kiáltott. De most Jónás próféta az evangélikáció témája, és a mai rész az imáról, Jónás imájáról és a kiáltásról szól.

Valamikor régen én is kiáltottam, amikor már a szenvedély hatalmába kerített és rajba lettem szenvedélyemnek. Nagy bajban voltam. A jó útra visszatérés számtalan lehetőségét megpróbáltam, de igazán egyik sem segített, vagy csak ideig-óráig. Mindig vissza kerültem a nem jó állapotomba, nem találtam a kivezető utat nyomorúságos állapotomból.

Egy ismerősöm mondta, hogy őt a gyógyulás és hitre jutás útján Jónás próféta könyve indította el. Abból is Jónás imája fogta meg, aki a hal gyomrából könyörgött az Úrhoz. Ez az ima a 2. részben van. Hazaérve elővettem a Bibliát, ami a könyvespolcon porosodott, fellapoztam az adott helyen, és elolvastam Jónás próféta könyvét újra és újra és újra, nagyon sokszor. Különösen Jónás imája fogott meg. Az engedetlen Jónást az Úr megbüntette. Az engedetlen embert is megbünteti valamilyen formában, erre számtalan példa van, főleg az Ószövetségben, de mindig ad lehetőséget a megbánásra, szabadulásra a hit által. Jónás tehát imádkozott a hal gyomrában, és kiáltott: „Nyomorúságomban az Úrhoz kiáltottam és Ő meghallgatott engem.” (Jónás 2:3)

Bartímeus is kiáltott, meggyógyult, és követte Jézust. De nem feltétlenül kell kiáltani. A vérfolyásos asszony nem kiáltott, csak odafurakodott Jézushoz, és megérintette a ruháját, mert így gondolkodott: „Ha csak a ruháját érinthetem is meg, meggyógyulok.” (Márk 5:28)

Nekem Jónás könyve volt a katalizátor, ami elindított a gyógyulás útján. Rajta keresztül lépett be az Úr Jézus Krisztus az életembe. Belépett az életembe, és megmutatta azt a helyet, azt a keresztyén gyógyhelyet, ahol az Ő Igéjével csodálatos gyógyulások, megtérések vannak, csak észre kell venni, meg kell Őt hallani, ahogy csendben és alázatosan jár közöttünk.

Na persze én sem vettem észre, menekültem, mint Jónás, mert az ördög nem engedett. De Ő szelíden utánam nyúlt, és elvezetett arra a helyre, ahol én elfogadtam Őt, elhittem, hogy egyedül Jézus Krisztus szabadíthat meg megkötözöttségemből. Hallgattam a sok bizonyságtévót a csodálatos gyógyulásról, akik ugyanolyan mélyen voltak a hal gyomrában, mint én.

Laár Endre

Úgy gondolom, kitalálták: ez a szenvedély, ez a mélység az alkohol volt. 16 éve kerültem csodálatos gyógyulásom helyszínére, Dömösre, a Magyar Kékkereszt Misszió gyógyító házába, ahol pasztorális lelki gyógyítás folyik az Ige erejével, gyógyszerek és orvosok nélkül.

Meghallottam és szívembe zártam a ház vezérigéjét: „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valósággal szabadok lesztek.” (Ján. 8:36)

Jónás kiáltott, Bartímeus is kiáltott, én is kiáltottam, és kiáltásom meghallgatásra talált. Azóta járom az Úr útját, híven követem Őt, Jézus Krisztust.

Kaptam feladatot is. A bizonyságtévést, és koordinálok a pomázi Kékkeresztes csoport munkáját, bibliaoráit, melyek minden héten, kedden 18 órától tartunk a pomázi gyülekezeti teremben. Lelki vezetőnk az esperes úr, de vannak más szolgálattevők is.

Befejezőként hadd legyen itt a reklám helye: Minden érdeklődőt, rászorult, családtagot, barátot, akik segíteni szeretnének bajba jutott szeretteiken, ismerőseiken, szeretettel várunk csoportos vagy személyes beszélgetésre, tanácsadásra az említett időpontban. Engem is fel lehet hívni telefonon bármikor. Számom a lelkesi hivatalban vagy a neten elérhető.

BENKÓ-PÁLYI ÁGNES BIZONYSÁGTÉTELE 2017. június 22.

Benkó-Pályi Ágnes vagyok. Gyerekkorom óta járok templomba, úgy nőtem fel, hogy Isten mindig velünk van, vigyáz ránk. Utazáskor mindig elénekeltük: „Maradj mindig velünk, ha útra kelünk, őrizd életünk mindenkor.” Egy családos héten voltam a szüleimmel Mátraházán, ahol személyesen is megszólított az Úr. Az ige az Apostolok cselekedeteiről írott könyvből volt: „Az Úr pedig naponta szaporította a gyülekezetet az üdvözülőkkel.” (Ap.Csel 2:47) Az ének a 299. dicséret volt: „Jézus hív, bár zúg, morajlik életünk vad tengere”.

Nagyon hálás vagyok, hogy hívő családba születtem, és korán elhívott az Úr.

Hitemet gimnázium után egy Németországban töltött évvel erősítette meg Isten. Gyurinka Dagmar segítségével az OJC evangélikus szervezethez kerültem. Itt családok élnek együtt, és konferenciákat szerveznek különféle témákban, aminek középpontjában az Isten áll. Tizen voltunk fiatalok, akik együtt laktunk egy évig. Megtanultunk minden nap reggel 6-kor kelni, elcsendesedni, csendeségünkben tapasztaltakat megosztani egymással. Napközben takarítottunk, a konferenciákra készítettük el a szobákat, és felszolgáltunk. Emellett én besegítettem a helyi cukrászdában a süti sütésbe, sőt az év második felében 6 hétig teljesen egyedül sütöttem. A hely, ahol voltam, egy kastély volt fenn a hegyen. Ebben az időben nagyon közel voltam Istenhez, úgy éreztem magam, mint Péter a megdicsőülés hegyén: „Mester, jó nekünk itt lennünk, készítsünk azért három sátrat!”

Jó lett volna örökké ilyen közel lenni Istenhez, de le kellett jönni a hegyről. Hazajöttem, elkezdtem az egyetemet. Eljártam az

Benkó-Pályi Ágnes

helyemet, a feladataimat, Istenhez közel voltam.

Ekkor ismerkedtem meg Tamással is. Bár 4-5 éve már egy kórusban énekeltünk, csak ekkor nyitotta fel Isten a szemünket, hogy egymásnak vagyunk teremtve. Egy gimnáziumba jártunk, bár ott nem ismertük egymást, de ez adta meg az alapot ahhoz, hogy Tamás gimnáziumi barátai elfogadtak, könnyen be tudtam illeszkedni közéjük. Ez a csapat ma már sokgyerekes családokból áll, akikkel a hitről is tudunk beszélgetni. Isten útját keresik, és Istent is bevonják döntéseikbe.

Nekünk 4 gyermekünk van: 2, 4, 6, 8 évesek. Ez nem könnyű feladat, de minden nap formál minket az Úr, a hibáinkat, mulasztásainkat kijavítja. Remélem, egyszer majd a gyerekeim is elfogadják Istent, és ők is vele fognak élni. Jó minden napunkat az Ő kezében tudnunk, letenni az Ő kezébe gyermekeink életét.

Nagy csodaként éltem meg azt is, ahogy elvezetett minket addig, hogy a családos körünk a gyerekdélutánál párhuzamosan megalakulhatott. Két évig készített rá minket, elültette a gondolatot, aztán egyengette az utunkat, hogy megvalósulhasson.

A mostani időszakban Isten az imádságra tanít engem. Fontos-e az imádság? Mekkora ereje van az imádságnak? Miért lehet, és hogyan lehet imádkozni? Nekem ez egy nehéz kérdés, látszólag nem tenni semmit, csak imádkozni. De újra és újra megtapasztalom, hogy az imának nagyon nagy ereje van. Isten-nel járnai egy életen át tartó folyamat, hullámhegyekkel, hullámvölgyekkel. Mindig újra és újra meg kell újítanunk kapcsolatunkat övele, és mindig van új, amit tanulhatunk tőle. Mindig jobban és jobban elmélyül a kapcsolatunk. Köszönöm, hogy meghallgattak!

KERESKES BALÁZS BIZONYSÁGTÉTELE 2017. június 23.

Áldás, békesség! Kerekes Balázs vagyok, a csobánkai református gyülekezet tagja, lassan 20 éve. Csobánkán élünk feleségemmel, Andreával és gyermekeinkkel.

Tegnap este Ági bizonyágtételében elmondta, hogy ő egy olyan hívő családban nevelkedett, ahol a hit a hétköznapok része volt, életének meghatározó élménye volt a gyülekezet, és Isten ebben a közösségben szólította meg őt.

Az én utam kicsit más: gyermekként nem nagyon találkoztam hittel, hívő emberekkel, otthon Istenről nem nagyon volt szó, Jézusról meg főleg nem. De ez akkor igazából nem is hiányzott, hiszen szüleim szeretetben neveltek, és azt adták, ami nekik is volt. Aztán teltek az évek, felnőttem, elvégeztem az iskolámat, megismertem feleségemet, Andreát, összeházasodtunk, elkezdtünk Csobánkán építkezni. Aztán szép sorban megszületett az első három gyermekünk, beköltözhetünk egy félig kész házba.

Ekkor látszólag szép, kerek történetünk elérkezett egy olyan ponthoz, amikor fel kellett tennünk néhány nehéz kérdést magunknak: hogyan tovább, mi a követendő cél, és mi végre az egész. Elég ostobának tűnnek ezek a kérdések, amikor ott van körülöttem három kicsi gyermek, akikről gondoskodni kell, akiket fel kell nevelni és elindítani az életben. De ha az életünkben nincs egy abszolút értékrend, egy viszonyítási pont, amiből kiindulhatunk, akkor nehezen kapunk válaszokat a kérdéseinkre, így könnyen eltévedünk, elbukunk, és ha nincs egy forrás, ahonnan pótolni lehet az elfogyó lelki- és életerőt, akkor a legnemesebb célok is távolinak tűnnek, elveszthetik értelmüket, elvész a motiváció, és ami a legrosszabb, elfogy a szeretet. És ezekre a kérdésekre nem nagyon volt emberi válaszuk. Így a szokásos történetünk a szokásos szomorú véget érhetett volna, ha nem szól közbe Isten.

De volt Csobánkán az Úrnak néhány embere, akiken keresztül minket hívogatott ide a gyülekezetbe, majd egy evangelizációs csendes hétre. Akkor, ott nagyon sok mindennel kellett szembesülnöm. Isten megmutatta, hogy én ki vagyok, milyen vagyok igazából, megmutatta a bűnöket, amit elkövettem ellene és mások ellen, de megmutatta azt is, hogy Ő kicsoda. És ez a kontraszt, ami az Ő személye és közöttem volt, ez elborzasztott. De Isten mást is megmutatott: azt a kegyelmét, azt a szeretetét, amit Jézus Krisztusban nekem adott. Teljesen méltatlannak éreztem magam erre a kegyelemre, de egyszerűen az Igéje és szeretete által megragadtam, újjáteremtett és elhívott egy vele való közös életre. Megtörtént a csoda, Isten valóban tud kövekből is fiakat támasztani. A következő csoda az volt, hogy teljesen megújult a szerelmünk a feleségemmel.

Szántó Lajos bácsi harmonikázott

Egyetemi gyülekezetbe is, ahol presbiter is lehettem. Az egyik feladatomból az istentiszteletekhez az énekválasztás volt. Sose tudtam, hogy miről lesz szó, de mégis csodaként éltük meg lelkeséssel, *Édes Árpáddal*, hogy jól kapcsolódtak az énekek a mondanivalóhoz. Részt vettem az egyetemi gyülekezet színjátzó körében is, bár nem vagyok egy szereplős típus, de Isten úgy intézte, hogy odakerültem. *Magyary Ági* írta a darabokat, mi pedig, 3 lány és 2-3 fiú újljátszottuk azokat. A legjobb darabunk, amivel sok helyre meghívtak minket, Jónás próféta történetéből íródott. Az ország több részére is kaptunk meghívást, mint például Nyírségbe, Órbottyánba, a gyerekotthonba. Az egyetemi idő alatt megtaláltam a

Őszintén meg tudtuk vallani és megbocsátani az egymás ellen elkövetett bűnöket. Friss levegő és élő víz áramlott az életünkbe, ami mind a mai napig meghatározza azt.

Számomra még volt egy különleges megtapasztalása, mindennapi csodája a ke-

átadom magam neki. Teljesen, minden porcikámban, minden gondolatomban, szavam-ban és cselekedetemben önmagamat Istennek. Azt gondolom ez a legnehezebb próba, amin át kell jutnunk napról-napra egészen az életünk végéig.

Immár 18 éve járunk ezen az úton, Isten azóta megáldott minket újabb három gyermekkel, és nagyon sok áldást és ajándékot kaptunk Tőle. Nagyon hálásak vagyunk, hogy egy olyan gyülekezetet van itt Csobánkán és Pomázon, ahol hívő testvérekkel élhetünk együtt szeretetben, egymást hordozva imádságban, ahol valóban megélhetjük a testvéri közösséget az Úr Jézus Krisztusban.

18 éve járunk az úton, amit Ő mutat, de meg kell vallanom, hogy ez nekem nem mindig sikerül. Keserű tapasztalás, hogy bár Isten megváltott gyermeke vagyok, de ugyanolyan bűnös ember maradtam, mint voltam. Sok-

szor visszaesek azokba a bűnökbe, amikből az Isten már kiszabadított, kihúzott. Ezek nehéz és elszomorító pillanatok, de ilyenkor lehet leginkább megtapasztalni Isten bűnbocsájtó kegyelmét.

Nagy kísértés, hogy Isten nélkül tegyek meg dolgokat, mikor azt gondolom, megy nekem a saját erőmből. És amikor sikerül, akkor még megerősítést kapok az egómtól: látod, megy ez neked Isten nélkül is! Csak később derül ki, hogy a gyümölcs, amit terem nem édes, inkább keserű. Mint szülő igen gyorsan szembesülök azokkal a hibákkal, bűnökkel, amiket elkövetek a gyerekekkel szemben, mert ők nagyon őszinték, és elég kegyetlenek tudnak lenni. De az Úr kegyelme, hogy ezeken a bukásokon és tévedéseken keresztül is formál engem, és

bízom benne, amikor eljön az a pillanat, hogy meg kell álljak előtte, akkor készen leszek.

Tapasztalom ajándékait, áldásait, teremtő erejét, megújít és kijavít dolgokat. Tapasztalom megtartó erejét, nem csak a világban, hanem a családom életében. Rengeteg olyan káros, sőt sötét erőkből eredő hatás éri a fiatalokat és már a gyerekeket is, amiktől egyedül képtelenek lennének megvédeni őket. De azt is tudom, hogy Jézus Krisztus legyőzte a Sátánt ott a kereszten, és ezt a győzelmet megadja a gyermekeinek is.

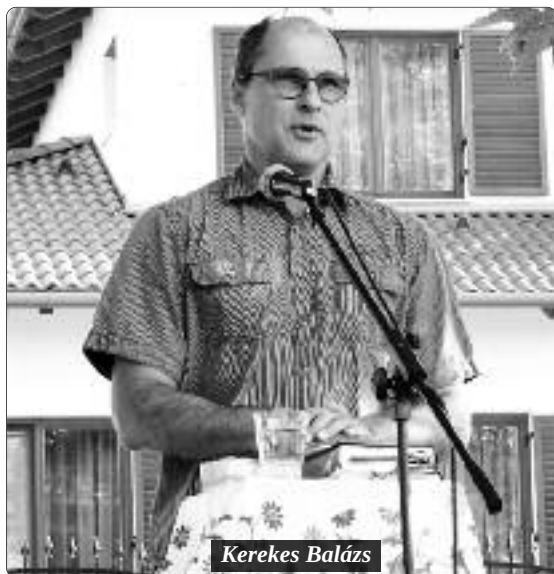
Van egy énekünk, amit gyerektáborokban gyakran éneklünk.

*Istennel leszünk mi győztesek,
Ő úzi el előlünk ellenségünket,
Hát zengd, és dicsérd szent nevét,
Ő az Úr!*

*Hisz Ő nyerte meg a csatát,
És népe megszabadult,
Vére legyőzte a gonoszt,
A világ lássa meg, hogy*

Istennel leszünk mi győztesek...

Vele mi is győztesek lehetünk. Az Úr adja, hogy ez így legyen mindnyájunk életében. ■

resztyéni életnek: ez az imádság csodája. Ha most azt mondanám, hogy én havonta egyszer együtt vacsorázom az amerikai elnökkel és bármikor felhívhatom őt, sőt épp az imént tettem le a telefont, akkor feltehetően flúgosnak, de mindenképpen hazudósnak néznének engem. De én ennél nagyobbakat mondok: azzal az Úrral tehetem meg ezt, aki ott volt abban a pillanatban, amikor a világ a semmiből létrejött, aki által és reá nézve teremtett minden, aki minden úr felett Úr. Ez

egy hihetetlen, felfoghatatlan és végtelenül megtisztelő lehetőség számomra.

Pál apostol írja a 1Thess 4,3-ban: „Az az Isten akarata, hogy megszentelődjete.” A megtérésünkkor Isten megigazított bennünket, de ez még csak kezdete volt egy útnak. Mert Isten azt akarja, hogy mi szentté legyünk. Természetesen ezt nem úgy kell érteni, hogy tökéletes. Mert a szent nem azt jelenti, hogy tökéletes, hanem Istennek elrendelt, az Ő szolgálatába állított. Azt akarja, hogy mindnyájan, akik meghallottuk az elhívását, megismerjük Őt, szolgáljunk Neki, ez által is formálva minket. Ennek alapja önmagam átadása Jézus Krisztusnak. Mivel Jézus hatalmas áldozatot hozott, mindent odaadott – Önmagát – értem és értünk, igazából csak úgy tudom megismerni, ha én is

Kedves testvéreim, hogy érthetővé tegyünk valamit abból a probléma-együttesből, amit az iszlám jelent, az első dolog, amit meg kell említeni, az az, hogy az emberek nemcsak testi ábrázata van, hanem lelki-szellemi ábrázata is. Akkor vesszük észre, hogy mennyire fontos, hogy értsünk az arcokhoz, ha egy fehér ember arcát nézi az ember. Észreveszi a különbséget arc és arc között. Gyerekkoromban, amikor feketéket láttam, nekem minden fekete ember egyforma volt. A Balaton-parton időnként megjelentek négerek (akkor még nem úgy volt, mint most, hogy mindenhol idegen arcokat lát az ember) – bizony egyformák voltak. A külker főiskolán egy tanszéken tanítottuk az arab nyelvet azokkal, akik a kínait, a japánt, a koreait tanították. Csodálkozott a japán tanár – aki történetesen japán volt –, hogy én miért nem tudom megkülönböztetni a kínait a japántól. Mert rajtakapott egy tévedésen: az egyik kínai hölgyre azt hittem, hogy japán. Azt mondta: Azt messziről lehet látni, hogy ki a kínai, ki a japán és ki a koreai. Hát nekem egyforma minden ferdeszemű – válaszoltam –, nem értek a távol-keleti arcokhoz, nem tudom őket megkülönböztetni.

Na, ugyanígy vagyunk a szellemi ábrázattal is. Minden civilizációnak, kultúrának van

Németh Pál lelkipásztor

egy saját szellemi ábrázata, és ennek a szellemi arcképnek vannak vonásai. Ezek a vonások rendkívül fontosak, mert alapvetően meghatározzák a megértést. A megértésnek azonban nem a meg nem értés az ellentéte. Nem. A megértés ellentéte a félreértés. A megismerésnek sem az ismerethiány az ellentéte, mert abból még lehet ismeret, hanem a félreértés, mert abból viszont nincs kiút. Európa egyik fontos szellemi vonása az, ami csak Európára jellemző, hogy képesek vagyunk megérteni egy tőlünk különböző szellemi, eszmei rendszert anélkül, hogy egyetérténénk vele. Nem minden kultúrára jellemző ez. Egyedül az európai ember képes megérteni egy tőle különböző vallást, gondolkodási rendszert, filozófiát anélkül, hogy azzal egyébként egyetértene. Ez az iszlám civilizációt nem jellemzi. Egy muzulmán képtelen megérteni az európai gondolkodást. Miért? Mert egy muzulmán csak azt tudja megérteni, amivel egyet ért. Sok dolog, ami számunkra furcsa, érthetetlen, ebből származik.

Az iszlám csak a saját részeként tudja megérteni, mondjuk a keresztyénséget. Amikor egy muzulmánal beszélgetek, akkor mindig bajban van az ember, mert azt mondja, hogy „Hát én ugyanazt hiszem, amit te.” Pedig

nem ugyanazt hiszi, csak azt hiszi, hogy ugyanazt hiszi. Ő csak úgy tudja elképzelni a keresztyénséget, ahogyan az ő vallásában a keresztyén gondolatok valamilyen módon megjelennek, de az nem azonos azzal, amit mi keresztyénségnek hívunk. Ebből fakad az iszlámban a türelmetlenség is, mint minden olyannal szemben, amivel nem ért egyet. Mert amivel nem ért egyet, azt képtelen megérteni, és amit képtelenek vagyunk megérteni, attól félünk. Azt szokták mondani, hogy ez „iszlám-fóbia”, pedig sokkal nagyobb fóbia él a muzulmánokban Európával szemben. Lenéznek, ugyanakkor mégis félnek tőle. Félnék az európai civilizáció élen haladásától, mindattól, amit a nyugat szellemileg, technikailag kitermel. Nagyszerűen használják ugyan a mobiltelefont, de ha rájuk lett volna bízva, nem hogy mobiltelefon, még telefon se lenne. Ezt érzékelik, ami számukra súlyos frusztrációt jelent.

Persze az iszlámot nem szabad lebecsülni. Egy nagyon érdekes vallás a vallások között. Ha tudományosan kutatjuk, a keresztyénség is egy vallás a vallások között, bár vannak benne teológiai felfogások, irányzatok. Mi például teológus korunkban a barthiánizmust tanultuk. Barth Károly pedig azt mondta, hogy a keresz-

tyénség nem vallás, hanem hit. Nekünk, magyaroknak ez rosszul hangzik, mert a mi anyanyelvünkben a vallás szó hitvallást jelent. A *confessio* latin kifejezésnek a magyar megfelelője. Ezért énekeljük, hogy „Mindenható Úristen, mi bűnös emberek Gyónást és vallást

teszünk, mint töredelmese”. Mit jelent ez? Megvallom bűneimet és megvallom a hitemet, mind a kettő vallás. Amikor vallok valamit, például a bíróság előtt vallomást teszek, akkor elmondom azt, ami belül van, és nem rejtegetem. Amikor a vallások világában vizsgálunk egy vallást, akkor tehát a keresztyénséget is lehet vizsgálni.

Ha a vallások világában az iszlámot nézzük, akkor azt találjuk, hogy az iszlámban minden olyan vonás, ami a vallásokat általában jellemzi, sűrítetten van jelen. Ha megnézzük a vallások világát, a vallásban mindig három tényező keveredik. A vallásnak vannak mágikus elemei, illetve amelyek a mágiához állnak közel. Amikor valaki például elmondja a Mi Atyánkot, mint imádságot, akkor vallásosan cselekszik, de ha a szomszédasszonynak úgy ajánlhatja a Mi Atyánkot, hogy fogfájás ellen háromszor elmondva nagyon hatásos, akkor varázsigévé teszi az imádságot, és mágiát űz. Amíg az embernek egy biléte van a nyakában, mert tetszik neki, mint dísz, az nem probléma. De ha az talizmánná válik, olyaná, mint az „Egri csillagok”-ban Jurdzák gyűrüje (pedig az iszlámban tilos a talizmán használata, mert mint tárgynak nincs hatalma), akkor varázslást űz. Miről van szó? Az ember a mágiában, a varázslásban uralkodni akar a természetfölötti hatalom fölött, úgy, hogy varázspraktikával él. Minden rontás, babona ebbe a kategóriába tartozik. Az ember uralkodni akar az isteni hatalom felett.

A vallásban az ember hódol az isteni hatalom előtt. A vallásban az ember megszólítja az Istent, könyörög hozzá, kér tőle, hálát ad neki, azaz az ember és az őt minőségileg meghaladó isteni valóság között párbeszéd viszony van. Az ember kér – az Isten ajándékoz. Az ember erőtlén – az Isten erős. Isten adja a törvényt – az ember meghallja az isteni akaratot, és engedelmeskedik neki. Ez a viszony a vallásban az Isten és az ember között.

A harmadik, ami színezi és befolyásolja a vallásos életet: a misztika. Nekünk, reformátusoknak nem sok közünk van a misztikához, a szót se nagyon ismerjük. Egyetlen kife-

jezésekben szerepel: *unio mystica cum Christo* (Krisztussal való titokzatos egyesülés), amit a teológia használ az úrvacsoratanban. Az énekeskönyvünk egy nagyon fontos forrás, ezért ajánlom a híveknek, hogy tanuljanak meg minél több éneket kívülről. Nemcsak az első verset, hanem mindegyik versével. Mert amikor úrvacsorához készülünk, a 436. énekből például az *unio mystica cum Christo* gyönyörűen el van magyarázva. „E vacsora Égi módra (ez az égi mód a misztika) Engem véled (Krisztussal) összead (az az unio), Maradj bennem, Benned engem Hagyj lennem, hogy áldjalak.” Ez a kálvini tannak a zseniális összefoglalása. De az előbb énekeltük a 392. éneket: „Az egyháznak a Jézus a fundamentoma”. Ebben pedig minden benne van, ami fontos az Anyaszentegyházról.

A misztikában az isteni lény és az emberi lény között a határ leomlik, és az Isten és az ember egyesül. A misztikus nem szólítja meg az Istent, ezért nem szokott imádkozni sem, mert ő az Isten szemével lát, az Isten fülével hall, ő az Istennel egyesült. Isten a szerető, ő pedig a szeretett lény. Tehát elmosódnak a határok az én és a Te között, és emiatt a misztikus szintén tagadja azt, ami a vallásban van, azaz hogy az ember szolgálja a mindenható teremtő Istent.

Visszatérve a valláshoz – mindaz, ami a vallások világában széttérül a vallástörténet jelenségei között, az iszlámban töményen van jelen. Ezért *Van Der Leeuw*, a nagy vallástörténész – aki egyébként református teológus – azt mondja egy művében, hogy tulajdonképpen az iszlám „a vallás” a vallások között, és hozzáteszi, hogy paradox módon azt mondhatnánk, hogy az iszlám az Isten tulajdonképpeni vallása. Tudom, hogy ez egy merész kijelentés, de egy tudományos kijelentés, egy református teológus tollából. Azért érdekes ez a mondat, mert ha kinyitjuk a Koránt, van benne egy mondat: „Az Istennél a vallás az iszlám.” Ugyanazt mondja tehát a Korán is, mint *Leeuw*. Megkérdezhetnék, hogy mi ragadtatta ezt a református tudós teológust erre a vad kijelentésre? Nem egy elfogult kijelentés ez?

*Van der Leeuw*nak teljesen igaza van. Az iszlámban ugyanis tökéletesen és mindenféle idegen befolyástól mentesen valósul meg az ideális vallás képe. Azaz amikor az Isten minden, az ember pedig semmi. Isten a teremtő, az ember a teremtmény. Az iszlám felfogás szerint a különbség teljesen abszolút. Az iszlámban az Isten abszolút szuverenitása, mindenható Úr volta teljesen tisztán jelenik meg, és az ember teremtményi mivolta, az Isten előtti hódolatra, engedelmességre kötelezetté teszi az abszolút. Miben jelenik ez meg? Nem mondom végig az iszlám dogmatikát, csak a legérdekesebbet, az utolsó tételt említem meg. Nagyon egyszerű egyébként az iszlám dogmatika vázlata: hinni kell Istenben, az Ő angyalaiban, kijelentett könyveiben, prófétaiban, az utolsó ítélet napjában, és hatodikként: hinni kell az eleve elrendelésben, legyen az üdvösségre, vagy kárhozatra. Az eleve elrendelés kifejezést mi is ismerjük. Aki el van rendelve üdvösségre, és erről valamilyen módon bizonyosságot szerzett, az szokott

beszélni az eleve elrendelésről, amin mindig azt érti, hogy ő az üdvösségre van kiválasztva. Igen ám, de egy muzulmán akkor is hisz az eleve elrendelésben, ha egyébként meggyőződött arról, hogy Isten őt a pokolra fogja küldeni. Legyen üdvösség vagy kárhozat – mind a kettő lehet. Mi csak az üdvösségre való eleve elrendelésben hiszünk.

Miben jelenik meg az iszlám vallási mivoltának kihangsúlyozása? A muzulmán dicséri és magasztatja az Istent, meg azt is, amit nem ért. Mi, ha magunkat megnézzük, dicsóítjuk és magasztatjuk az Isten hatalmas tetteiért, amit kijelentett a Szentírásban, amit mi értünk. De a muzulmán ennél komolyabban veszi az isteni kérdést, és úgy hisz, hogy dicsóíti és magasztatja az Istent azért is, amit ő egyáltalán nem ért meg az isteni dolgokból. A dolgok megmaradnak az Isten titkának, és a muzulmán mégis dicsóíti és magasztatja az Istent.

Példa: A keresztyén ember elmegy az orvoshoz. Megvan a diagnózis: rosszindulatú daganat, egyértelműen rák. A rák esetében az orvosok azt szokták mondani, hogy a jó hír az bizonytalan, a rossz hír az biztos. Az ember ekkor összeomlik. Jaj, mi lesz? Mennyi van még hátra? Egy év? Vagy kevesebb? Tudnak valamit tenni ellene? Kétségbe van esve az illető, kapkod fűhöz-fához, szalad mindenkihez, a család is lelombozódik, nem mernek hozzá szólni – totális csőd. Legfeljebb elmond egy panaszszoltárt, hogy „*Uram, meddig felejtezel el rólam*”. Megvédolhatja finoman az Urat, mert ő nem ezt érdemelte, és elkezdődik az a nyavalygás, amit keresztyén vallásos nyavalygásnak is nevezhetünk. Mindent kipróbál, csak hogy életben maradjon. Ezt nem riogatósként mondtam el, hanem hogy összehasonlítsuk egy muzulmánal, aki ha megkap egy hasonló diagnózist az orvostól, halálosan nyugodt marad. Eszébe sem jut perlekedni az Urstennel. Nem jut eszébe megkérdezni, hogy „miért?”. Hiszen hogy jön ahhoz a teremtmény, hogy „miértet” kérdezzen a Teremtőtől! Hát az Urstent jól tudja, hogy mit miért csinál, nem? Énnekem felelős az Isten azzal, amit tesz?

Tehát egészen más szemlélet az övék. Azt írják az újságírók, hogy fanatizálják a muzulmán fiatalokat, hogy ún. öngyilkos merényleteket kövessenek el. Nem. Az iszlám alapvető hite: fanatizmus. Nem kell azt fanatizálni, fanatikus az magától is. Ebben a felfogásban a földi élet és a túlvilági élet úgy viszonyul

egymáshoz, hogy emez teljesen jelentéktelen, a másik az érvényes. Amikor a muzulmán édesanya elveszíti a gyermekét, akkor hálát ad az Urstennek, hogy annak már jó dolga van, és nem kell végigmennie azon, ami várná itt. Minden az Isten kezében van, és bármi történjék, egyedül Istené a dicsőség.

Az arabok szeretik mindig megkérdezni: „Hogy vagy?” Ez olyan, mint a köszönés. Ha nem kérdezné meg, udvariatlan lenne. Ha a muzulmán erre azt feleli, hogy „Dicsőség Istennek” – akkor minden rendben van. Ha azt mondja szegény muzulmán, hogy „Istené a dicsőség minden esetben” – tudjuk, hogy valami nagy baj van, de nem illik megkérdezni, hogy mi a baj. Mert mi közünk nekünk egymás bajához!? Ők nem panaszkodnak, mert egészen másként látják az életet.

Az iszlám tehát más világszemlélet, más gondolkodási forma, és a benne való hit is abszolút. Ezért a dogmatikáját, gondolatvilágát – az iszlám szerint – nem lehet megkérdőjelezni. Az iszlám egy abszolút tiszta vallási magatartás, ahol az Isten minden mindenkiben, az ember pedig teljességgel Istent utalt, az Istentől függő lény. Nem véletlen, hogy *Friedrich Schleiermacher*, a nagy teológus is az Istentől való függésért határozta meg a vallást. És a nagy magyar orientalista, *Goldziher Ignác* sem véletlenül mondja az iszlámmal kapcsolatban, hogy az abszolút függésért vallása. Az ember abszolút módon függ az Istentől.

Látni kell tehát, hogy az iszlám egy komolyan veendő valami. Nem szabad semmibe venni. Mindig fáj nekünk, amikor olyan lezserül beszélnek rólunk, keresztyénekről. A muzulmánok sem ilyenek, meg amolyanok, hanem nagyon becsületes vallásos emberek. Európai emberként képesek vagyunk megérteni őket, még akkor is, ha nem értünk velük egyet.

A vallások között az iszlám valami olyasmi, mint a vizek világában a desztillált víz. Ioncserélt víznek mondják mostanában. A leginkább „víz” – az ioncserélt víz. Az abszolút H₂O. Csak az a baj, hogy ha csak desztillált vizet iszunk, nagyon rosszul járunk. Azon nem lehet élni. Az iszlám is olyan valami, amiben nagyon nehéz életben maradni. Nem tart életben. A keresztyénségben sok olyan vonás van, ami nem fér bele az abszolút vallásképbe. Lenniük kell az ivóvizünkben bizonyos mennyiségű ásványi sóknak ahhoz, hogy egészségesek legyünk, és érdemes legyen azt meginni.

Egy évvel ezelőtt részt vettem egy tudományos konferencián. A főelőadó *Rostoványi Zsolt* professzor volt, a *Corvinus* Egyetem tanára, akkori rektora. Ő a modern iszlám nagy szakértője, több világszínvonalú könyvet is írt a témában. *Rostoványi* professzor úr előadása után kérte a hallgatóságot, hogy nyugodtan kérdezzenek tőle, lehet vele vitatkozni is. Benne az előadás közben megfogalmazódott néhány gondolat. Elmondtam neki, hogy az előadás nagyon pontos, precíz, adatgazdag volt, részleteiben teljesen stimmel is minden, de az egész, úgy ahogy van, nem igaz. Visszakérdezett, hogy hogy értem ezt. Mondtam, hogy úgy beszélt az iszlám elmúlt ötven évről, mintha ez minden külső beavatkozás nélkül az iszlám természetes fejlődése lett volna. Háborítatlan belső logika szerinti fejlődése egy vallásnak.

És ez nem igaz. Mert az iszlám, amióta Napóleon partra szállt Alexandriában, egy kényszerpályán fut. A nyugati befolyásolás azóta egyértelmű. Napóleon is azzal kezdte, mint minden európai, hogy hazudott egy nagyot, szegény muzulmánok meg elhítték. Ettől szenved az iszlám máig is. A második világháború után a nagyhatalmak felosztották a török birodalmat. Vonalzóval húzták meg a határokat, meg kell csak nézni az arab világ térképét. Nemcsak a sivatagok miatt. Egyszerűen pillanatnyi nagyhatalmi érdekek szerint, katonai térképeken osztották fel az arab világot. Franciaország és Anglia eldöntötte, hogy ki mit kap. Franciaország kapta meg Szíriát, Libanont, Algériát és Marokkót, Anglia Egyiptomot, Palesztinát és Jordániát stb. Fölosztották maguk között, és ott uralkodtak. Ahogy a gyarmatosítók szokták.

Mindaz, ami lezajlott az elmúlt kétszáz év alatt az iszlám világban, az reakció arra, amit a nyugat lépett. Nem lehet a migrációról úgy beszélni, mintha az Egyesült Államok nem járt volna Afganisztánban, meg mintha nem ölték volna meg kétféle arabot az iraki háborúban, amikor Amerika úgy döntött, hogy likvidálja egykori CIA-ügynökét, Szaddam Husszeint, akit az amerikaiak juttattak hatalomra 1989-ben. Az egész iraki háború hazugságon alapult, amit később be is ismerték.

Elfelejtkezünk arról is, hogy a szegény arab nem indul el magától. Az arab ember azt se tudja, hogy hol van Berlin. Oda el kell vinni. A migráns nem indul el, ha nem szervezik meg előre az útját. A migráció évek óta készült elő a megfelelő eszközökkel, propagandával, ottani amerikai jelenléttel. Kelet- és Közép-Európa történelmi tapasztalataiból adódik, hogy van veszélyérzete, ezért ellenzi

a migrációt. Nyugaton nincs veszélyérzet, és nem értik, hogy nagyon nagy baj van.

Ha Németországnak szüksége van munkaerőre – mert a kapitalizmus munkaerőhiányt is produkál –, akkor gondoskodjon munkaerőről. Megnyithatnának valamelyik arab városban egy konzulátust, és vízumot adhatnának, akinek csak akarnak. Azok elrepülénének Berlinbe, majd a német állam elírnyítaná őket a munkahelyekre, és elhelyeznének azokba a lakásokba, amiket előkészítettek nekik. De az, hogy gumicsónakban megutaztatják a bevándorlókat, és jelentős része ott hal meg a tengeren, azért ez nagy bűntény velük szemben. Ha meg végre eljutnak Európába, nem az várja őket, amiről meséltek nekik az embercsempészek, akik az utolsó fillérjüket is

elszedték tőlük. Egy főnek több mint 10.000 eurót kell fizetnie az embercsempészeknek. Az egész vagyonát eladja, és ha nem fulladt bele a tengerbe, Görögországban kimászik, de nem lehet tudni, mikor ér Németországba. Ezek az emberek áldozatok. Inkább áldozatok, mint mi, mert mi legalább tudunk védekezni, de ők nem tudnak. A propaganda ellen ugyanis nem nagyon lehet védekezni. A jogvédők befolyása alatt állnak, akik ellátják őket mindenféle tanáccsal.

Egyet tudunk: a migráció nem Európa érdeke. De nem érdeke a szegény araboknak sem. Az iszlámnak az a véleménye, hogy ha alkalmas van muzulmánok között élni, ne menj olyan helyre, ahol nem muzulmánok élnek. Az iszlám törvényvallás, a törvényvallás életformát követel, és életformát csak olyan emberek között lehet élni, akik maguk is muzulmánok. Európa azért még nem muzulmán világ. Ezért tapasztalható a gettósodás jelensége egy országon belül. Egyszerűen nem hajlandók rendesen megtanulni németül, csak egymással beszélnek. Megszállnak egy városrészt, ahol csak ők élnek. Még Budapesten is van ilyen „kis Szíria”: az Aranykéz utcában. Pedig Magyarországon nincs probléma az integrálódással. A beszivárgás és a tömeges bevándorlás között különbség van. Magyarországra is állandóan szivárognak be muzulmánok. Megvan erre a lehetőségük. Bár nagyobb számban jöhetnek keresztények. Az arab keresztényeket Magyarország befogadja. A koptokat beengedi, mert keresztények, és egy koptnak az unokája sem fog robbantani. Megőrzi identitásukat, de a keresztény koptok sem most, sem a jövőben nem jelentenek veszélyt sem Magyarországra, sem Európára. Magyarország mindig engedett be idegeneket.

A migráció a globalista gazdasági elit érdeke, annak érdekében, hogy egy nemzet ne tudjon a globális hatalommal szemben föllépni. Emlékeztünk, micsoda riadalom volt, amikor Magyarország hazaküldte a Valutaalapot (IMF), és mégsem lett vége az országnak, sőt... Nagyon meg voltak sértődve, hogy a magyar kormány elzárta a pénzcsepkeket. Látjuk, hogy a magyar kormányzatnak van gazdasági koncepciója, a magyar gazdaság megerősödött, és nem kell rettegniük, hogy Görögország sorsára jutunk.

Mit szól az arab világ a migrációhoz? Tiltakozik-e például Szaúd-Arábia, hogy Magyarország nem engedi be a muzulmán bevándorlókat? Nem. Ugyanis ők sem engedik be őket a saját hazájukba. Természetesnek veszik. Pedig nálunk az iszlámizálás alkotmányos tilalom alatt van. Mint ahogy Szaúd-Arábiában is tilos keresztény missziói központokat létesíteni, mint ahogy egyetlen iszlám országban sem lehet már téríteni, mint ahogy régen lehetett. *Döbrössy Lajos* lelki-

pásztor 1932 és 1938 között még a bulgáriai törökök között volt misszionárius. Az igaz, hogy egy muzulmán se lett keresztyénné, ez emberileg várható is volt, de a muzulmánok rendkívül kedvesek és előzékenyek voltak vele. Aztán a misszionáriusokat hazaverték Bulgáriából, amit azonban nem a muzulmánok kértek az államtól, hanem a pravoszláv egyház, mert az evangélizációs szolgálatok nyomán ugyan egy muzulmán se tért át református hitre, de annál több pravoszláv. Ezért a

pravoszláv egyház érdekeit keresztelte a protestáns misszió, és ezért ők kérték a kiuatitást.

Ha valakit érdekel, hogy milyen volt az iszlám a 30-as években, olvassa el Döbrössy Lajos bácsi missziói jelentéseit, aki hét éven keresztül minden hónapban missziói jelentést írt Budapestre, melyek megjelentek a missziói folyóiratokban. Ezeket gyűjtötte egybe unokája, *Orosz Anna*, a Ráday Gyűjtemény munkatársa, és adta ki kötetben. Nagyon érdekes, amit az iszlám és a keresztényiség viszonyáról ír egy olyan ember, aki a frontvonalon, élesben térített a muzulmánok között.

Akkor még az iszlám nem ilyen volt, mint ma. Az iszlám a nyugat hatására elfajult. Tehát ha az iszlám világon szömyülködünk, gondolkunk arra, hogy a nyugat viselkedése váltotta ki belőlük ezt, különben nagyon békés emberek. Csak sarokba vannak szorítva, tönkre vannak téve, és annyi gyalázatos dolgot követek már el ellenük, hogy semmin sem szabad csodálkozni. Bush amerikai elnök azt mondta, hogy „keresztés háborút indítunk az iszlám világ ellen”. El tudjuk képzelni, hogy ennek a kijelentésnek milyen súlya van? Óriási felháborodás volt az iszlám világban. Másnap kénytelen volt visszavonni a kijelentését, és azt mondta, hogy elszólta magát. Nem arról volt szó, hogy elszólta magát. Emlékezzünk rá, az Egyesült Államok keresztesháborúja nem új keletű. Már Eisenhower elnök (aki a világháború ideje alatt a náci Németország elleni hadműveletek amerikai parancsnoka volt) azzal a címmel írt könyvet, hogy „Keresztesháború Európában”. George Bush nem szólt el magát, hanem nagyon is igazat mondott. Erre mondta azt egy muszlim egyetemi tanár, nagy vallási személyiség, hogy köztudott dolog, hogy egy keresztény csak akkor mond igazat, amikor elszólja magát. És ő ezt nagyon komolyan gondolta. Fontos tehát, hogy ezen előzmények figyelembe vételével alkossunk véleményt az iszlám világról.

(Az előadás elhangzott a „Szigeti kör” 2017. május 14-én, a visevárdi református templomban tartott presbiteri konferenciáján.) ■

„Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jött el.” (János 1,17)

Mit ér a törvény önmagában és Krisztus nélkül? Az evangélista tagadja, hogy bármi szilárd volna benne, amíg el nem érkezünk Krisztushoz. Krisztustól nyerjük el a kegyelmet, amelyet a törvény nem volt képes nyújtani. Így tehát a kegyelem szót általánosságban értelmezem, mint amely jelöli mind bűneink ingyen való megbocsátását, mind pedig szívünk megújulását. ... Isten kegyelemből békél meg velünk, nem számítja be bűneinket, másrészt törvényét szívünkbe vési, és az embereket bensőjükben megújítja Lelkével, hogy engedelmeskedjenek ennek. (Kálvin János)

„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a próféták tanítását. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltsem azokat.” (Máté 5,17)

Mi ez a betöltés? – A teljes, belső, lélekből való, szívből fakadó, örvendő teljesítése Isten élő akaratának. A Törvénynek ilyen betöltése az új üdvkorszak, a messiási idő nagy ajándéka és teljesítménye lesz. Akkor fog megtörténni, hogy „Törvényemet az ő belsejökbe helyezem és szívökbe írom be” (Jer 31,31-34). A formális betartás helyett a lelki megtartás. A rituális tisztaság mellett a lelki tisztaság; a ne paráználkodj helyett a tiszta élet; a ne öl helyett: szeress! Tulajdonképpen ez az igazi törvénybetöltés, amit Mózesnél is, az Ótestamentumnál magánál is jobban tud Jézus. Miért?

Mert Őbenne eljött az üdvkor, az új eon (= világkorszak), az Isten királysága. Az, hogy Ő magát szembeállítja Mózesrel, a Törvényt döntően magyarázza, új és teljes értelmét minden eddigi gyakorlattal szemben megszabja, csak azért lehetséges, mert Ő a Messiás, és Benne megjelent az új kor, az új világ és életrend. (Ravasz László)

„Menjetek, és tanuljátok meg, mit jelent ez: „Irgalmasságot akarok, és nem áldozatot.” Mert nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket.” (Máté 9,13)

Jézus azonban szembesíti őket látszat-igazságukkal: „Menjetek, és tanuljátok meg, mit jelent ez: „Irgalmasságot akarok, és nem áldozatot.” Hóseás próféta szavait idézi, amit jól ismernek a megbotránkozó farizeusok. Jézus kihívást intéz hozzájuk: Gondolkozzatok el azon, hogy bár külsőleg makulátlanok vagytok, ezer emberi rendeletnek megfeleltek, nincs bennetek szeretet. Nem szerettitek ezeket, akikkel együtt eszem, lenézitek, megvetitek őket. Félték tőlük, és

végzetes állapotot jelent. Az a beteg van a legnagyobb veszélyben, aki azt gondolja, hogy egészséges, hiszen nem fordul orvoshoz. Az a bűnös az igazán elveszett, aki nem látja, hogy elveszett, mert akkor nem keresi Jézust. Ugye neked még mindig szükség van rá? (Lovas András)

„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet hozzak a földre. Nem azért jöttem, hogy békességet hozzak, hanem hogy kardot. Azért jöttem, hogy szembeállítsam az embert apjával, a leányt anyjával, a menyét anyósával, és így az embernek ellensége lesz a háza népe.” (Máté 10,34-36)

„Azért jöttem, hogy tüzet bocsássak a földre, és mennyire szeretném, ha már lángolna! Keresztséggel kell azonban még megkereszteltetnem, és mennyire gyötörődöm, míg ez végbe nem megy! Azt gondoljátok, azért jöttem, hogy békességet hozzak a földre? Mondom nektek: semmiképpen, hanem inkább meghasonlást. Mert mostantól fogva, ha öten lesznek egy családban, meghasonlik három a kettővel, és

kettő a hárommal. Meghasonlik az apa a fiával, és a fiú az apjával, az anya a leányával, és a leány az anyjával, az anyós a menyével, és a meny az anyósával.” (Lukács 12,49-53)

„Tűzről” beszél Jézus, melyet felgyújtani Ő eljött a világra, s amelynek „meggerjedését” sóvárogva várja. Megértem: a Léleknek arról a tüzéről beszél, amely a megváltott szívekben kigyullad, és továbbharapódzik. Ismerem is ezt a szent tüzet a múlt idők sok példájából, és itt-ott egy-egy élő ember életéből is. De hogy hiányzik a lobogása sok kihűlt lélekből, amely pedig Jézus hívének vallja magát! Bennem ég-e?

„Keresztségről” is beszél Jézus, amelyen neki át kell esnie, és amelynek megtörténtét „szorongattatva” várja. Megértem: az Ő halálának véres „keresztységét” érti alatta, amely nélkül nem teljesedhetett be az Ő küldetése. Azóta már megtörtént ez a retentő „keresztység”. Most már be van fejezve műve. „Szorongattatásából” átment az Ő dicsőségének tágas és fényes világába. Így lett nekem is megváltó Urammá.

És „meghasonlásról” is beszél Jézus, amelyet Ő e világra hozott, s amely sokszor

az egymáshoz legközelebb állókat is szembeállítja egymással. Megértem: arról a lelki harcról van szó, amelyet az Ő híveinek meg kell vívniuk az Ő győzelméért. Sokszor azok sem értik meg őket, akiket ezen a világon a legjobban szeretnek. Nem lehet mindenkivel „békességben” élnem, ha Jézushoz mindig, mindenben hű maradok. (Victor János)

„Mert az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért.” (Márk 10,45)

A szolgálat birodalmát állította fel Jézus. Szolgáló Messiás volt Jézus odáig, hogy az életét adta oda a népért. Szolgálatának a csúcsa, a teljessége a kereszthalál volt! Már sokszor beszéltem arról, hogy ez a golgotai kereszthalál nem a haragos Istennek a megbékítésére, kibékítésére szolgált. „*Én és az Atya egy vagyunk!*” – és amikor Jézus szenved, az Isten szenved Ővele! De ezt az utat végig kellett járnia, hogy az Isten szeretetének a mélységét, elképzelhetetlen gazdagságát megmutassa. Tehát a golgotai keresztesz az Isten szeretetéről beszél, nem Jézus szeretetéről az Isten haragjával szemben. Isten szeretetéről beszél, Aki azonosítja Magát az emberiséggel. Akármilyen mélyen van az ember, az Isten még mélyebbre alászáll, hogy felemelje az embert. Ez volt Jézus megváltástana: belemerülni az Isten szeretetébe; és az Isten szeretetét leginkább éppen a golgotai kereszten lehet látni. Ott lehet meglátni, hogy kicsoda az Isten. És persze: ott lehet meglátni, hogy kicsoda vagyok én! Milyenek a vallások, milyenek a nem vallások, milyen az ember. Ott, a kereszten lehetett leginkább meglátni és ott lehetett átélni. Ott lehet belemerülni igazán az Isten szeretetébe. (Farkas József)

„De Jézus feléjük fordult, megdorgálta őket, és ezt mondta: Nem tudjátok, milyen lélek van bennetek, mert az Emberfia nem azért jött, hogy az emberek életét elveszítse, hanem hogy megmentsen.” (Lukács 9,55-56)

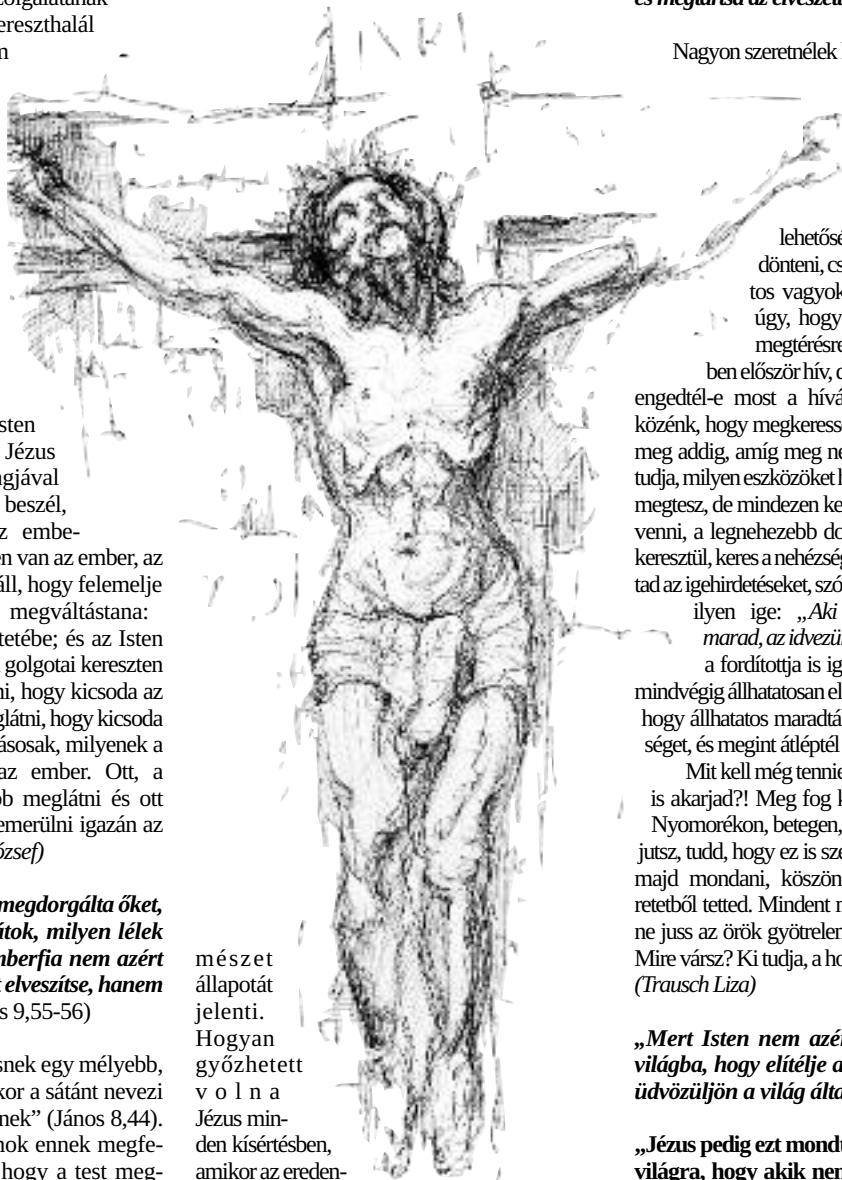
Az Újszövetség az ölésnek egy mélyebb, spirituális eredetet ad, amikor a sátánt nevezi „kezdettől fogva emberölőnek” (János 8,44). A szinoptikus evangéliumok ennek megfelelően beszélnek arról is, hogy a test megölésénél létezik nagyobb veszedelem is (Máté 10,28). Nem az életüket és vérüket feláldozók vannak igazán veszélyben, hanem a gyilkos indulatokkal megfertőzöttek. Zebedeus fiai ezért nem tudják, hogy kinek a lelke lakik bennük (Lukács 9,55).

Jézus szerint a harag már a gyilkosság gyökere. Ezen nem a sztoikus közönyt kell értenünk. Maga Jézus is haragudott (Máté 11,15). A harag azonban gyűlöletté fokozódhat, ami már pusztító indulattá válik. Jézus

etikájában ezért „élet-fontosságú” a megbotcsátás. Az ördögi körből kilépni csak a gyűlölet megtagadásával lehet. (Dr. Szűcs Ferenc)

„Azt pedig tudjátok, hogy ő azért jelent meg, hogy elvegye a bűnöket, és hogy őbenne nincsen bűn.” (1János 3,5)

Az 1Ján 3,5-ben azt mondja a Szentlélek Jézusról: „és Őbenne nincsen bűn”. Tehát nem azt mondja, hogy nem követett el bűnt, hanem hogy Jézusban nincs meg a bűnöket termő romlott természet sem. János szóhasználatában az itt szereplő görög szó (*hamartia*) a romlott ter-

mészlet állapotát jelenti. Hogyan győzhetett volna a Jézus minden kísértésben, amikor az erendően romlott természet egyik velejárója éppen a minden bűnnel és kísértéssel szembeni gyengeség? És hogyan tehetett volna eleget a megváltásban a bűnös emberért, ha Őbenne magában is ott lett volna a bűnös romlandó természet? (Sípós Ete Álmos)

„Aki a bűnt cselekszi, az ördögtől van, mert az ördög cselekszi a bűnt kezdettől fogva. Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerombolja.” (1János 3,8)

A Bibliától elidegenedett ember feyvertelenül van kiszolgáltatva a legnagyobb el-lenségnek. Pál apostol azt mondja az Isten evangéliumáról, hogy Istennek hatalma az, minden hívőnek üdvösségére. Isten az Ő erejét, az Ő hatalmát Igéjén keresztül közli velünk, Igéje által önti belénk. Ebből az Igéből tudom meg azt, hogy Jézus Krisztus nemcsak a maga életében győzött a Kísértő felett, hanem halálával és feltámadásával az én számomra is legyőzött ellenségévé vált a Sátán. Meg van írva, hogy Jézus Krisztus azért jött, hogy az ördög munkáit lerontsa benned is, számodra is! (Joó Sándor)

„Mert az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elveszettet.” (Lukács 19,10)

Nagyon szeretnék kérni, vedd ezt most komolyan. „Azért jött az embernek Fia, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.” Az ember életében vannak döntési lehetőségek. Nem mindig lehet dönteni, csak amikor Isten hív. Biztos vagyok benne, senki nincs itt úgy, hogy nem Isten hívta. Isten megterésre hív. Lehet, hogy életében először hív, de lehet, hogy újra. Vajon engedél-e most a hívásnak? Jézus azért jött közénk, hogy megkeressen. Ez a keresés nem áll meg addig, amíg meg nem talál. És erre csak Ő tudja, milyen eszközöket használ fel. Isten mindent megtesz, de mindezen keresztiülépni és semmibe venni, a legnehezebb dolog. Keres a szeretetén keresztül, keres a nehézségeken keresztül. Hallgattad az igehirdetéseket, szólt hozzád az Ige. Van egy ilyen ige: „Aki mindvégig állhatatos marad, az idvezül.” (Mt. 24:13) De ennek a fordítottja is igaz. Aki az ellenállásban mindvégig állhatatosan ellenáll, elkárhozik. Lehet, hogy állhatatos maradtál, viszed tovább a sötétséget, és megint átléptél egy lehetőséget. ...

Mit kell még tennie Istennek, hogy végre te is akarjad?! Meg fog keresni, de jaj, hogyan? Nyomorékon, betegen, rákoson? Majd ha oda-jutsz, tudd, hogy ez is szeretetből van. El tudod-e majd mondani, köszönöm, Uram, hogy szeretetből tetted. Mindent megtesz érted, hogy oda ne juss az örök gyötoremre, aminek nincs vége. Mire vársz? Ki tudja, a holnapot megéred-e még? (Tausch Liza)

„Mert Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa.” (János 3,17)

„Jézus pedig ezt mondta: Én ítéletre jöttem e világra, hogy akik nem látnak, lássanak, és akik látnak, vakká legyenek.” (János 9,39)

Akaratlanul felmerül bennünk a kérdés, hogy lehetséges egyszerre mind a kettő? Márpedig nagyon is lehetséges. Mert a felkínált és elutasított szeretet ítéletté lehet. ...

Minden egyszerűvel való találkozás egyben ítéletet is hordoz magában. Mégpedig a nagyszerűhöz való viszonyulásunk mondja ki az ítéletet. Az, ahogy viszonyulunk hozzá, az, ahogy reagálunk vagy rezonálunk rá. Ez maga az ítélet. ...

Aki Jézus lényével (életével – Igéjével) találkozza negatívan viszonyul hozzá, és taszítja Jézus lényé, az ítélet ön maga felett. Nem Jézus ítélte el, hanem önmaga ítélte el önmagát. Isten mindig szereti az embert Jézusban, de az ember nem mindig viszonyul pozitívan ehhez a szeretethez. ...

Vannak, akik Jézus lényével találkoznak még többre vágnak, még közelebbi találkozásokra, még több fényre, még több világosságra, és vannak, akiket szinte indulatossá tesz és káromkodásra késztet. Jézus mindig és mindenképpen leleplezi a lelkünk alaphangját. Vagy így, vagy úgy. (Gyökössy Endre)

„Én világossággal jöttem a világba, hogy aki hisz én bennem, ne maradjon a sötétségben.” (János 12,46)

A Biblia dolgaival kapcsolatban megszokhattuk azt, hogy nagyon sok hasonlattal találkozunk. Ezt is azok közé szoktuk sorolni. Pedig ez nem hasonlat! Nem az tehát az értelme, hogy Krisztus olyan, mint a világosság, hanem hogy *Ő a világosság*. ... A világosság olyan, mint a mutatóujj, mutatja meg a dolgokat, amilyenek azok a valóságban. Így világosság Krisztus is. És ez borzasztó az ember számára, mert ahol Krisztus megjelenik, ott nyilvánvalóvá lesz minden, amit addig a sötétség eltakart. Nem használ a takargatás, a szépítgetés. A bűn, amit olyan szépen ki lehet magyarázni, egyszerre szörnyű valósággá válik. Életünk sok szennye és rút-sága mind láthatóvá lesz. ... Ezért menekülünk mi mindannyian Istentől. ...

A fénycsóva azonban tovább fordul. Fényénél meg lehet látni azt is, hogy milyen az Isten: „Az Úr dicsősége rajtad meglátatik.” Kiderül, hogy egészen más, mint amilyenek elgondoltuk. Igaz, hogy a bűn meg nem állhat előtte, de örökkévaló szeretettel szereti a bűnös embert.

Nem azért világít rá rúttságunkra, hogy tovább küldjön a kárhozát és a pusztulás útján. Ő, a világosság vonz magához, és ragyogni kezd a Kereszt. (Pásztor János)

„Ha valaki hallja az én beszédeimet, de nem tartja meg azokat, én nem ítélem el azt, mert nem azért jöttem, hogy elítéljem a világot, hanem azért, hogy megmentsem.” (János 12,47)

Jézus Krisztus nem azért jött a világra, hogy kárhóztassa a világot. Mi szükség is lett volna erre, hiszen Őnélküle mindannyian kárhóztottak vagyunk. (Steinbach József)

„Akit nekem ad az Atya, az mind én hozzám jön, és aki én hozzám jön, azt én nem

küldöm el; mert nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem hogy annak az akaratát, aki elküldött engem.” (János 6,37-38)

Ha valaki nem akar, soha nem lesz Krisztusé. Gondolkodhat rajta, forgathatja a fejében, de ha nem akarja, nem lesz az Övé. Akarni kell! Én nem tudtam úgy megházasodni, hogy nem akartam. Nem rendőrök vittek az esküvőre. Én akartam. Amit az ember akar, azt csinálja. Vannak, akik akarják hallgatni a prédikációt, de nem akarnak az Úr Jézushoz jönni. Adjátok oda az akaratot!

Igen ám, de erre az ember képtelen magától. Mégis van egy mód. Ha az Úr Jézus bejön a szívbe, Ő mindig azt akarja, amit Isten akar. Ő Isten megvalósult akarata: „nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem hogy annak az akaratát, aki elküldött engem” (Jn 6,38). Ez sokkal jobb. A befogadott Úr Jézus megvalósítja bennem Isten akaratát. Ha kizárjátok a szívetekből az Úr Jézust, soha nem fogjátok megvalósítani Isten akaratát. „Az az Istennek tetsző dolog, hogy higgyetek abban, akit ő küldött” (Jn 6,29). (Zimányi József)

„A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon, öljön és pusztítson; én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.” (János 10,10)

Az „élet” szó, ami itt áll, nem csupán a pusztá létet jelenti, hanem azt a teljes, tartalmas, értelmes életet, amit Isten a teremtéskor adott az embernek. Ezt veszítettük el, amikor ott hagytuk Istent, akiről azt mondja a Biblia: Ő az élet forrása, és ezt adja vissza Jézus a benne hívőknek.

Hogyan adja vissza? Úgy, hogy a saját életét osztja szét a benne hívők között. Úgy, hogy önmagából ad azoknak, akiket megtalál, és akikkel önmagát közli. Péter apostol nem restelli leírni ilyen radikálisan: Isteni természet részeseivé lesznek az ilyenek. Jézus tulajdon lelkét, a Szentlelket ajándékozza nekik. Ez már itt a földön minőségileg más életet jelent. Vége van minden emberi erőlködésnek, hogy valamit Istennek fölmutassak, hogy jó pontokat szerezzek. Vége van a bizonytalanlankodásnak, hogy sosem lehet tudni, hányadán állok: van üdvösségem vagy nincs. Megszűnik minden félelem, nincs mitől és kitől félni. Istenben bízom, nem félek, ember mit árthat nekem?! – Ezt az életet kapja vissza az ember. Jézus életét.

S ehhez olyan lelki gazdagságot, amiből telik másoknak is adni. Ez, hogy bőségben éljenek, azt jelenti, hogy feleslegük lesz mindenből. Nemcsak valamiképpen ad a benne hívőknek, nemcsak annyit, amennyi éppen nekik elég békességéből, reménységéből, erőből, örömből, hanem mérhetetlenül többet, mint amire feltétlenül szükségünk van. Azért, hogy aztán tudjunk mi is szolgálni másoknak, mint Ő, hogy teljék megbocsátani bárkinek, hogy elmondhassuk nagyképcség nélkül: mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít. Ad ígét a szánkba, amikor kinyitjuk azt. Valóban új természettel ajándékozzon meg, hogy igaz legyen az, amit Pál apostol így ír a Galatákhöz írt levelében: „Élek többé, de nem én, hanem él bennem a Krisztus.” (Cseri Kálmán)

„Én azért születtem, és azért jöttem a világba, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról: mindenki, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra.” (János 18,37)

Mi az igazság? Az igazság az, hogy mi Istentől halálos ítéletet érdemlünk. Az igazság az, hogy ezt az ítéletet Jézus Krisztus magára vállalta és ténylegesen elszenvettede, amikor meghalt a kereszten. Az igazság az, hogy aki ezt hiszi, azt Isten igazzá nyilvánítja, és nem bünteti meg. Mert az igazság egy személy, úgy hívják: Jézus. Akinek Jézusa van, azé az igazság. Ezért jött ő a világba. (Cseri Kálmán)

Összeállította: P.A. ■

Június 19-én kísértük utolsó földi útjára **Orbán Laci** bácsit a Budakalász, Csalogány utcai temetőben. Családtagok, barátok, testi és lelki rokonok, testvérek vették körül a ravatalozót, ahol a pomázi Psalmus kórus kezdte szolgálatával a szertartást.

Az imádságot követően **Csere Mátvás** budakalászi lelkipásztor – Laci bácsi végakarátának megfelelően – Pál apostolnak a korinthusiakhoz írott 2. levele 5. részének első tíz versét olvasta fel, majd Laci bácsi

ELBÚCSÚZTUNK ORBÁN LACI BÁCSITÓL

a Jézus Krisztus ragadta meg Laci bácsi életét is még fiatalon és hordozta őt végig, ezért tudta, hogy neki is van mennyei hajléka. A sóhajtozás együtt van bennünk ezzel a reménységgel.

Mindig ragyogott Laci bácsi szeme, mikor bibliaórán, vagy más alkalommal, ha az Igéről volt szó, valamit felismert, megértett. Egy ilyen alkalommal egyszer azt mondta: „Nem bonyolult ez, csak egy kicsit meg kell halni.” Az Istennek átadott élet volt a téma. Később ugyanezt más alkalommal is elmondta: „Csak teljesen meg kell halni – önmagunk számára, a nagyravágásunk számára, a saját céljaink, az én-központságunk számára, azért, hogy átadhassuk magunkat az Úrnak.”

életének, őrállói küldetésének néhány mondatos összefoglalását hallhattuk. Az igehirdetésben a tiszteletes úr azt hangsúlyozta ki, hogy átköltözni az ember testének a sátorházából, az átmeneti, nem örök hajlékából az igaziba, a mennyeibe, bizony rögös úton, sóhajtasokon keresztül történik. Néha hallhattuk Laci bácsit is sóhajtozni. Néha hallhattuk felsóhajtani, amikor valami megoldatlanságot látott. Sőt néha azt is hallhattuk: vajon ad-e még erőt Isten? Vajon meddig ad? Vajon mire használható még az ő élete? Boldog az, aki ezeket a sóhajait nem tagadja le, és Istennek meri elmondani. Bizony el kell fogadni erőtlenségeinket, a határainkat.

A Psalmus kórus

Míg e testben lakunk, sok szempontból távol lakunk az Úrtól. A testünk felágaskodó bűnei, beidegződései, korlátai, a hitünk hiányosságai távolítanak el minket az Úrtól. Hogyan küzdhetünk meg ezzel? Pál apostol válasza: Boldog az, aki ehhez is Isten segítségét tudja kérni. Tudjuk, hogy van mennyei hajlékunk, Jézus helyet készít számunkra, hogy ahol Ő van, ott legyünk mi is, a mennyei Atya házában, ahol sok lakóhely van. Ez

Csere Mátvás lelkipásztor

A mennyei hajlékunkba való átköltözésig Isten zálogul adja Szentlelkét. Nem mindenkinek, nem azoknak, akik emlegetik Őt, hanem azoknak, akik meghaltak Jézus Krisztus keresztyénél, akik odaszánták az életüket, akik felismerték és megköszönték Jézus Krisztus megmentő áldozatát, amivel a bűneinkért fizetett. Aki így, aki erre a legfőbb dologra használhatta a földi életét, az zálogul kapja a Lelket. A zálogot pedig Isten visszaveszi, mikor odaadja majd az igazit.

Laci bácsi hazaköltözött, úgy, ahogy mi is készülhetünk a mennyei hazánkba. Addig azonban arra kell törekednünk, hogy kedvesek legyünk az Úrnak. Kedvesnek lenni az Úr előtt azt jelenti, hogy vele vagyok, akitől mindent kaptam, akinek a vétét, az életét kaptam, hogy szabad legyek és élhessek, hogy a vele való kedves kapcsolatot keressem. Hálásak lehetünk az Úrnak, hogy mindannyian megtapasztalhattuk ezt a hajtóerőt Laci bácsi életében.

Dr. Szűcs Ferenc lelkipásztor imádsága

és az Úri imádság elmondása után **Fogarasi Gábor**, az Újpalotai Református Missziói Egyházközség lelkészének igehirdetése következett. „*Megelégitem hosszú élettel*” (Zsolt. 91:16), „*nékem az élet Krisztus*” (Fil. 1:21.) Egy ószövetségi és egy újszövetségi igazságot állított egymás mellé a lelkipásztor, mely igazságszavak Orbán László életében egyggyé váltak a krisztusi reménység által. A 91. Zsoltár szavát prófétai ígéretképpen kapta, hogy 91 évet legyen közöttünk. Ezt a hosszú életet azonban nem önmaga számára,

nem öncéltól élte meg, hanem úgy, ahogy Pál apostol is: „*nékem az élet Krisztus*”. Pomáz, Budakalász, Kispest-Rózsák tere, Gazdagrét, Újpalota és még hosszasan lehetne sorolni azokat a helyeket, ahol Laci bácsi nemcsak megfordult a mosolyával, ami a krisztusi öröm kiáradása volt, hanem ahol bizonyosságot is tett. Most pedig mi teszünk bizonyosságot mindarról, amit Krisztustól kaptunk általa. És az lehet vigasztalásunk, reménységünk, hogy Krisztus is bizonyosságot tesz róla: „*Jól vagyok jó és hú szolgám... menj be a te uradnak örömeibe.*” (Mt. 25:21)

Laci bácsi „Feltámadott az Úr bizonynal” című versének meghallgatása után a kórus a „Lelki próbáimban, Jézus, légy velem” című éneket énekelték gitárkísérettel, majd **Avas József** vizsáki polgármester búcsúzott Laci bácsi szülőfaluja nevében. Úgy emlékezett rá, mint aki mindig kész volt számat adni hitéről, mint aki nem csak hirdeti, hanem éli is a hitét.

„Golgota, Golgota, Golgota,
A keresztre felnézek én” -
szólt az ének

Mindennapjaiban is érződött, látszott rajta, hogy Jézus Krisztus kereszthalála által megváltott gyermeke volt ő Istennek, megnyerve vele az életet. Laci bácsinak volt ideje a csendre, felfelé figyelni, s utána másokra figyelve tudta, kinek mire van szüksége. Volt ideje értük imádkozni. Minden jeles alkalomra volt ideje verset írni, ezzel téve gazdagabbá az ünnepeltet, tartalmasabbá az ünnepeket. Élete példa előttünk. Személyisége, önzetlensége, szeretete mindannyiunkat jobb emberré tett. Az ő emberi teljesítménye a mi gazdagságunk.

„Hadd menjek, Istenem, mindig feléd...” – énekelte kórusunk az istentisztelet befejezéseként, a gyászoló tömeg pedig elkísérte a koporsót szállító járművet a nyitott sírhegyig, ahol *Nyilas Zoltán* esperes végezte a temetési szolgálatot, előbb az I.Kor. 15. fejezetének válogatott versei, majd – személyes igei búcsúzásképpen – a Filippi levél 2. részének 3a. verse alapján: „*Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartásotok egymást magatoknál*”. A tiszteletes úr elmondta, hogy maga ezt az isteni bölcsességet tanulhatta meg elsősorban Laci bácsitól, aki mindig mindenkit különbnek tartott önmagánál. Megemlékezett arról is, hogy egy alkalommal Biára indult a kórus énekkari találkozóra, amikor Laci bácsi elmesélte, milyen nehezen élte meg, hogy Viszákra csak háromhetente járt ki a lelkész prédikálni. Így fogalmazott: „Ti nem is tudjátok, milyen nagy kegyelem, amit Isten megad számotokra, hogy Isten Igéjét vasárnapról vasárnapra, bibliaóráról bibliaórára meghalljátok. Nekem ez néhány hét várakozást jelentett, míg újra hallhattam az élő Isten szavát. Becsüljük meg ezért az élet Urát!”

Ezt a belső látást, békességet, lelki szomjúságot segíthet nekünk megragadni Laci bácsi életének példája. Abban a reménységünkben bátorít és erősít meg bennünket, hogy akinek földi sátorházában Jézus Krisztus lakik, az fog lakozást venni a mennyi hajlékban. Megáll az Úr minden ember sátorháza előtt, bebocsátást kér, és aki hittel befogadja Őt, annak, amikor földi sátorháza összeomlik, készen áll az örök hajlék az Ő országában.

P.A.

ORBÁN LÁSZLÓ ÉLETE 1926 - 2017

Született 1926. március 29-én. Vas megyében nőtt fel, egy kis őrségi faluban, Viszákön. Tizenkét évesen volt konfirmációja Nagyrákoson, azóta folyamatosan bibliaolvasó ember volt. Sajnos ugyanekkor, tizenkét évesen veszítette el édesanyját is.

1951-ben, tizenkilenc évesen rokkant meg, egy szovjet katona lövésének következtében. Többen ismerjük ezt a történetet – megbocsátott a szovjet katonának, és a tisztjét lebeszélte arról, hogy büntetést rójon ki erre a katonára.

1951-ben költözött fel Pomázra, ahol a helyi református gyülekezet tagja lett. Nagy hatással volt rá ugyanekkor *Ablonczy Dani* bácsi szolgálata, a Kispest-rózsátéri gyülekezet, annak egész közössége, ami akkor egy ébredési, bethánista gyülekezet volt. Abban a kórusban szolgált tíz esztendeig, és nagy lendületet jelentett lelki életében. Később több alkalommal járt *Bereczki Sándorék* körébe is, egy másik ébredési gyülekezetbe.

1961. október 21-én vette feleségül *Gaál Máriát*. Három gyermekük született és öt unokájuk van. 1968-ban tudtak önálló házat építeni Budakalászon, előtte albérletben

éltek, innentől pedig a Budakalászi Református Gyülekezet tagjai lettek. Több mint negyven évig volt presbiter a gyülekezetnek és haláláig felelős órálló tagja.

Rokkantsága miatt meggyőződése volt, hogy nem fogja megélni a nyugdíjas kort, azonban egy gyülekezeti úton, *Szűcs Ferenc* lelkipásztorsága idején az ún. Luther-városokban jártak, és ezen az úton kapta ígéretül a 91. Zsoltárt, mégpedig azt belőle, hogy Isten hosszú élettel ajándékozza meg. Amikor hazatért, elmondta ezt az ígéretet családjának, és ez be is teljesedett: betölthette idén a 91. életévét.

Hosszú éveken át szolgált kórustagként a pomázi Psalmus kórusban is – ez is meghatározó részlete volt életének.

Nyugdíjas korában kezdett el verseket írni. Szerepeltek versei budakalászi lapokban, helyi református lapban, illetve ünnepségek során sokfelé elhangzottak.

Mindez, ami eddig felsorolásra került, csak rövid vázlat, csak néhány szó. Sorolják majd tovább a kedves testvérek, folytassák ezt a sort egymás között.

(Részlet *Csere Máttyás* lelkipásztor temetési beszédéből)

Fogarasi Gábor, Nyilas Zoltán, Dr. Szűcs Ferenc és Csere Máttyás lelkészek vezették a menetet

Nyilas Zoltán esperes úr végezte a sírnál a temetési szolgálatot

Marika néni és Orbán János

A temetés után Orbán János házában találkozhattak a gyászolók

ORBÁN LÁSZLÓ EMLÉKÉRE

A Psalmus kórus nevében néhány mondatlal emlékezünk Laci bácsira. Ez nem búcsú, hiszen Ő lélekben velünk marad ezután is. Mindenki Laci bácsija volt Ő, már a kórus megalakulásakor is – lassan húsz éve – Laci bácsi volt.

Jó volt vele együtt énekelni, dicsérni a mi Urunkat énekléssel is. Szép tenor hangjával, kottaismeret nélkül, a hallására hagyatkozva, pontosan és szívből énekelt velünk együtt. Fontosnak tartotta, hogy minden próbán, minden szolgálaton ott legyen. Vállalta ezt annak ellenére, hogy fiatalkori sebesüléséből adódó nehézségei és kora bizony néha próbára tette.

Az egész életét az Úrnak szentelte. Azon a napon is, amikor a szovjet katona által sebesülést szenvedett, azért maradt

életben, mert az Úrnak még terve volt vele. A megbocsátás is egyik fő erénye volt. Maga kérte, hogy ne büntessék meg a fiatal katonát, mert őt is várja otthon az édesanyja.

Urunk által reá bízott feladatot maradéktalanul teljesítette. Hiányát mindig érezni fogjuk.

Egyik szép énekünk kívánczik végszónak:

Jer, kérjük Isten áldott Szent Lelkét,
Legfőképpen az igaz hitért.
Hogyha jön a végóra, mellénk álljon,
Hazatérésre készen találjon. Könyörüljön.

Hazatértél Laci bácsi, Isten áldjon.
Andrási Jánosné Marika

BARTHA SÁNDOR ORBÁN LÁSZLÓ TISZTELETBELI PRESBITER NEKROLÓGJA

Nem tarthatunk vissza, ha menned kell,
Hogy találkozz áldó Isteneddel.
A megígért hosszú élet letelt,
Most középben állsz, mint egy ünnepelt.

Nem gyötör tovább kínzó fájdalom,
Körülvesz már az égi oltalom,
A Lélek szárnyán messzire mentél,
Hol nincs hőség és zord, hideg tél.

Jézus mondja: az utat tudjátok,
Mögöttünk marad a bűn, s az átok,
Elfeledve majd minden mulandót,
Ami teher, s ami bánat volt.

Te átlótt lábbal élted életed,
Türellemmel hordtad szenvedésed,
Aki tette, annak megbocsátottál,
Ahogyan te is kegyelmet kaptál.

E nagylelkűségedről sokan tudunk,
Felnézve rád hálaimát mondunk,
Meggyőző volt a lelki erőd,
Sokan merítették ebből erőt.

Sok embernek vagy a példaképe,
A Biblia volt számodra a mérce,
Azért is hiteles az életed,
Mert szent volt előtted „igen”-ed, s „nem”-ed.

Erről szóltak a búcsúbeszédék,
Kísérő barátok erről beszéltek,
Magatartásoddal hitelt szereztél,
Mert ahogyan szóltál, úgy is éltél.

Emlékezetes, méltó temetésed,
Virágerdő borítja síremléked,
A tájat ismered, ahol fekszel,
Gyönyörű látvány a fakereszttel.

A búcsúztató házbán, s majd a sírnál
Zengett a dicséret és a zsoltár.
Úgy hangzott, mintha köztünk lennél,
S gyönyörű hangoddal mintha vezényelnél.

Úgy tűnt, mintha fentről mosolyognál,
S a régi testvéreket mintha átkarolnád,
És búcsút intenél le a völgybe,
Hol szeretteid állnak körbe-körbe.

Jól tudjuk, hogy merre vitt az utad:
Számbavenni tán a csillagokat?
A gyászmenet a sírig ballagott,
S az ATYAI HÁZ messziről ragyogott.

Megérkezteél oda, hova vágytál,
Nagy öröm volt az Atyai Háznál,
A nagy ígéret beteljesedett,
Jézus ott várt, Ki érted szenvedett.

Téged már nem felejt el a világ,
Rímeid szállnak hegyen-völgyön át,
Tavasszal, ha MEGJÖTTEK A FECSKÉK,
Hoznak magukban sok vidám szívecskét,
Daluk bezengi Budakalászt,
Míg fel nem váltják az ÉGI harsonák.

Ifjúságunktól kezdve, maradok
örök barátod: Bartha Sándor
Budakalász-Kispest, 2017. június 9.
(Bartha Sanyi bácsi a Kispest-Rózsateri
Református Gyülekezet tagja.)

BARTHA SÁNDOR

EGYEK VAGYUNK! Orbán Laci barátomnak

Úgy érzem, hogy egyek vagyunk,
Összekapcsolnak rímeink,
Egyformán jár tollunk, agyunk,
S együtt szeretnek híveink.

Nem csoda! – Egy hitet vallunk!
Egy Urat követve élünk,
Hálával kel fel a Napunk,
Melyet örömmel szemlélünk.

Anno sokat beszélgettünk
A bűnről, a kegyelemről,
Öröm töltötte el szívünk,
Hogy az Övéi lehetünk.

Dicsértük Őt éjjel, nappal,
Hozsannát zengve szőlóban,
Vagy sokakkal összefogva
A Rózsateri kórusban.

Még abban is hasonlítottunk,
Hogy vándorbotot ragadva
Otthagytuk régi otthonunk,
Indulva a vakvilágba.

Elszakadva szép tájaktól,
Lemondva az emlékekről,
Órségről, s a Hargitáról,
Bár mindentünk volt kezdetről.

Látjuk már, hogy érdemes volt
Kilépni a megszokottból,
Hisz kegyelme támaszunk volt,
S így ránk mosolygott az Égbolt.

Kaptunk Tőle ajándékot,
Klárrikámat, s Marikádat,
Felcsillanó horizontot,
Hogy ne legyünk magányosak.

Gazdaggá tette életünk,
Elhalmozott ajándékkal,
Visszaköszön minden gyermekünk
Tisztelettel, jó szándékkal.

Most ugyancsak örvendezünk,
Hogy lám, „Megjöttek a fecskék”.
Atyánk, Téged dicsőítünk,
Neved fennen dicsértessék!

Barátod, testvéred
Bartha Sándor

Budapest, 2016. november

Gyülekeztünk a *Reformáció 500* programsorozat keretében június 28-án megtekintette a Magyar Nemzeti Múzeum **IGE-IDŐK** című kiállítását, majd a Ráday utcában látogatást tett a **Biblia-múzeumban**.

Az IGE-IDŐK a reformáció emlékévének központi kiállítása, mely a magyar protestantizmus elmúlt fél évezredét mutatja be a vallási mozgalmat, kultúrát és hagyományokat megjelenítő relikviákon, művészeti alkotásokon, liturgikus használati és dísz tárgyakon keresztül, részletes magyarázó szövegekkel és számítógépes installációkkal segítve a látogatót a tájékozódásban.

Tekintettel arra, hogy ez az 500 év nemcsak a reformáció története, hanem a magyarság története is, a tárlat nagy hangsúlyt

ban elősegítette az a tény, hogy a wittenbergi egyetemre ment magyar diákok nem beszéltek (jól) németül, ezért inkább Philipp Melancthon latin nyelvű óráit részesítették előnyben. Melancthon teológiai nézetei közelebb álltak a svájci reformáció tanaihoz, a magyar diákokat pedig különösen is támogatta. Kijárta például, hogy engedélyezzék a wittenbergi magyar coetust (diákszervezet, önképzőkör), melynek zászlaja szintén kiállításra került.

Érdekes volt közelről látni olyan festményt a feltámadott Úr Jézus Krisztusról, melyen kitakarták (lefestették) Máriát és a szenteket, és bibliai igéket festettek a helyükre, vagy megcsodálni

azokat a pazar szépségű ötvösmunkákat, melyek „öröklés”, még inkább elperelés útján kerültek az Esterházyakhoz, és így most Esztergomból kellett kölcsönkérni a kiállításra. Csak áhítattal lehetett az első nyomtatott könyvekre tekinteni, a számos Bibliára, egykori zsolttároskönyvre (énekkönyvre), imáságos és egyéb nyomtatott könyvre, melyeken keresztül Isten nemzeti nyelven szólhatott az Őt keresőkhez.

Felsorolni sem lehet ezen a helyen, milyen gazdag tárgyi anyag került bemutatásra a kiállításon. Ezek a tárgyak most ugyan egy múzeumban láthatók, számunkra talán régimódinak és idejétmúltak is tűnhetnek, de mégis annak megtestesítői, hogy Isten Szentlelke hogyan munkálkodott az elmúlt fél évezredben, hogy megbékéltesse magát az embert, és az ember is megbékéljen a másik emberrel. Református őseink „felfedeztek” valamit, amit már szinte mindenki elfelejtett, ami nem megvilágosodás volt valami ismeretlennek a megismerésében, hanem ami valamikor minden keresztyén ember közös hite volt; újra felfedezték, hogy egyedül a Krisztusba vetett hit tart meg, egyedül Isten Igéje, a Szentírás életünk vezérfonala, egyedül Krisztus által van az üdvösség, egyedül az Ő ingyen kegyelméből igazulhatunk meg Isten előtt, és mindezekért

egyedül Istené a dicsőség. És lángoló szívvel, égő lélekkel hirdették, hogy a megváltás egyedül Jézus Krisztusban a miénk, a keszthen értünk hozott áldozatára tekintve meg kell fordulni bűnös útjainkból, és visszatérni hozzá Őt követni, aki értelmet ad életünknek, és örök életet a benne bízókna.

*

A Nemzeti Múzeumból gyalogosan sétáltunk át a budapesti Ráday Kollégium épületében található Bibliamúzeumba, ahol *Tímár Ulla* lelképásztor várt minket, aki 1987-88-ban beosztott lelkészként szolgált Pomázon Szűcs Ferenc lelképásztor mellett. Ő kísért végig bennünket a megújult kiállításon.

Először a Biblia-történeti kiállítást néztük meg, mely végigvezeti a látogatót a Biblia történeti korszakain. Az első teremben könyvtekercshez hasonló falon feliratok, térképek, rajzok, tárlók sorakoznak, mint a Biblia ókori világának mozaikdarabkái. Érdekes volt a bálványistenekről készített kis szobrok gyűjteménye. Miket volt képes imádni az ókori ember Isten helyett, csak azért, hogy kézben tarthassa és maga irányíthassa a természetfeletti világot! Elgondolkoztunk azonban mi is, mai bálványimádók, milyen Istennek kijáró imádatban részesítünk dolgokat, személyeket, amik, akik elorozzák bizalmunkat, amivel Istennek tartozunk!

Interaktív „játékok” is segítenek a Biblia világába belehelyezni magunkat. Össze lehet például rakni Nőé bárkáját, egy interaktív térképen egy korabeli kocsi mozgatója végig lehet járni Ábrahám útját Urtól, illetve Hárántól Kánaán földjéig, vagy betekinthetünk a jeruzsálemi templomba is. Jézus kenyérszaporítási történetét segít jobban megérteni az az installáció, mely megtanít minket arra, hogy akkor tudunk másokat meggondolagítani, ha előbb az Ő kezébe tesszük le azt a keveset, amink van.

A kiállítás teológiai üzenetének központjában a kereszt áll. A könyvtekercs (a kiállítótér) egyik oldalán egy fa ajtókeret van, amely a zsidó nép Egyiptomból való szabadulását szimbolizálja, ennek szemöldökfája azonban átfut a másik oldalra, ahol pedig már a kereszt egyik ágát képezi. Innen léphetünk tovább az üres sírig, amibe ha betekintünk, kiderül, hogy nem kívülről nézünk befelé,

helyez annak bemutatására, hogy mit adott a magyar reformáció hazánknak, nemzetünknek és a világnak. „Az erdélyi fejedelmek portréi, Huszár Gál énekeskönyve, amely a világon egyetlen példányban létezik, az Esterházy-gyűjtemény egyes darabjai, a 17. századi politikai röplapok, a 18. századi torvaji orgona mind e fél évezred szellemi és tárgyi lenyomata. Bemutatásuk magyarországi és határon túli múzeumok, gyűjtemények és egyházközségek példamutató összefogásával valósult meg” – fogalmaz a kiállítás beharangozója.

Tárlatvezetőnk számos érdekes momentumot említett, mint azt például, hogy miért nem akarta a török áttéríteni a keresztyéneket az iszlámra a hódoltság korában. Ez anyagilag nem állt érdekében, mert a keresztyénektől sokkal magasabb összegű adót lehetett beszélni, mint a muszlimoktól. Gyöngyösi levéltári adatok szerint a törökök még a „békéltes szolgálatait” is felvállalták, hogy kibékítsék a protestánsokat a katolikusokkal, mert attól tartottak, hogyha elmennék a városból, alig marad adófizető polgár benne.

Azt is megtudhattuk, hogy a reformáció kálvini irányzatának hazai elterjedését nagy-

hanem belül vagyunk, a sírban. Az elhengerített kő azonban azt jelzi: kimehetünk a sírból, ha hiszünk az Úr Jézusban és a feltámadásban.

A Múzeumot nemrég jelentősen kibővítették, a teológia romos pincéjét és kazán-

helyiségét alakították át kiállítóterekké, és különleges, értékes kiállítási tárgyakat szereztek be vagy kértek kölcsön hazai és külföldi múzeumokból. Az újranitás már a Reformáció 500. évében történt idén januárban.

Ezt követően felmentünk a múzeum nagy kiállítóterébe, ahol a „Fénybe metszett vonalak” című, Albrecht Dürer metszeteiből rendezett időszaki kiállítást tekintettük meg. A rézmetszés technikájával készített 65 nyomatot egy külföldi gyűjtő bocsátotta a múzeum rendelkezésére.

A főként bibliai ihletésű és témájú képek egy olyan reneszánsz művésztől tanúskod-

nak, aki katolikusként is Krisztus ügyét szolgálta abban a korban, amikor ez egyáltalán nem volt magától értetődő, amikor az elhatárolódás, a kirekesztés, az ellenségeskedés elvárt magatartás volt egy katolikus művésztől. Dürer (akinek édesapja a magyarországi Ajtósról származott Nürnbergbe) azonban rokonszenvezett, sőt lelkesedett a reformáció eszméiért, sokat olvasta Luther írásait és a Luther által németre fordított Szentírást. Éppen ezért a képzőművészetben Dürer nevét – bár katolikus hitét haláláig megtartotta – a reformáció kapcsán a két Cranach és Holbein mellett említik.

Nem mondom, hogy lelkileg feltöltődve éreztünk haza múzeumi sétánkból, mert amit fel kell tölteni, az egy idő után le is merül, Isten pedig nem akkumulátort helyezett belénk, hanem az Ő Szentlelkét, de azért igazi hitmélyítő és hiterősítő élményben volt részünk. Köszönjük Nyilas Zoltán esperes úrnak a kirándulás szervezését, és Erdélyi Sándor presbiter testvérünknek a szállításban való közreműködést.

P.A. ■

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

A TIZENKÉT ÉVES JÉZUS A TEMPLOMBAN (Lk 2,41-52)

Hol van már a hajdanvolt Jeruzsálem?
Hol van a templom, a félnék Mária?
Hol vannak az idők zegzugos útjai,
Názáret, Betlehem, szelíd Bethánia?

Ő magára vette évezredek titkát.
Törékeny erő – nézd hát a Gyermeket –
a törvényt betölteni, s nem eltörölni jött,
mégsem hitték, hogy így is lehet.

Szakállas tudással gyűltekkörébe,
hogy kard élén táncoljon törvénnyel a hit.
Tizenkét éves, de többet tud mindennél,
és sandán méricskéltek bölcsességeit.

S csak nézz rájuk a Gyermek időtlen szemekkel,
mint aki szánja: mily tudatlanok,
mert elmúlik minden: föld, ég és tenger.
Elmúlik minden. „De én Vagyok.”

KERESZTELŐ JÁNOS (Mt 3)

Csak szél tépte ruhádat láttuk
távolról, mint vándormadarak,
csak lábodon a foszlott sarut,
és borzas füst-szakálladat.

Már ott voltunk, körbevettünk
hunyorogón nézve pásztor fényeket,
mert átsütött rajtad az Ország,
mely meztláb közénk érkezett,

s a folyó medrében felizzott az idő,
könnyünk a Jordán vízébe hullt,
a túlparton várt már ránk a Bárány,
kit magához vont – az mind megigazult.

Csak szél tépte ruhádat láttuk
távolról, mint vándormadarak,
csak lábodon a foszlott sarut,
és borzas füst-szakálladat.

A TÉKOZLÓ FIÚ (Lk 15,11-32)

Már egyszerű minden,
mint csendes harangdal,
mert tudom: nem gondolsz
rám immár haraggal.

Felém jöve kérded:
Gyermekem mit ennél?
Nincsen szebb szó
a kegyelemnél.

„Hiszen kegyelemből van üdvösségetek hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék. Mert az ő alkotása vagyunk, akiket Krisztus Jézusban jó cselekedetekre teremtett, amelyeket előre elkészített Isten, hogy azok szerint éljünk.” (Ef 2,8-10)

Izgatott és kellően hangos gyermek csapatunk és kísérőik hétfőn délelőtt robogtak ki a miskolci vonat fedélzetén a Keleti pályaudvarról, hogy pár óra vonatozás és rövid séta után beforduljanak a helyi református gyülekezet táborhelyére. A *Reformáció 500* jubileumi emlékvén táborunk helyszíne hol másutt is lehetett volna, mint a magyarországi reformáció bölcsőjének – Vizsolynak – a közvetlen szomszédságában, Novajidrányban. A szobák beosztása és az otthonról hozott élelem elpusztítása után Nyilas Zoli bácsi áhítatát hallgathattuk meg. Természetesen ebben a jubi-

leumi évben mi más lehetett volna hetünk tematikája, mint a reformáció öt alapvető hit-tétele, az öt sola.

Sola fide – Egyedül hit által

A kapernaumi százados történetét hallgatva megtanulhattuk, hogy nem elég tudnunk van egy Isten valahol, de hinnünk kell Őt, hinnünk benne, hogy Neki hatalma van minden felett, így a mi életünk történései felett is, hiszen „Hit nélkül pedig senki sem lehet kedves Isten előtt” (Zsid 11,6).

Ezután vidám ismerkedős játékokkal és intenzív pingpongozással töltöttük el az időt. Ez alatt Andi néniék finom meleg vacsorát ké-

szítettek számunkra, amit nagy étvágygal fogyasztott el az ifjú csapatunk. Hagymányainkhoz híven a napunkat esti mesével zártuk: Dóri közreműködésével Máthé Zoli bácsi és Anna adott elő fejezeteket Luther Márton és felesége életéből, majd megnézhattunk egy rövid animációs filmet Luther Mártonról.

Sola Scriptura – Egyedül a Szentírás

Régi táborozóink már tudták, de most már az újak is: a reggel (majdnem) mindig tornával kezdődik. Máthé Zoli bácsi katonás, de mégis vidám feladatai a legálmosabb szemekből is kitorölték a csipát. Az így megmozgatott gyermekeinknek a reggeli még inkább jól esett. A szobák rendbetétele után Annáé lett a főszerep, kinek vezetésével új és ismert énekekkel dicsérhettük Urunkat a no-

vajidrányi templomban. Ezen a napon az „Olvasd egyre Szent Bibliád”-ot tanultuk meg. Az áhítatot Dóri tartotta: ahogyan az eső lehull az égből és termővé teszi a földet, úgy Isten Igéje is elvégzi a munkáját – a mi életünkben is. Csoportfoglalkozáson az *Etióp kincstárnok* (ApCsel 8,26-40) története segítségével bontottuk tovább ezt a gondolatot: Isten Igéje megváltoztathatja életünket. Naponta olvassuk,

hallgassuk Isten üzenetét, hogy az Úr szerint élhessük az életünket, mert „A teljes Írás Istentől ihletett...” (2Tim 3,16).

Ehhez kapcsolódva az ezt követő kézműves foglalkozáson a vállalkozó kedvű gyermekek papírt meríthettek, megismerhették ennek a hétköznapi anyagnak az 500 évvel ezelőtti előállítási módját.

Délután nyakunk közé kaptuk a lábunkat, és átporoszkáltunk a szomszédvárba, Vizsolynak, az első magyar nyelvű Biblia szülőházába, az annál csodálatosabb kora középkori templomot egy kedves idegenvezető hölgy segítségével járhattuk be, aki elmesélte a Károli Biblia keletkezésének történetét is. Természetesen megcsodáltuk a kiállított 1590-ből származó eredeti példányt, és az ódon falak között közösen elénekeltük a 42. Zsoltárt. A szomszédos Nyomda-múzeumban bepillantottunk a Biblia nyomtatásának 427 évvel ezelőtti technikai titkaiba: lenyűgözött bennünket az a teljesítmény és munka, amit vizsolyi nyomdászok végeztek, hogy ez a csodálatos könyv, Isten igéje megjelenhessen magyar nyelven.

Mire hazaértünk, már terített asztalok és finom vacsora várt bennünket. Az esti tisztálkodás után a napi történetet láthattuk-hallhattuk Nyilas Zoli bácsi és Csékö Andris vidám előadásában. Gyermeink egy fárasztó, de nagyon tartalmas nap után térhettek nyugovóra.

Solus Christus – Egyedül Krisztus

A szokásos reggeli programok után a templomba átsétálva a régi imék mellett a 164. dicséretet tanultuk meg. A reggeli áhítat a figyelésről és hallgatásról, csendesség-

ről szólt: egyáltalán nem mindegy, hogy kire figyelünk, hallgatunk, és néha időt kell hagynunk csendre, csendességre, hogy meghalljuk Isten hangját. A csoportokban ugyanezt a gondolatot folytattuk *Jézus megdicsőülése* (Mt 17,1-8) történetéről beszélgetve: nincs más

Isten, akit kövessünk, nincs más hang, amire hallgassunk, csak Jézus. Hiszen Ő mondja nekünk: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet.*” (Jn 14,6) Csakis Ő!

Kreatív alkalmunkon a kitartóbbak ismét meríthettek papírt, de gyönyörű könyvjelzőket is készíthettek mives papírból és gyöngyökből. Ebéd után ismét útra keltünk, de ezúttal már négykeréken jutottunk el Boldogkőváraljára. A vár alatti gyümölcsösökből csodálatos sárgabarackok hívogatóan mosolyogtak ránk, de sajnos hiába: a mi utunk a várba vitt. Keresztül-kasul bejártuk az évszázados falakat, kipróbálhattuk a középkor „rekreációs” eszközeit, úgymint kaloda, deres, kalitka és még sok egyéb kreatív kínzóeszközt, amiknek a kitalálásában az ember mindig nagy leleményességet mutatott. A vár tetejéről csodálatos kilátásban volt részünk, és egy nagy teremben csaták makettjeit láthattuk ólomkatonákból Szent István korától az 1848-as forradalomig.

Hazatérve egy kis laza focizással vezettük le a megmaradt energiáinkat, vacsora és tisztálkodás után Kálvin János életéről néztünk meg egy különleges kis filmet: két fiatal Lego figurákból és kockákból készített egy érdekes animációt.

Sola gratia – Egyedül kegyelemből

A negyedik napunk is a megszokott történésekkel indult. Annától egy új, az „Istenem, nem értem, hogyan létezhettem nélküled” című éneket tanultuk meg. Csékö Andris a bűnök elhagyásáról és Istenhez való megtérésről beszélt a reggeli áhítaton. A csoportfoglalkozáson *A tékozló fiú történetével* (Lk 15, 11-32) bátorítottuk a gyermekeket: bár mindannyian bűnösök vagyunk és gyakran vétkezünk, mindig van lehetőség megtérni az eltévelyedéseinkből. Egy gyermekéről sem mond le az Úr, ha az bűnbánattal hozzámegy. Napi aranymondásunk, egyben az egész hét aranymondása: **„Hiszen kegyelemből van üdvösségetek hit által.”** (Ef 2,8)

Kreatív foglalkozáson a gyerekek karkötőt készíthettek S.D.G. felirátú gyöngyökkel, előremu-

tatva a másnapi üzenetre. Ebéd elfogyasztása után Göncre vezetett utunk, Károli Gáspár falujába. Megnéztük a szépen felújított református templomot, majd betértünk a szomszédos Károli Gáspár Múzeum és Bibliakiállítás épületébe. A kiállítás képzeletben végigvezetett minket az elmúlt csaknem 500 éven, az első nyomtatott Biblia bemutatásától a 21. századi igényeit kielégítő modern, interaktív megjelenítésig, segítve ez által is a Szentírás minél jobb megismerését. Bemutatta a Biblia évezredekben átívelő feladatát, az általa hordozott üzenetet, ami a mai változó világban is változatlan marad, hogy bár legyen pergamen, kódex, könyv, festmény, metszet vagy digitális adathordozó, a benne fellelhető üzenet

ugyanaz marad. Az üzenet, mely segít mindkinek, aki befogadja azt.

A helyi fagyfaltozó kapacitását már-már meghaladó mennyiségű fagyalt jóleső elfogyasztása után, a gönci gyermekotthon árnyas parkjában remek számháborúval töltöttük ki a fennmaradó szabadidőnket. Visszaérve a táborba, Andi néniék jóvoltából remek vacsorával tölthetjük fel elapadó energiataartalékainkat. Az e napi esti mesénkről Anna és Dóri gondoskodott, akik a tékozló fiú történetét dolgozták fel egy újszerű nézőpontból.

Soli Deo gloria – Egyedül Istené a dicsőség

Reggeli feladatok (toma, reggeli, szobáink rendberakása) után Anna újabb énekkel gyarapította repertoárunkat. Természetesen ezen a napon ez nem lehetett más, mint a „Csak Istené legyen minden dicsőség...” kezdetű dicséret. Ági néni áhítata után, a cso-

portfoglalkozást rendhagyó módon nem a táborban, hanem Göncön tartottuk meg a szabadban, egy mini-strand kertjében. A mai történetünk Pál apostol csodálatos lisztrai gyógyításról szólt az ApCsel 14-ből. Ahogyan a reggeli áhítat, úgy a csoportbeszélgetés is arról szólt, hogy Isten akaratából mindannyian bizonyos adottságokkal születünk erre a világra, kinek több jut, kinek kevesebb. De bármink is van, azzal Istennek terve van. Feladatunk Isten tervében a mi feladatunk megtalálása és annak betöltése. Minden szavunkkal és tettünkkel mutassunk az Úrra, mert **„Óvé a dicsőség mindörökké.”** (Róm 11,36)

Terveink szerint ebéd után itt, ezen a strandon fürdőzéssel töltöttük volna el a délutánt, de sajnos az időjárás megakadályozta ezt. Így visszatértünk a táborba, és készülődünk a hagyományos utolsó esti programra.

Sajnos a tábortűz az esős idő miatt elmaradt, de a gyerekek lelkes előadását talán még egy tornádó sem fújhatta volna el. Először a legkisebbek énekeltek nekünk Anna vezetésével, amit Gergő szóló éneklése követett felejthetetlen előadásban. A 3-4. osztályosok egy különleges történetet adtak elő, amiben a földre érkező idegenek keresik az értelmes élet nyomait. Eleinte elég szkeptikusak, de amikor megtudják, hogy Jézus itt járt, nagyon lelkesek és érdeklődőkké válnak, egészen addig, míg kiderül, mit tettek az emberek vele... Ezt követte az 5. osztályosok előadása Pál apostol és Barnabás lisztrai történetéről. A legnagyobbak pedig az egyenjogúság nevében a tékozló leány történetét adták elő, többek között Annácska és Máthé Zoli bácsi fergeteges előadásában. Az estét a szobaverseny eredményhirdetése és a jutalmak átadása, illetve a már hagyományos tábori póló személyes átadása zárta. A pólókra a református címer egy részlete és a heti aranymondás került:

Az utolsó reggel az összejátszólagos jegyében telt, de még útravalónak megtanultuk az „Istennel leszünk mi győztesek” éneket, ha valaki még nem ismerte volna. Máthé Zoli bácsi áhítata zárta lelki táplálkozásunkat a Róma 8,31 alapján: Jézus Krisztusban van minden győzelem életünk küzdelmeiben, hiszen **„Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?”**

Soli Deo gloria – Egyedül Istené a dicsőség!

Kerekes Balázs

„Az pedig elment, és elkezdte mindenfelé hirdetni és híresztelni az esetet, úgyhogy Jézus nem mehetett többé nyíltan egyetlen városba sem, hanem kint, lakatlan helyeken tartózkodott, és odamentek hozzá mindenfelől.” (Márk 1,45)

Végére értünk egy sokaknak hitébresztő, hitméllyítő hétnek, a Csillagpont Református Ifjúsági Találkozóznak, amelyen sok mindennel gazdagodhatta a mi életünk, és növekedhetett a mi hitünk. Ebben a bizonyásgtételemben hadd fejezzem ki azt, hogy mi az a három dolog, amit hazahoztam erről az ifjúsági találkozóztól.

Ezzel a három szóval tudnám összefoglalni mindazt, amit ott kaptam, amire Isten Szentelke rávezetett: öröm, hálaadás, misszió. Leginkább annak örülnék, és ezért is voltam és voltunk ott, ha lennének köztünk

olyanok, akik az elmúlt héten odamentek Jézushoz, leborultak előtte, és kérték Őt: „Uram, ha akarsz – és tudom, hogy akarsz – megtisztíthatsz engem. Uram, ha akarsz, megreformálódhatok. Uram, ha akarsz, formáld át engem. Változtass meg, hogy ne úgy menjek el, ahogyan ideérkeztem.”

Testvéreim, Debrecenből elhoztam a keresztény élet néhány – sajnos kevészer meg tapasztalható – velejáróját: az örömet, a hálaadást, a missziót. Ez a három magatartásforma a három pillére annak a házának, amit egyháznak nevezünk. Három pillére annak, amit a krisztusi alapra kell felépíteni ahhoz, hogy új reformáció legyen. Itt van ez a kis kitéző rajtam, olyan jó érzés olvasni rajta: Re: formáld! Kérés, kívánság, felszólítás ez Isten felé, úgy, ahogyan ez a leprás ember is megállt előtte, és azt mondta: „Uram, ha akarsz, megtisztíthatsz engem. Uram, ha akarsz, formáld át engem.”

A nyitó istentiszteleten részt vett egy fazekas mester, és a különféle munkáin dolgozott, formálta az agyagot. Edényeket, kancsókat készített miközben folyt az istentisztelet. Láttuk, hogy egy óra alatt 6-7 munkadarabot is elkészített, gyönyörűen megformálva azokat. Feltevéődött a kérdés: vajon mi, munkaanyagok, mi magunk, akiken dolgozik az Úr, visszaszólhatunk-e a fazekasnak, hogy „miért így formálsz, miért nem amúgy?” Arra kaptunk figyelmeztetést, hogy ezt nem tehetjük. Nem szólhatunk be az Úrnak. Volt egy beszélgetés, melynek az volt a címe, hogy „Szólj be a papnak!” Bármilyen kérdezhetek a fiatalok a különböző felekezeti lelkészeketől.

De nem kell ahhoz fórum, hogy beszélhassanak a papnak, megteszik ezt anélkül is. De Istennek nem lehet beszólni! Neki nem mondhatjuk, hogy „miért így csinálod?” Feltehetünk kérdéseket természetesen, de a hangsúly, az indíttatás a lényeg. A leprás nem szólt be Jézusnak, amikor azt mondta neki: „Ha akarsz, megtisztíthatsz.” Ez egy szívből jövő kérés volt, egy örömteli vágy: „Mert tudom, hogy csak Te tudod ezt elvégezni. Ha akarsz, formáld át engem.”

Ez a három szó a pillére a mi egyházunknak: az öröm, a hálaadás és a misszió. Az egyik jön a másikból. Ha ezek nincsenek meg, akkor minek ülünk itt? Azt hiszem, mind a három megtalálható ennek az embernek az életében, akit Jézus a leprából meggyógyított, akiről a mai igéből azt olvassuk, hogy „Az pedig elment, és elkezdte mindenfelé hirdetni és híresztelni az esetet...”. A híreszteléssel kapcsolatban azt szoktuk gondolni, hogy az valami olyasmiről, mint a pletyka, de itt nem az. Elkezdte mondani, hirdetni az esetet, ezért „Jézus nem mehetett többé nyíltan egyetlen városba sem, hanem kint, lakatlan helyeken tartózkodott, és odamentek hozzá mindenfelől.” Jézus nemcsak hív, hanem küld is. Mégis itt azt mondja, hogy „Ne tedd! Ne mondd el!” A jövő héten – ha Isten Szentelke engedni – arról fogok beszélni, hogy Jézus elküldte őt a papokhoz (nem azért, hogy beszéljen nekik, hanem), hogy ott mondja el, mi történt vele, és mutassa meg a jeleket. A gyülekezetbe küldte. Neki azonban ez az ágában sem volt odamenni, hanem elkezdte mondani, hirdetni mindenkinek, akivel csak találkozott.

Egy tizennégy éves cigány fiatal hallottam a héten bizonyásgot tenni arról, hogyan szólította meg őt az Isten. Arról beszélt, hogy utána nem bírt leállni, két hétig folyamatos remegésben volt, és állandóan az Istenről, az Ő dolgairól beszélt. Már elzavarták otthonról, hagyja már békén őket, mert ez jött belőle állandóan. Mi történt? Nem tudta kontrollálni magát. Van ilyen, hogy nem tudjuk kontrollálni a Lélek erejét, és elkezd belőlünk áradni kifelé. Szinte szétfeszít bennünket az az öröm, az a hit, amit Jézus ébresztett bennünk azzal, amit velünk, értünk tett. Mikor? Az első időkben. Ahogy ez a fiú is elmondta a bizonyásgtételemben, utána azért Isten rendet tett az ő megtérésében, azaz mederbe terelte az élő vizet. Nem engedte, hogy szétfolyjon mindenfelé, hanem mederbe öntötte, és letisztultan tudta közvetíteni Isten üzeneteit, az örömhírt.

Erről itt most nem olvasunk az igében. Azt olvassuk, hogy elment, és mindenfelé mondta, hirdette és híresztelte, hogy mit tett

vele az Úristen. Nem állt be a szája. Elég nehéz „lelőni” egy ilyen embert! Olyan jó lenne, ha minél több ilyen ember lenne, akit nehéz lenne „lelőni”! Ez a leprás nem hagyta abba. Öröm volt benne, hálaadás és missziói lélek. Az ő története jutott eszembe, amikor az egyik esti istentiszteleten hallgattam az Igét. Mert olyanok vagyunk, mint a leprások. Odamehetünk mindenféle betegségünkkel, meg bajunkkal, hiányosságainkkal Jézushoz, és kérhetjük: „Uram, ha akarsz,

tisztíts meg!” Micsoda öröm tölthette be ennek a leprás embernek a szívét? Mint nekünk is, mikor énekelhettünk az első este. Egy borús nap után megérkezve, esőben, szélben senkinek sem volt kedve sátorozni. De akkor úgy rogyhattunk le Jézus lába elé, mint ez a leprás, hogy „Uram, ha akarsz, megtisztíthatsz engem ebben az egy hétben, megreformálhatsz

ebben a pár napban, hogy hazamelve én is tudjak formálni.”

Micsoda öröm van ebben a leprásban! Szavakkal kifejezni sem tudom ezt. Átélni azt, hogy egy gyógyíthatatlan, halálos betegségben lévő ember, aki emiatt kénytelen volt elhagyni a családját, a házat, a városát, a barátait, Isten népének a közösségét, mely előtt ismeretlen volt az, hogy krisztusi szeretet, és mindenki megvetette őt, mert tisztátalan volt – Jézus most maradéktalanul megtisztítja...! Ez olyan, testvéreim, mintha valaki a halottasházból, a koporsójából felébredve a szülőszobában találja magát. Mindenütt síró gyermekek, mindenütt az élet hangja szól, és hallja, ahogyan az újjászületett énekelnek és dicsőítenek. Micsoda szolgálatot lehet leélni egy életet, ilyen közegben dolgozni! Sok közös van a szülészobában és a lelkipásztor munkájában. Jó ilyen újjászületett emberek sírását hallani. Jó ilyen emberrel beszélgetni, hogy azt a mennyeit, amit ő átértett ott és akkor, azt én is megtapasztaljam, legalább egy pillanatra, amíg beszélhetek vele, amíg imádkozhatok vele, érte, akár másokért is. Jó ilyen szülőszobában dolgozni. És milyen jó, ha a gyülekezet lesz ilyen szülőszoba, nem pedig halottasház! Egyszer már elmondtam egy

igehirdetésben, hogy nem a szentek üdülőhelye a gyülekezet, hanem a betegek, a bűnös lelkek kórháza. De ha már kórházban vagyunk, akkor legyen már ez egy szülőszoba! Imádkozzunk ezért! Kérjük el! Legyen ez a reformáció: legyen szülőszoba minden gyülekezet! Szüllessenek újjá alkoholisták, paráznák, megannyi szegény, lelkileg is megroggyant ember – ilyen leprások!

De, testvéreim, újjászületett emberként visszatérni szereteteinkhez, barátainkhoz, nagy feladat. Nem tudom, hogy a Csillagpontról hányan tértek vissza újjászületve. En végig azért imádkoztam, hogy a fiataljaink így térjenek vissza. Hogy hányan térnek vissza hálát

adva a családhoz ilyen lelkiüettel...? Egy másik történetben tíz leprásból csak egy tért vissza megköszönni Jézusnak. Mélyen hiszem, hogy többen vagyunk, mint egy, akik így jöttünk vissza.

A halálból megszabadult ember öröme a leprás öröme. A lepra – ahogy mondják – a halál elsőszülött gyermeke. Ha ez igaz, akkor viszont Jézus gyógyítása, az Ő szava, jelenléte az élet első gyermekévé teszi ezt az embert. Olyan határtalan, olyan túlsorduló örömet jelent ez, amit nem lehet elrejtteni, nem lehet elhallgatni – mint ahogyan ez a cigány fiatal sem tudta elhallgatni, mindenkinek elmondta Isten nagy tettét, és be nem állt a szája. Nem lehet, hogy ne ragyogjon át a szakadt ruhán – ami a lepráson volt – Istennek a fénye! Nem lehet, hogy ne öntse fénybe betegségtől elgyötört arcát, a sok szenvedéssel teli tekintetét az a szabadítás! Sok ilyen meggyötört, tanácsalans, elutasítást, kiközösítést megtapasztalt fiatal arcot véltem felfedezni a Csillagponton. Meg is lepődtem, hol vagyok? Miért néznek így ezek a fiatalok az első napon, akiknek a tekintete, szava, viselkedése a pénteki napra örömtelivé változott? Mert azzá vált. Örömteli arccal indultak hazafelé, elmondani, hirdetni, megvallani, hogy volt ott Valaki, aki ilyen csodát tett velem. Ott volt az a Valaki, akinek a neve: Jézus.

Megy a leprás Jézus parancsa ellenére, és elmondja mindenkinek. Hirdeti, milyen csodát tett vele. Megértjük őt, ha tudjuk, hogy miért tiltotta meg neki az Úr. Hát ezt az örömet nem lehet megtiltani! Nem lehet véka alá rejteti! Hogyan is lehetne? Megnyerted a lottó ötöst? Hazavitted a milliárdot? Egy kutatás szerint azért derül ki, hogy ki nyerte meg és ki vitte haza ezt a sok pénzt, mert az arcára van írva, a másik pedig, hogy nem bírja tartani a száját és elmondja. Elindul a hír. De, testvéreim, mi ez a lottó ötös, mi ez a pénz ahhoz képest, ha valaki Isten országát nyeri meg, ha valaki a mennyei örök életet nyeri

meg, ha valaki Jézus Krisztust nyeri meg! Semmi! Ezeknek az embereknek az arcán ott kell lennie ennek az örömmek. A mondataikból át kell sugározni a mennyei fény. Jézus nagyon jól tudja, hogy nem fogja tartani a száját, mert akkora öröm van benne.

Miért van mégis annyi szomorú szemű keresztyén közöttünk, mikor az üdvösség és az örök élet kapuja előttünk áll? Nem áll, tántog – akkora nagy az a kapu! Most még akkora, de nem sokáig lesz olyan nagy. Miért nem ragyog keresztül ennek tudatában a megtisztított élet világossága a mi arcunkon? Mégis elrejtethető a hegyen épült város? Az Ige rosszul mondja? Biztos, hogy nem! Miért nem látszik meg rajtunk a „*Post Tenebras Lux*” kifejezés igazsága, ami a reformáció egyik alapfogalata volt, mely azt mondja: „fény a sötétség után”? Nagy baj, ha nem látszik meg rajtunk az új életnek, a szabadításnak, az életgyógyulásnak az öröme!

Egy csodálatos hálaadásról is olvastunk ebben az igében. A hála lassan már ismeretlen fogalom ebben a világban, pedig megköszönni, hálát adni akkor szokott az ember, amikor tudatában van annak, hogy őt megsegítették, megajándékozták. Amikor gyermekeinket neveljük, erre a jó szokásra is tanítjuk őket, valamilyen módon megpróbáljuk megláttatni velük, hogy miért kell hálát adni, miért kell köszönetet mondani. Ne csak azt tanul meg mondogatni, hogy köszönöm, köszönöm, hanem azt is, hogy miért kell ezt mondani. Ez nagyon fontos részlet, mert innen elindulva értjük meg azt, hogy a mai, farkastörvények szerint működő fogyasztói társadalomban miért van kihalófélben a hála. Azért, mert az az uralkodó szemlélet, hogy az ember – ahogy mondják – a saját maga szerencséjének a kovácsa, aki maga szerzi meg a létfenntartásához szükséges dolgokat. Hol van ebben Isten? Istennek csak egy statisztaszerep jut. Ő asszisztál az egyébként erős, ügyes, okos dolgozó embernek, aki néha odalök valamit Istennek a hasznából. A Mindenhatóra csak vészhelyzetben van szüksége, amikor valami nagy csoda kell. Amikor villamoson utazunk, jó ha van egy kapaszkodónk. De miért nem lehet azt állandóan fogni? Akkor is, mikor megyünk, akkor is, mikor állunk vagy fékezünk. Miért mindig csak akkor kapunk oda, amikor baj van?

Nem is hinnénk, hogy a gyülekezetekben is mennyi ilyen lélek van, akik messze vannak a hálaadástól! Persze általánosságban ők is tudják, hogy a hívő embernek hálásnak *kell* lennie. Éneklük is, mondják is, de valahogy a valóságban mégsem ez látszik. Micsoda félreértés, testvérek! Gondoljunk csak bele: mintha a hálát ki lehetne kényszeríteni! Mintha Isten parancsba adná nekünk, hogy hálásaknak *kell* lennünk. Ez nem így működik. A hálának belülről kell felfakadnia, ugyanúgy, ahogy az örömmek. A hála a lélek mélyéről feltörő édes kényszer, amely feltartóztathatatlanul bukkan elő az élet bármely pillanatában. Amit muszájból mutatnak, az nem hála, az képmutatás.

A történetünkben a megtisztított leprás

hálával a szívében megy el. Úgy megy el Jézustól, még ha nem is hallgat rá, hogy hirdeti a csodát. Engedetlen ugyan, de hálából engedetlen. Nem tudom, hogy ez a két fogalom összeegyeztethető-e, de nagyon úgy tűnik, hogy itt igen.

Végül a misszió. Nem tudom, mi jut az eszünkbe erről a szóról. A Paradicsom meghódítása? Amikor 1492-ben Kolumbusz felfedezte az amerikai kontinenst, és a távoli, egzotikus környezetben emberek Jézus Krisztusról beszélnek beenszületetteknek? Vagy Cortés és Pizarro véres különítményei, akik között megbújó sötét tekintetű jezsuita papok aranyat gyűjtöttek Jézus nevében az indiánoktól? Vagy a gyarmatosítás egyik eszköze a befeketített tiszta evangélium? Mi akkor hát a misszió? Jézus Krisztus megmondja: „*Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; – és az ígéret – és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.*” (Máté 28,18-20)

A misszió három forrásból fakad: Isten egyértelmű parancsából a te életedben; a lélek belső kényszeréből, hogy elmondod, ami veled

történt; és a még kárhozát alatt lévő felé való irgalomból, amely még benned lehet és kell is legyen. Ennek a leprás embernek még csak a második volt meg az életében. Elment, és elkezdte mindenfelé hirdetni, híresztelni Istennek ezt a nagy szeretetét.

Testvéreim, vigyék ma haza magatokkal ezt a három fontos dolgot, melyet én magam is hazahoztam Debrecenből, és nem tartom meg magamnak, hanem továbbadom nektek. Először: legyen tele a te szíved a szabadulás örömevel, áramoljon kifelé a szakadt ruhádon keresztül a szabadulás fénye, Jézus Krisztus világossága! Másodsor: legyen tele a te szád Isten dicséretével, dicsőítésével, ahogy a miénk is minden reggel, délben és este tele volt Isten imádásával! Végül pedig: legyen tele a te kezed az Ő dicsőségére, mások üdvösségére való szolgálattal! A kezed szolgáljon, a szíved cselekedjen, a lelked indítson, melyet Isten vezérel!

Legyen bennetek igazi, mély öröm, kifogyhatatlan hálaadás és a misszióhoz való bölcs buzgalom és buzgóság! Ámen!

Máthé Zoltán b. lelkipásztor
(Az igehirdetés elhangzott 2017. július 30-án a pomázi református templomban)

Az elmúlt napokban ifiseinkkel részt vettünk a Csillagpont Református Ifjúsági Találkozó, amely Debrecenben került megrendezésre. Azt hiszem, bátran állíthatom mindenki nevében, hogy áldott hét áll mögöttünk. Felemelő volt majdnem egy hetet eltölteni több mint háromezer fiatal társaságában, akik az Úr nevében, az Ő nevének dicsőítésére, lelki növekedésre gyűltek össze. Különösen megrendítő élmény volt állni a tegnapi napon a találkozót lezáró úrvacsorás istentiszteleten.

A találkozó címe – a reformáció 500. évfordulójához kapcsolódva – **Re: formálj!** volt. A szerdai, csütörtöki és pénteki főelőadásokon arról hallhattunk, hogy mi kell ahhoz, hogy a reformáció ne csak egy 500 éves

dolog legyen, amire emlékezünk, hanem valami, ami megtörténik bennünk, a mi lelkünkben. A szívünkbe helyezett előadásokat így lehet összefoglalni: Vetkőzd le a fügefaleveleidet, amelyekkel eltakarod magadat az Úr elől, vedd fel azt a ruhát, amit Ő ad neked, és merj álmodni és repülni, mert az Úr szereti, ha vannak céljaid, álmaid és terveid.

A lelki épülésen kívül persze részt vehettünk különféle előadásokon, sportprogramokon és koncerteken, ahol számos új barátságot köthettünk.

Ifiseink gondolatai:

- Akkor érezhetjük leginkább, hogy nem vagyunk egyedül, és velünk van az Úr ke-

gyelme, amikor 3000 emberrel együtt vehettünk úrvacsorát.

- Jó volt, hogy mély barátságokat köthettünk olyan fiatalokkal, akik testvéreink a Krisztusban.
- Meghatározó élmény volt minden reggel és este részt venni a közös dicsőítéseken.
- Nekem a közös éneklések tetszettek a legjobban. Az, hogy közösen dicsőíthettük az Urat.
- Különösen megragadó gondolat volt számomra az, hogy Isten szereti, ha mi álmodunk, tervezünk, célokat tűzünk ki magunk elé.

Osváth Dóri

NYILAS ZOLTÁN ELISMERÉSE

Pomáz Város Önkormányzatának Képviselő-testülete „POMÁZ KÖZMŰVELŐDÉSÉÉRT DÍJAT” ítélte oda **NYILAS ZOLTÁN** esperes úr, a Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközösség lelkipásztora és **ERDŐDI FERENC** római katolikus plébános úr, h. esperes részére. A díjat augusztus 20-án, a városi ünnepség keretében **Vicsi László** polgármester úr adja át a kitüntetett lelkészeknek.

A rangos elismerés azoknak a személyeknek, közösségeknek adományozható, akik kiemelkedő eredményeket értek el Pomáz közművelődésében, különösen tekintettel a gyermek- és ifjúsági korosztály műve-

lődésére, valamint példaként állnak emberi és közösségi magatartásukkal, egyéniségükkel a város lakói előtt.

Az előterjesztésben az alábbiakkal indokolták a javaslatot az esperes úr vonatkozásában:

„Nyilas Zoltán református esperes 2006 év októberétől szolgál Pomázon.

Szereti, tiszteli gyülekezeteit, szeretettel pásztoralja őket. Évről évre a többi felekezettel együttműködve szervezi a januári ökumenikus imahetet. A gyermekek számára nyári táborokat szervez, melyen ő maga is boldogan vesz részt. Igyekszik a gyermekeket is Istenhez szeretni.

A hitoktatást sokáig egyedül végezte, az éves hitoktatási rendet minden felekezetre figyelve a mai napig is maga szervezi.

Kultúraközvetítő tevékenységként kiállításokat, előadásokat, irodalmi esteket, 2011-től minden augusztus végén „Papkerti koncertet” szervez. Az *Ars Sacra* hét programjában és a városi ünnepségeken egyaránt megtisztelt minket jelenlétével.

Ez évben a Reformáció 500. évfordulójára nagyon sok programmal lepte meg a felekezeteit. Egy vándorkiállítását hozott Pomázra, a templomban pedig az *Árva Bethlen Kata* című monodrámát került bemutatásra. A színes és színvonalas program részeként fellépett a Gödöllői Fúvószenekar is, és itt járt a Mandula evangéliumi gyermek-színház. Eb-

ben az évben május 1-jén református májális szervezett, melynek nagy közösségformáló ereje volt!

Hivatását az a szeretet hatja át, amellyel párjával, Andreával 3 gyermeküket is nevelik.”

*

Szeretettel köszöntjük gyülekezetünk lelkipásztorát kitüntetés alkalmából. Hálásak vagyunk Urunknak, hogy megajándékozott bennünket a tiszteletes úrral, és immár több mint tíz éve elkötelezetten, lelkiismeretesen és szeretettel nyitogatja szívünket Isten Igéjének hirdetése által. Isten áldása kísérje életét és szolgálatát szerettei és gyülekezetünk örömeire, épülésére, Isten dicsőségére.

És természetesen szeretettel köszöntjük Erdődi Ferenc atyát is, aki Isten áldott eszközeként munkálkodik a római katolikus testvérek között. Isten gazdag áldását kívánjuk életére és szolgálatára.

A MEGÚJULÁS LENDÜLETE

450 ÉVES A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ

Félezer éve már, hogy a jól ismert hagyomány szerint Luther Márton kiszögezte 95 pontját a wittenbergi vártemplom kapujára; ezt a kerek évfordulót ünnepeljük világszerte mi, reformátusok. 500 éves a reformáció, az a mozgalom, amely nemcsak a keresztyén egyházat reformálta meg, de modernkori társadalmunk kialakulásában is jelentős szerepet játszott. Nekünk, magyaroknak azonban más ünnepelni valónk is van ebben az évben: 450 éves a Magyarországi Református Egyház.

1567-et írunk, mikor a Debreceni Zsinat elfogadja a II. Helvét Hitvallást, ezzel megalapítva a Magyar Református Egyházat. Ekkorra évtizedek teltek már el azóta, hogy Luther felfedezte az üdvösség evangéliumát a Szentírásban és tanai bejárták a világot. Ekkor hívtott össze zsinatot a debreceni András templomba Méliusz Juhász Péter püspök.

Méliusz Juhász Péter

Méliusz, aki Tolnán és Sárváron kezdte tanulmányait, hamar a lutheránusok hatása alá került. 1552-től 1554-ig tanítványa volt Szegedi Kis Istvánnak, aki már valószínűleg a helvét hitvallást közvetítette a számára. 1556-ban iratkozott be a wittenbergi egyetemre, ahol megválasztották az ott tanuló magyar diákok lakó- és munkaközössége, a Coetus Hungaricus seniorának, és a megiszteri címet is megszerezte. Wittenbergből két év múlva költözött haza. Debrecenben telepedett le, ahol protestáns lelkészként hirdette a kálvinista tanokat. 1562-ben püspökké választották. Méliusz azonban nemcsak lelkészként, de irodalmárként is jelentőset alkotott. Írt prédikációs könyvet, sőt, ő volt az első, aki magyar nyelvű orvosi füveskönyvet írt Herbárium címmel. Lefordította Kálvin Kátéját, a maga szer-

kesztette Kátét pedig átdolgozta úgy, hogy megfeleljen a kálvininak. Elkötelezett híve volt a reformációnak, jelentős részleteket fordított a Bibliából, imakönyvben, vitairatokban terjesztette tanait. Nem meglepő hát, hogy az ő vezetésével mondta ki a debreceni zsinat: elfogadja a Bullinger Henrik által írt II. Helvét Hitvallást.

Méliuszék munkája azonban közel sem itt, a zsinaton kezdődött. 1561-ben érkezett Debrecenbe Huszár Gál, a felvidéki reformátor. Fontos személy volt ő a hajdúvárosban, hiszen nyomdát hozott magával. Az ő segítségével aligha terjedhetek volna olyan gyorsan és nagy mennyiségben Méliusz röpiratai, fordításai, vitairatai, egyházi művei. Méliusz pedig felvirágoztatta a debreceni hitéletet: zürichi mintára az istentisztelet fő része magyarul zajlott, de törődött nyájának mindennapi életével is. Érdeklődött a gyülekezet élete, testi-lelki egészsége iránt, segítséget nyújtott jogrendbeli, oktatási kérdésekben is.

A népnek pedig szüksége is volt erre a figyelemre. Válságos időkét éltek: a mohácsi vész után, a törökök állandó terjeszkedése és a folyamatos hadiállapotok miatt a magyar társadalomban megkérdőjeleződtek a régi értékek. Megkérdőjelezték nemcsak hagyományait, de hitüket, egyházukat is. A megújuló egyház tanaira fogékonyak voltak, de emellett könnyen és gyorsan terjedtek a reformáció radikális irányzatai is, így például a szentháromság tagadása. A Dávid Ferenc kolozsvári lelkész által terjesztett tanok szerint Jézus ember volt, Isten pedig személyében egy. Az antitrinitárius nézetek ellen Méliusz Juhász Péter és Károli Gáspár is többször kikelt, vitázott, komoly csatákat vívott.

A Szentháromság védelmének fontos része volt, hogy a zsinaton leszögezték, a protestáns tanok helvét irányzatát fogadják el. A zsinaton 17 egyházmegyei – tiszántúli és tiszáninneni egyaránt – küldött jelent meg. Ők mindannyian fontosnak tartották, hogy a magyar református közösségnek stabil hitvallási alapot adjanak. Elfogadták hát nemcsak a II. Helvét Hitvallást, de hivatalosan kimondták: elutasítják az antitrinitarizmust. Emellett jóváhagyták a református egyházi liturgia rendjét, megalkották az új egyház magyarországi szabályait.

Elfogadtak egy hosszabb, latin nyelvű és

A Debrecei Hitvallás 1567

egy rövidebb, magyar nyelvű hitvallást – mindkettőt Méliusz írta. A latint János Zsigmondnak, míg a magyart Debrecen, Nagyvárad, Nagyszombat, Kassa lakosságának ajánlotta a reformátor, e szavakkal: „Hogy tanuljatok és tétova járván tudjátok az eretnekek száját bedugni, kik a Szentháromságot, a Krisztus fiú valóságos Jehova Istenségét, a Szentlélek személyét, Istenségét, Jehovaságát eretnekül tagadják.”

A debreceni zsinaton a II. Helvét Hitvallás mellett egy egyházi rendtartást (Articuli majores) is megfogalmaztak, amely a magyar

református egyházi szervezet alapjává vált. Dr. Szathmáry Béla egyháztörténész, egyházjogász így ír erről:

A rendtartásból hierarchikus egyházképzéssel jellemezhető meg. Az egyházi szolgákat csak alapos vizsgálat után, alkalmasságuk megállapítása esetén lehetett alkalmazni, tisztségükre fel kellett avatni őket. Mind a vizsgálat, mind pedig a felavatás nyilvános zsinaton történt az egyház tudós főpapjai és a szuperintendens által. A rendtartás a szuperintendenseket és a széniorokat (espereseket) nemcsak az egyház, hanem a lelkészek előljárójává is tette, akik elnököltek a pásztorok gyűlésein és vezették őket. A rendtartás az iskolák igazgatóit, tanítóit, egyéb egyházi szolgákat a lelképásztor alá rendelte. (...)

A tiszáninneni reformátusok az 1563. évi tordai zsinaton fogadták el a Beza-féle genfi hitvallást, ez a Tarcál-tordai Hitvallás. Ez a hitvallás az egyházszervezetet a kálvini egyházszervezethez hasonlóan rendeli felállítani. Az egyház feje Jézus Krisztus, aki ezt a tisztséget nem ruházta át. A pásztorokat és tanítókat közös néven püspököknek, szolgáknak és vénekek nevezi. A pásztorok feladata az ige hirdetése és az intésekben megnyilvánuló fegyelmezés gyakorlása, míg a tanítók csak az igét hirdetik.

Az egyház igazgatását a vénekre bízta, ahol a pásztorok és a vének között nincsen rangbeli különbség. Az egyházfegyelmem fenntartása a vének feladata, az egyházi büntetés csak feddés Isten igéjével, az egyházból való kitiltást az egyházi tanács mondhatta ki.

Ez a szervezet azonban a gyakorlatban nem működött, a tényleges szervezet a Méliusz-féle szervezettől annyiban különbözött, hogy szuperintendenst nem választottak,

négy traktusban (egyházmegyében) széniorok (azaz esperesek) kormányoztak. A kezdetek szervezete nem ismert papi rendet, a lelkész nem állt felette az egyháznak, a világiak nem voltak eleve kizárva az egyház kormányzatából. A patrónusi támogatás nélkül azonban az egyház nem létezhetett, a nemesség nem vett részt a zsinatokon, de saját gyűlésein jogait és érdekeit megfelelően érvényesíthette.

Míg Erdélyben az 1527. és 1563-i tordai országgyűlések engedélyezték a négy bevett vallás (recepta religio) szabad gyakorlatát, addig a királyi Magyarországon egészen az 1790-91. évi XXVI. törvénycikkig a protestáns vallások üldözése folyt. Az Erdélyben lévő, mint bevett felekezetek megalkották az országos autonómiájukat, az evangélikusok a szász egyházét, a reformátusok a magyarét, ezek a királyi magyarországi területek egyházkerületeinek önkormányzatától több ponton eltértek. A Királyhágón túli református erdélyi egyház 1881-ig, a debreceni zsinatig megőrizte önállóságát, ekkor tagolódott be az egységes magyar református egyházszervezetbe.”

Lassan tehát kialakult a magyar református egyház szervezete. Egyre több területen, Erdélyben, Nyugat- és Felső-Magyarországon, de a török megszállás alatti vidékeken is megalakultak a református egyházterületek, melyek már a lutheri reformációt követőktől elválvá végezték munkájukat.

Méliusz Juhász Péter mellett fontos, hogy megemlékezzünk arról is, aki szintén Wittenbergben tanult: Károli Gáspár gönci lelkipástorról. Ő nemcsak a szentháromság tagadók elleni küzdelmében segítette Méliuszt, de nélküle aligha erősödött volna meg a Magyarországi Református Egyház. Károli és a kor egyik legnagyobb szellemi teljesítménye: 1590-ben kinyomtatták az első teljes magyar nyelvű Szentírást.

A küzdelmek azonban nem értek véget. A 17. században a Habsburg uralkodóház háborút hirdetett a magyarországi reformáció ellen: Pázmány Péter jezsuita érsek vezetésével az el-

lenreformáció nehéz évei következtek. A török veszedelmet úgy magyarázták: mindez bűntetés, mert a magyar nép elfordult védelmezőjétől, Szűz Máriától. Nem csak vallási, politikai háború is volt ez, uralkodói nyomásra a reformátusokat korábban támogató főurak közül sokan visszatértek a katolikus egyházhoz.

A küzdelmes, véres évek után végül 1881-ben a Debreceni Zsinaton tették le az egyházalkotmány alapjait, melyet később tovább fejlesztettek, mégis, ekkortól beszélhetünk egységes Magyar Református Egyházzól. Az itt elfogadott alapok az 1567-es zsinati ülésen elhangzottakhoz nyúlnak vissza: melyek akkor még csak iránymutatóként hangzottak el, ekkor azonban törvénnyé váltak.

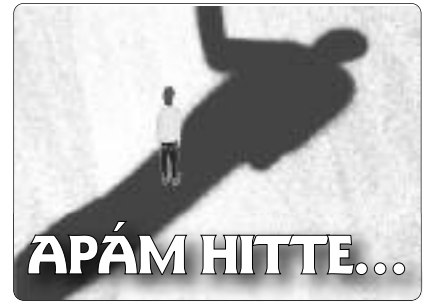
II. József türelmi rendeletét megjelenítő festmény az IGE-IDŐK kiállításon

Az András templomot ma már nem találjuk, 1802-ben tűz áldozata lett. De áll még a templomhoz tartozó imaterem, melyben Méliusz és a reformátorok bátor hitvallást tettek, megalapozva mai egyházunkat. Az imatermet, ahol a keresztyén életünket meghatározó szavak elhangzottak, felújították. Ha arra járunk, mindenképpen látogassuk meg, imára, elcsendesedésre alkalmas helyiséget találunk.

Hardi Judit

Az 1567-es zsinatnak otthont adó imaterem feltárt maradványai

A szobában hat gyermek aludt. 1944 novemberét írunk. Budapestet már régóta bombázták. Lassan, de biztosan a front is elérte a fővárost. Az anya a halálos veszél elől Bicskére menekítette pici fiát és lányát, Lacikát és Évát. Édesapjukról nem kaptak hírt már hónapok óta. A hazánkat védte – valahol. „Bicskén talán biztonságban lesznek a kicsik” – mondogatta. „Az első gyermekemet elvesztettem, remélem, a Jóisten meghagyja ezt a kettőt.”

A szolid vidéki házban összegyűlt gyerekek mit sem érzékeltek a világégesből. Nap-pal játszottak, éjjel pihentek, egyszóval minden úgy zajlott, ahogy békeidőben szokott.

Reggelre azonban az egyik szomszéd kisfiú belázosodott. Orvost hívtak, aki diagnosztizálta a kegyetlen kórt: *járványos gyermekbénulás*.

Hatan voltak együtt, de csak EGY kapta el a fertőzést – Lacika. Édesanyja riadtan sietett vele a kórházba. Szekéren zötykölődtek, körülöttük aratott a halál. Aknavető, bombák és pusztító lövöldözés közepette érték a Szent László Kórházba, annak is a pincéjébe.

Néhány nap múltán kimondatott a réműletes mondat:

- Kedves anyuka, nagyon sajnálom, de a kisfia gyógyíthatatlan. Talán békeidőben... talán, ha rendelkeznének a megfelelő gyógyszerekkel..., de ilyen körülmények közt sajnos...

A reszkető asszony könnyeit törölgetve, könyörgő hangon, alig hallhatóan sutogta:

- Doktor úr! Akkor legalább hadd vigyem haza!

És így is történt.

Az Úr azonban megkegyelmezett: meghagyta a szőke fiúcska életét. A rokonok, ismerősök a nagymama húslevesének tulajdonították a csodás menekülést, azonban Margit, a hívő keresztyén édesanya tudta, hogy imái találtak meghallgatásra, amikor életben maradt négy éves fia.

A neheze azonban csak ezután következett!

A paralízis, a bénulás kegyetlen munkába kezdett a fiúcska szervezetében. Először a keze, majd a lába. Hosszú évek gyötrelmes küzdelme, műtétek sora után, majd a Dr. Pető András által frissen alapított Országos Mozgásterápiai Intézetben töltött két év eredményeképpen elkezdődhetett a kisfiú élete. Legalábbis itt kint az emberek között. Lábai ugyan sikerült valamelyest megmenteni, de a kezeit nem. „L”-alakban összezugorodott, erőlen kezecskéi – melyeket kizárólag csuklóból volt képes némi mozgásra bírni – és súlyos hátgerincferdülése egész földi életében végigkísérték.

Az elmaradt iskolai éveket kettesével abszolválta, és lassacskán utolérte a vele egy-

korúakat. Isten kegyelméből okos gyermek volt. Amíg a környékbeli pajtásai futkároztak, játszottak, Laci csak vágyakozva figyelte őket. De idővel rájött, hogy ne azon keseregjen, amit visszafordíthatatlanul elvesztett, hanem azt becsülje meg, amit az Úristen adott neki.

Sakkozni kezdett, osztályelsőként végezte az általánost, majd a gimnáziumot is. Néhány év múltán „summa cum laude” diplomát vehetett át az ELTE Jogi Karán. De önállóan se felöltözni, se levetkőzni, sőt, még mosakodni sem tudott. Mindezekhez élete végéig segítőtársra volt szüksége. Kezeivel csupán – a kivülálló szemével – furcsa, asztralra letámasztott könyökkel ételt kanalazni, írni és rajzolni volt képes.

Az édesapa a nagyszülőkkel, Vass Ferencsel és Vassné Zoboky Margittal 1960 körül

Az egyetem elvégzése után úgy tervezte: bíró lesz. Olyan igazi, olyan elfogulatlan, aki hivatásként végzi majd munkáját. Nem befolyásolja majd semmi külső körülmény, csak az igazság keresése. Hisz’ az ő testi adottságaival úgysem nőszül majd meg, nem lesz családja. Az ő szűk családját galamblelkű édesanyja, szorgos és becsületes édesapja, valamint Johann Sebastian Bach jelentette, akinek a muzsikája által bármely napszakban privát kapun keresztül járulhatott Krisztushoz. A barokk zene csodálatos és különös dimenzióba röpíti az embert. Valamiféle emberen túli, isteni szférába.

A tervek, az ember tervei nem mindig válnak valóra. Ahogy mondani szokták: „ember tervez, Isten végez.” Így volt ez László esetében is. Néhány évig bírósági fogalmazóként dolgozott, amikor váratlanul közölték vele, hogy az egyik (kommunista vérbíróként elhíresült) vezető nem járul hozzá, hogy ilyen TESTI FOGYATÉKOS ember az ő általa vezetett bíróságon bírászkodjon.

De ugyanúgy tévedett, amikor a saját magánéletének jövőjét tervezte. Kisgyermek kora óta MINDEN NAP IMÁDKOZOTT, de minden Istenhez intézett fohász azzal zárult: „Uram, kérlek, előbb engem szólíts magadhoz, mintsem szüleimet” – mivel a mindennapi létezés elképzelhetetlen volt a külső fizikai segítség nélkül, márpedig

a fentebb leírtak okán nem gondolta, hogy ő valaha is megnősül. Pedig így lett! Majd másfél évvel a házasságkötés után megszületett az első gyermeke, akit nem sokkal később követett a második. Egy fiú, egy lány. Istennek hála: makkegészségesen jött világra mindkettő.

Az évek teltek, és a gyerekek szépen cseperedtek. Közös lakásban édesanyjával és édesapjával (az újdonsült büszke nagyszülőkkel) SZERETETET által áthatott légkörben zajlott életük. Az egykor 1944-ben Bicskén súlyos kórbán megbetegedett kisgyerek, Lacika immáron felnőtt. Jogtanácsos és családapa lett.

Apa és fia számára a hétvégék elmaradhatatlan programjává vált a közös séta. No,

nem a tiszta levegőjű Pilisben vagy a Mátarában, hanem csak Budáról Pestre a Nagykörúton. Amikor idegen gyerekek, vagy lélekkal szűken megáldott idősebb emberek az utcán megbámulták, esetleg kinevették külseje miatt a paralízises férfit („Nézd, itt jön a kicsibácsi!”; vagy „Nézd mán’ azt a púpost!”), kisfia szívébe egyszerre hasított a fájdalom, düh, de ugyanakkor a BÜSZKESEG is! „Ő AZ ÉN ÉDESAPÁM!”

Aztán egyszer csak eljött az ideje, hogy az ott-hon meghittségében kérdések kunkorodjanak ki „legifjabb Lacika” szájából:

- Apu, miért pont te? ... **És nem haragszol az Istenre azért, amit veled művelt?**

A válasz halk és nyugodt volt:

- **Nem!** Sőt, hiszem, hogy azért kaptam el ezt a betegséget, mert a Jóisten nagyon szeret engem. Külön figyelmem. **Akit az Úr kitüntet szeretetével, azt próbára teszi.** Velem is így tett, és így tesz mindenkivel. **Ha erős a hited, kiállod a próbát.** Nem a test, hanem a lélek fontos. **Jegyezd meg ezt jól, kisfiam!**

A kisfiú inkább csak érezte, mintsem értette apja szavainak valódi jelentését. Aztán ahogy az idő homokszemei peregtek ama hatalmas órában, az évek múlásával egyre inkább megértette ő is. A tisztelet és a szeretet erős fonállal kötötte édesapjához.

Miskolc, 1992. március 30-a, hétfő.

Vége a mai egyetemi előadásoknak, jöhet a lazítás! Valami furcsa, rossz érzés fátyolozta be az egész napomat. Nem tudtam miért. Pedig a nyiladozó természet... a tavasz kopogtatása... a felhőtlen diáklét minden öröme – és mégis.

Estefelé egy utcai fülkéből hazatelefonáltam. A nagybátyám szólalt meg a vonal másik végén.

- Halló! Öő... Szervusz, Laci! Sajnos nagyon rossz hírt kell közölnöm. Édesapád ma reggel nem ébredt fel. Hajnalban meghalt szívinfarktusban. Nem szenvedett sokat. Tudod, én, mint orvos... szóval várható volt, hogy a borda-deformitás idővel szervi tünetekben is jelentkezik nála. De azt én sem gondoltam, hogy ilyen hirtelen.

Eddigi életem legborzalmasabb pillanata volt ez. Szavakkal leírhatatlan és soha nem tapasztalt fájdalom hasította ezer szilánkra testem és lelkem. Ott, abban a pillanatban megsemmisültem. A gyász lassan, nagyon lassan tompult.

Apám gyerekkori imái meghallgatásra találtak, mert igaz, hogy csupán két héttel, de túlélte őt édesanyja – az én drága nagymamám.

Azóta több mint huszonöt év telt el. Gondolom kiderült, hogy a fenti történet édesapámról szólt. Az ő földi életéről, az ő béna karjáról... és az ő erős hitéről. Természetes, hogy jómagam, mint eleven és halálomig bennem élő megtapasztalásként továbbviszem apám „üzenetét”. Hálás vagyok az Úrnak, hogy e néhány sor megírásával megoszthatom ezt keresztyén testvéreimmel: **Az Úr sohasem engedi el a kezünket!** Ha látszólag megnehezül a helyzetünk itt a

Dr. Vass Ferenc Lacival, a kisfiával, 1974 karácsonyán

Földön – az nem több, mint egy próbatétel. És hívő lélekkel Krisztust követve, eljuthatunk az örök életbe, ahol nincs kicsi, nincs nagy... nincs beteg, hanem kizárólag az igazi, a **legvalódiabb boldogság - MINDÖRÖKKE!**

Ferenczy-Vass László

A fiatal ember tizennyolc éves volt. Fél éve került „fel” a fővárosba, az építőiparba. Ügyesen dolgozott, a mester őt küldte fel az állványra, mutassa, miként kell vakolni, simítani. Egy nap aztán, amikor a munkatársai beugratták egy játékba, és a teljes heti keresetét elvesztette, elhatározta, hogy ő bizony többet nem marad Budapesten, hazamegy a falujába, Nagyecsedre. Oda, ahonnan eljött a jobb élet reményében. Felszállt a vonatra jegy nélkül, és utazott addig, amíg le nem parancsolta a kalauz. Aztán felszállt egy másikra, de az sem vitte sokáig. Az utolsó 150 kilométert már gyalog tette meg Nagyecsedig.

A háromnapos utazás és gyaloglás mégsem volt hiábavaló, mert volt ideje gondolkodni az életén, mit is akar ő tulajdonképpen, milyen célból teremtette őt a Jóatya erre a világra. Mennyi mindent elhatározott ezen az úton! Lesz felesége, három szép gyermeke, és becsületben, boldogságban fog élni. És mennyi mindent meglátott az Úr előre az életéből! Ma is félelemmel gondol erre, hiszen minden úgy történt, ahogy Ő akkor megmondta.

Nyíregyházi

János ezen az úton vált felnőtté. Igen, ott, Budapest és Nagyecsed között, tizennyolc évesen. Mert őt hallgatom, és feleségét, Évát, amint újságunkon keresztül megosztják a testvérekkel életük történetét.

János 12 évesen 1954-ben

János és Éva szülei is gazdálkodtak, s mindkét családban nyolc gyermeket neveltek. Mint annyi-annyi vidéki fiatalnak, nekik sem lehetett maradásuk, jönniük kellett. Pedig mindketten szerették a paraszti munkát. Az 1942-ben született János már 14 éves korában szántott, a szénászekeket is megpakolta szépen. Aztán jött a tévész, a szülőknek be kellett vinniük a föld-

1968-ban az első gyermekkel

jeiket. De még nem is ez lett volna számukra a legnagyobb baj, hanem az, hogy a zárszámadáskor kiderült: nem fizet a tévész. Milyen jövő állt így előttük? Mit remélhettek? Megindultak hát a biztosabb megélhetéssel kecsegtető iparba.

János is indult vissza a fővárosba, háta mögött hagyva az akkoriban még 10 ezer lelkes faluját, a gyermekkorát. Ahol hatéves korában már szinte temették, ám a kétoldali tüdőgyulladásból is visszahozta a Jóatya

KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLNAK

AMI A JÓATYA AKARATA SZERINT VALÓ, AZ MEGADATIK NÉKIK
Beszélgetés Nyíregyházi Jánossal és feleségével, Évával

(ahogy a Gondviselőt János annyiszor említi).

– Csak a mi Álmoskánkat is megtartsa nekünk! – teszi hozzá a beszélgetésünket hallgató felesége.

Pedig már azt hitte János nagyapja, amikor vasárnap reggel a templomba indult, hogy mire hazaér, a kisfiút kiterítve találja. Ehelyett mi történt? Ott játszott az udvaron! Meghallgatta imáját a Jóatya.

Mennyi emlék tolu még most is fel a szülőfalujáról! Az ezer férőhelyes templom, amit még a Báthoryak építtettek a reformátusoknak. Laknak benne katolikusok is, meg „hívők”, ahogy a baptistákat nevezték, de a legtöbben mégiscsak reformátusok élnek Nagyecsedben ma is. Még a helyekre is emlékszik János. A szószék feletti karzaton ültek a legkisebbek, aztán jöttek az iskolások, a legények, leányok, asszonyok, férfiak. A kurátor és a presbiterek pedig az első sorokban foglaltak helyet.

Ő maga Gaál Mihály lelkeszsége alatt konfirmált. Májusban volt 60 éve. Családjában természetes volt, hogy a napok reggel imádsággal indulnak, este imádsággal érnek véget, vasárnap pedig még délben is hálát adtak a Jóatyának, és csak azután ebédeltek.

János tehát, ahogy említettem, visszament a falujából, de az építőiparban is kérjék az áldást a közös életükre. Illetve megköszönjék az együtt töltött immár ötven évet, hiszen 1967. szeptember 3-án kelték egybe.

Közben elérkezett János számára a családalapítás ideje is. Ahogy azt azon a hosszú hazaúton olyan szépen kigondolta. Hétféteken hazajárt, de már nem is haza, hanem a szíve választottjához, Évikéhez. Egy év múltán pedig egybekeltek. Polgári esküvőt tartottak csak, de tudják, adósak még maguknak és a Jóatyának azzal, hogy templomban is kérjék az áldást a közös életükre. Illetve megköszönjék az együtt töltött immár ötven évet, hiszen 1967. szeptember 3-án kelték egybe.

A közös életüket Nagyecsedben képzelték

el, ott is telepedtek le, Éva szüleinek egy üresen álló házába költözhetnek, amit szépen alakítottak tovább: istállót emeltek, kerítést húztak. A tészben csemetézték, vagyis csemetéket ültettek, dohányföldön dolgoztak, otthon pedig disznót, bikát hizlaltak, és a háztáji földjüket művelték. Két holdat vállaltak. A téész viszont csak nem akart fizetni továbbra sem rendesen, csak valami aprópénzt. Ráadásul rossz évek jöttek, árvíz, egymás után, kínlódas

A család a 70-es évek közepén

volt az egész, el voltak keseredve nagyon.

Ekkor hallották, hogy itt Pomázon más világ jár ám a szatmárihoz képest. Rokonuk, Bartha Ferencné Rózsika – a lányával, Renivel együtt ma is a pomázi gyülekezet tagja –, nos, ő mesélte, hogy errefelé magasabbak a téészben kapott jövedelmek.

Pomázra költözött hát a család, a Szcscsótanyára, ahol Schiffer téészelnök által kaptak lakást, amiben három évig lakhattak. De kiköltöztek ők már két év múltán, amint felépült a mostani otthonuk a Czikó János utcában.

És a hírek igaznak bizonyultak: amikor János mutatta az otthon maradt rokonoknak, volt munkatársaknak a fizetését, azok el sem akarták hinni, hogy itt 10-12 nap alatt annyit lehet keresni, mint otthon egy egész hónap alatt.

Évike fonónőként dolgozott, és 54 évesen előrehozott nyugdíjba mehetett. János nem járt ennyire jól, amikor 1992-ben felszámolták a téészt, utána bizony sokáig volt munkanélküli, majd kocskísérőként kereste a kenyerét, egészen addig, ameddig lehetőség nem adódott arra, hogy a németes iskola tomatér-

mének a takarítását elvállalják. Tíz évig csinálták, plusz a termet bérlő felnőtt focisták után mostak fel, néha késő estig is dolgozva.

Közben felnőtt a három gyerek is, János, Éva és Enikő.

És szépen betagozódtak a gyülekezet életébe. Otthon ugyan kérdezték a szülők, hogy járnak-e Pomázon istentiszteletre. Hiszen János édesanyja is, ha beszélgettek, pár perc múlva már biztos, hogy mindig a Biblia felé kanyarította a szót. Jánosnak azonban aktív korában kevés lehetősége adódott a templomba járásra, hiszen hét nap után kapott egy nap pihenőt a téveszben, és az ritkán esett vasárnapra.

A hitéletüknek lendületet a református világtalálkozó adott, még a kilencvenes években. A részvételre Pap Lászlóné, a gyülekezet akkori lelkipásztora biztatta őket. Éva ötvenévesen, 2001. május 13-án konfirmált.

Visszatekintve az életükre, a házaspár megtapasztalta, mennyi kegyelemben részesültek. A Jóatyának köszönhető az is, hogy egy súlyos autóbalesetet élve

A kórossal Olaszországban

megúsztak. Igazán közel a gyülekezethez azonban a kórus hozta őket. Mindkét lányuk zeneiskolás volt, furulyáztak, fuvoláztak *Ásztai Katalinnál* – aki egyben a gyülekezet kórusát is vezette. Éva annyira megszerette a kórust, hogy az esti iskolai takarítást is félbehagyta, hogy a hétfői próbákra el tudjon járni. Inkább még visszament próba után, és az éjszakába nyúlóan fejezte be a munkát.

Később mindketten eljutottak Biatorbágyra, és megadták nekik, hogy Krisztusban megújult életet élhessenek. Először János csatlakozott *Simonfi Bélához*, és vett részt egy férfi csendeshéten, amelyen *Ecsedy Aladár* énekét énekeltek:

Uram, Te jól ismeresz engem,
Mindent jól lát a szemed,
Valamit gondol a szívem,
Te mindjárt észreveszed.
Hála tölti be szívemet:
Szeret az Úr, nagyon szeret.

Uram, Te könyörölsz rajtam,
Mert a Te igralmad nagy:
Ha szóra sem nyílik ajkam,
Megértesz, mert Atyám vagy.
Hála tölti be szívemet:
Szeret az Úr, nagyon szeret.

Jánost mélyen megérintette és szíven találta ez az ének: vallja, hogy könyörülő és

Homola Pannikáékkal

irgalmas Úr a Jóatyá, kinek felfoghatatlan szeretete el nem múló hálára indította. Egy évre rá Évával is ugyanez a csoda történt egy női csendeshéten.

Azóta is nap mint nap érzik, hogy míg élnek, nem tudnak eleget hálát adni a Jóatyának gondviselő szeretetéért, az istentiszteleteken hallható Igéért, a gyülekezetért, a kórusért, a lelki testvérekért, akik most is imádkoznak unokájukért, Álmoskáért. Ked-

Álmoska tavalyi ballagásán

ves bibliai igéjük János apostol első levelének 5,14 verséből való, amely azt ígéri a híveknek, hogy amit az Atya akarata szerint

Épül a pomázi ház

kérnek, az megadatik nékik. Amit pedig igazán kérnek: Álmos unokájuk gyógyulása. A már 16 éves fiú nyolcadik éve beteg, sok időt tölt kórházban. Nemrég a második csontvelő-átültetésen is átesett. Szeretnék, hogy ha a Jóatyának terve volna vele, amit az élete során be tudna teljesíteni. Ezért imádkoznak minden nap.

Hardi Péter

ÁLL A KRISZTUS SZENT KERESZTJE

1. Áll a Krisztus szent keresztje
Elmúlás és rom felett,
Krisztusban beteljesedve
Látom üdvösségemet.
2. Bánt a sok gond, úz a bánat,
Tört remény vagy félelem:
Ő nem hágy el, biztatást ad:
Békesség van énvelem.
3. Boldogságnak napja süt rám;
Jóság, fény jár utamon:
A keresztfa ragyogásán
Fényesebb lesz szép napom.
4. Áldássá lesz ott az átok,
Mégbékéltet a kereszt;
El nem múló boldogságod,
Békességed ott keresd!
5. Áll a Krisztus szent keresztje
Elmúlás és rom felett,
Krisztusban beteljesedve
Látom üdvösségemet.

(230. dicséret)

A felsővattai Wattay család a mai Borsod megyei Vatta községből származik. Vatta községet Felsővatta és Alsóvatta egyesítésével hozták létre. Felsővatta nemesi-katonai község, míg Alsóvatta a kiszolgáló népesség lakóhelye volt. A község a Vata-Vatta nevet az alapító családfő nevéől kaphatta, aki kutatásaim szerint Vata, keresztynén néven Salamon, fehér hun (kony) néven Batonya, székely-fehér hun uralkodó volt a Kárpát-medencében a 9. század utolsó harmadában, a magyarok bejövetele idején.

III. Pál dédapja, Gáspár, az oszmánok által 1596-ban elpusztított Vattáról Ónodra, majd 1598-ban Nógrád vármegyébe, Pilinybe települt át. Nagypapja I. Pál többek között Pest-Pilis-Solt vármegye helyettes alispánja és nagyon jelentős, többnyire oszmán hódoltság alatt lévő birtokok tulajdonosa volt több vármegyében. I. Pál felesége Buday Bolgár Bornemissza Anna apjától, Bornemissza Páltól örökölte a birtokai egy részét, így Pomázt is. A 16. században elnéptelenedett Pomázra Budai Bolgár Bornemissza Pál (III. Pál anyai dédapja) hozta a Bács vár-

sági terület lakossága nagy többségében nem volt római katolikus.

I. János és elhunyt testvérének, II. Pálnak a fia, István 1701-ben kötöttek egységet birtokaik együttes igazgatásáról, felsorolva Pilis vármegyei birtokait is, így „Szentse, Garants, Alsó Kovácsi, item felső Kovácsi, Solmár, Borony (Csobánka), Pomáz és Kaláz névi faluk”.

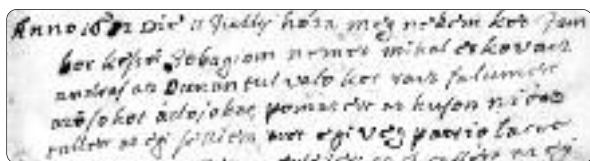
I. János a kuruc szabadságharc alatt a Nógrád vármegyei kuruc nemesi felkelők első kapitányaként harcolt a labancok ellen, majd Pest-Pilis-Solt vármegye első kuruc alispánjaként szervezte a kuruc közizgatást és a kuruc csapatok ellátását. I. János tisztségéből

első felesége Dorogffy Mária halála miatt lemondott. I. János a család központját Nagykovácsiba helyezte át, ahol kúriát építtetett, és innen közösen unokaöccsével, Istvánnal irányította birtokait, köztük Pomázt is. Nagykovácsiból részt vehettek a vármegye közgyűlésein (Budára, Pestre vallásuk miatt nem költözhetek, bár őseiknek volt ott háza). I. János telepített Pomázra balkáni menekült rácoakat (egy részük a kuruc-labanc harcok alatt Szlavóniába hajózott), kisebb számban magyarokat, szlovákokat és németeket is. I. János 1723-ban hunyt, el és felesége hamarosan férjhez ment Gyürky Istvánhoz, Nógrád vármegye jegyzőjéhez.

III. Pál 1718-ban született. Korán elvezítette édesapját, mostohaapja nagy barátja volt Grassalkovich Antalnak, és mindenben teljesítette akaratát. A szintén 1723-ban elhunyt István felesége (Géczy Anna) is férjhez ment hamarosan királyfalvi Roth Ádámmal, és a két gyámupa 1731-ben átjártozta Grassalkovich személylőknék (aki az országnak a magyar törvényeket semmibe vevő irányítója és a magyar nemesek kirablója volt) a Wattay birtokok jelentős részét. Előbb a Bács vármegyeiket, mintegy húsz települést, majd a birtokok legjelentősebb Pest körüli részét (Dunakeszi, Csömör, Szent Mihály, Gubacs, Szent Lőrincz, Péderi, Oszlár, Soroksár) is. A Pest körüliekért – amely értékes és kiemelt jelentőségű 21.463 hold volt – cserébe Grassalkovich Peregh, Imrefa, Bial, Áporka és Szent-Király kevésbé értékes birtokaival 5.138 holdat adott.

III. Pál Pilinyben, Szécsényben és Losoncon nevelkedett. 1733. március 9-én Pest vármegye beiktatta Grassalkovichot a Wattay birtokokba. A Wattay örökösök közül III. Pál a Pest-Pilis-Solt vármegyei (Pomáz, Kaláz, Csobánka, Nagy és Kis Kovácsi, Garancs, Kis-Kőrös, Kaskantyú, Tabd), míg testvére, II. János a Nógrád vármegyei birtokok felügyeletét kapta. II. János feleségül vette Szemere Krisztinát, majd első felesége elhunyt után Gyürky Máriát. A két házasságból két fiú (IV. Pál, III. János) és három lány (Borbála – Fáy Zsigmondné –, illetve Kata – Vay Istvánné – és Krisztina – Darvas Ferencné) születése ismert.

1747-ben a birtokai legalizálását segítő, Grassalkovich megvette a beteg Wattay Farkastól (István fiától) Dunakeszi negyedét, és kiltotta a faluból a Wattayakat. III. Pált meg 1747. május 6-án írt levelében is megfenyegette, hogy ne merjen a birtokaihoz menni. Ezek után döntött III. Pál az új lakóhely kialakításáról. Feltehetően a Pomáz melletti döntés okai között lehetett, hogy közel volt a vármegye központjához, Budához, ugyanakkor nem volt római katolikus német többségű lakossága. A korábbi központ, Dunakeszi, a kiszabott hatalmas adók kiegyenlítésére zálogba került a római katolikus, magát német származásúnak tartó, a Német Lovagrend alkalmazzottjaként működő Orczyaknak. Ők a református magyar falut katalizálták, és az át nem térőket elüldözték, többségük a mai Tahitótfaluba települt át (ott ma is megvan a Vatai szerű).

megyei birtokairól az első telepéseket, mintegy tucatnyi rác családot. Az evangélikus vallású Wattay család lakóhelye Vác, Szécsény, Fülek, végül Besztercebánya volt.

A Wattay család 1661 és 1690 között a Pest-Pilis-Solt vármegyei birtokait a mai Dunakeszi területén lévő ispáni központjukból irányította, melyet I. Pál 1681 és 1682 évi feljegyzése is bizonyít.

„Anno 1682 Die 11 July hóza meg nekem két jambor keszoi jobagiom némét mihal és kovacz andras az Dunantu l valo két racz falumért az ő sokot adójukat, pomázért az huson niócz tallért az egi selliem övet egi vég pattiolatot...”

Azaz: „1682. július 11-én hozta meg nekem két jambor keszói jobbágyom, Németh Mihály és Kovács András a Dunántúl való két rác falumért az ő szokott adójukat, Pomázért a 28 tallért, az egy selyem övet és egy vég patyolatot...”

III. Pál édesapja I. János volt, aki az oszmán uralom alóli felszabadításkor a váci járás szolgabírájaként részt vett katonáival a felszabadító harcokban és fontos szerepet játszott a vármegye keresztynén lakosságának a harcokpusztítások előli elmenekítésében. I. Jánost evangélikus vallása miatt tisztségéből lemondatták, és a Habsburg adminisztráció törvénytelenül sarcolta. Jellemző volt, hogy a Habsburg uralkodók szívesen neveztek ki protestáns vezetőket a hódoltsági területek irányítására, hogy az esetleges ellenségeskedéseknek és fogságba eséseknek ők legyenek az áldozatai. A hódolt-

A római katolikus német többségű Nagykovácsi és Solymár papjai mindent megtettek a kuruc mozgalom leverése után, hogy ne lehessen a Wattayaknak ezeken a helyeken központjuk. Solymáron a Wattayak által építtetett kis templomba temettek egy Wattay családtagot, de a katolikus pap kido-batta a templomból, és a templomot is elpusztította. Így III. Pál 1750 és 1773 között építette fel barokk stílusban a pomázi kastélyt, melyet a család új gazdasági központjaként tervezetett. Ezzel a jelentős döntéssel fontos gazdasági központot alakított ki

Pomázon, és így a település, illetve környéke lakosságának munkalehetőségei, valamint életkörülményei is érdemben javultak. A Wattay család megnőtt létszámú tagjai érdekeinek képviseletére megalakult a „*Familia Wattayanae*” közbirtokos társaság, melynek első igazgatója a jogi végzettségű III. Pál lett.

A kastélyról.

A földszintes, árkádos, manzárdtetős épület oromzatán a rokokó kőfaragvány a kastély építőjének címerét mutatja. A kastély dombjáról gyönyörű kilátás nyílik Szentendre, a sziget és Dunakeszi-Főt irányába. Itt volt a család Pomáz és Kiskőrös közötti birtokainak központja. A kastély kétszintes pincéjéhez több mint száz méteres, szakérrel is járható alagútrendszer vezetett. A kastély saját forrással és – tekintettel a nem túl barátságos Habsburg uralomra – menekülő útvonallal is rendelkezett. A kastély mellett jelentős számú és nagyságú istállók, karámok és pajták is voltak. A címerrel együtt látható a család jelmondata „IUNCTA VIS FORTIOR” azaz EGYSEG-BEN AZ ERŐ.

A későbbiekben István lánya, Borbála, Roth Tamásné (a sziráki kastély építtetője) egyetlen utóda, Roth Johanna megvette a kastélyt, és férje, gróf széki Teleki József révén a Telekieké lett, akik részben eklektikus stílusban átépítették, és 1944-ig használták. A Telekiek négy-négy szobát továbbra is a Wattayak, illetve az Okolicsányiak rendelkezésére bocsátottak. A gróf széki Teleki címer a kastély hátsó bejárata felett található. A Wattayak III. Pál fia, Györgytől származó ága a kastély átadása után a kastélytól nem messze felépített „kis kastélyba” költözött be. A kastély jelenleg a pomázi önkormányzat kezelésében van, és Teleki-Wattay-kastély, vagy Magyar Kórus-kastély néven bentlakásos rendezvényközpontként és zeneművészeti szakmai bázisként működik. A kastélyban megtekinthető a Wattay családról szóló állandó kiállítás is.

III. Pál jelentős figyelmet fordított arra, hogy a birtokain élők a magyar törvényeket betartsák, és ugyanakkor más nemzetiségeket tiszteletben tartanak, ennek során a falvaikban többféle nemzetiségű (magyar, német, szerb, szlovák) lakosságot telepített. Nagy gondot fordított a vallásszabadságra, amit a felépített római katolikus és ortodox keresztény templomok bizonyítanak, ugyanakkor protestáns templomok építését a Habsburg uralkodók megtiltották. A Kiskőrösön felépített evangélikus fatemplomot a Habsburg tisztviselők katonasággal felgyújtatták.

III. Pál aktívan részt vett a protestánsok jogait igénylő szervezkedésekben. Így 1773. október 11-én egy küldöttség tagjaként Bécsben Mária Terézia királynő elé terjesztette „*az bugyii konferenciának*” végzését. A felterjesztett anyagot csak a helvét vallásúakkal együtt vizsgálták, de érdemi intézkedést a királynő haláláig, 1780-ig nem hoztak. 1774-ben III. Pál református küldöttként szerepelt. II. József türelmi rendelete után – a Wattay családhoz intézett evangélikus egyházi felhívásra – a pesti Deák téri evangélikus templom építését III. Pál 30 ezer téglával segítette, míg István unokája, gróf Teleki Józsefné Roth Johanna jelentős téglasegítségével mellett a

legtöbb készpénzt ajánlotta fel, és a felavatási ünnepségét is megszervezte, a vendégereget bőkezűen megvendégelte. A római katolikus egyház akkori lélektelenségére jellemző, hogy a Wattay család csak az ortodox szerb temető sarkába temetkezhetett, és Pilinyben a templomot építtető Wattay III.

János és felesége síremlékét

is kidobatták a templomból, melyeket csak 2015-ben sikerült visszahelyezni. III. Pál – mivel csak kis létszámú protestáns lakott Pomázon – a kastélyban alakított ki egy imaszobát, valamint az óbudai református egyházat is támogatva (a család nőtagjai közül többen is reformátusok voltak).

Természetesen, amíg gróf Grassalkovich I. Antal élt, nem mertek vele szemben pert indítani, mert ő volt a „királyi ügynök”, és minden eszközt igénybe vehetett céljai elérése érdekében. Wattay III. Pál 1774-ben indított rokoni jogfenntartóként az özvegy és fia, herceg Grassalkovich II. Antal ellen négy rendbeli pert a birtokaikért. Egyet a Gubacsi sziget, másikat Soroksár bevallásának érvénytelenítésére, a harmadikat a gyámatyák által tett sérelmes csere, a negyediket Dunakeszi helység és más jószágok iránt Wattay Farkas által, Grassalkovich Antal részére tett bevallásának érvénytelenítésére. A perek során bebizonyosodott, hogy a Wattay családnak igaza van, de a Grassalkovich hercegek mindig fellebbezettek, így végleges ítélet nem született. Bár a Grassalkovichok fiú-ágon ki-

haltak, a leány-ágak elérték, hogy a Bachkorszakban töröljék a pereket, és azonnal eladták az érintett területeket.

A Wattay család birtokainak kezeléséről, a jobbágyok, telepesek kötelezettségeiről, felelősségeiről, illetve jogairól, járandóságairól írásos contractusokat (szerződéseket) készítettek, és a földbirtokosok azt aláírásukkal, il-

letve pecsétjükkel látták el, míg a másik fél a nevük mellé írt kézjegyükkel, valamint a bíró pecsétjével hitelesítette azt.

A contractus szerint többek között a robotot készpénzzel is meg lehet váltani, a tüzifa és épületfa az uraság embere által meg-

mutatva pénz nélkül elvihető, a pálinka- vagy rakiafőző katlanok után 2 forint fizetendő.

A birtok ügyeit csak kijelölt személyek intézhették a Habsburg tisztviselők engedélyével. Az engedélyezettek csak római katolikusok, majd görögkatolikusok és görögkeletiek lehettek, később II. József intézkedésére elsősorban német nevűek. Így a tényleges ügyintézők, tisztartók – a fennmaradt iratok szerint Magyar György, Constantinovicz Sándor, Belgrádi Sándor – a munkájuk során jelentősen meggazdagodhattak.

Például a későbbi tisztartó, a morva származású Mares Vencel unokáját, Vilmát, Wattay Gusztáv elvette feleségül. (A Lánchíd pesti hídfőjénél, a Széchenyi utcában, a Mares Vencel által építtetett ma is álló palotájában jelenleg is laknak Wattay leszármazottak.)

A több nyelven (németül, latinul) is jól beszélő III. Pál ügyeinek (birtokok, egyházi ügyek) intézésére, valamint a Magyar Nemes Testőrségben szolgáló György fia meglátogatása céljából többször járt Bécsben, illetve Pozsonyban is.

III. Pál az építkezések és peres ügyek, valamint a játékonysági, egyházi intézkedései miatt eladósodott, ezért a kastély halála után rokona, István unokája, gróf széki Teleki Józsefné Roth Johanna birtokába került. A birtok ügyeit az intézők kimutatásai, az érintett települések tisztségviselőinek és lakóinak kérelmei, illetve a rokonság jogait pontos kimutatások alapján a család kijelölt vezetői általában évenkénti gyűlésen tárgyalták meg. A Wattay család I. Jánostól származó ága nagyon népes volt, így egyre kevesebb jutott a Grassalkovichok által megcsonkított maradék birtok jövedelméből a leszármazottaknak. III. Pál része még 1/8-ad volt, a gyerekei már csak 1/48, unokái pedig 1/144 részt örököltek. Ezért a család nagyon pontos nyilvántartást vezetett a családtagokról. Természetesen a birtokok jövedelmét is évente összegezték, és az elosztandó összeget ennek a nyilvántartásnak megfelelően kapták meg a családtagok. A családnak csak III. Pál 1785-ben bekövetkezett halála után volt engedélye, lehetősége protestáns templomok építésére (Pomáz, Kiskőrös).

Az 1715. évi országos összeírás szerint Pomázon 79 fő, többségében rác (mintegy 15% elrácosított magyar nevű: Almadity, Katona, Vadász, Siposs, Kolár, Eskütt, Czigány, Gergel, Hadnagy) adózó szerepelt. 1730-ban 78 család-főt írtak össze, míg 1775-ben 846 szerbet

és 378 katolikust, összesen 1224 főt, de 1828-ban már 483 házban 1274 szerb-ortodox, 1115 katolikus, 299 református, 51 zsidó, összesen 2739 fő lakott Pomázon. Ez a jelentős létszámnövekedés és nemzetiségi változás elsősorban Wattay III. Pál döntésének, telepítő és gazdasági tevékenységének köszönhető.

A III. Pálról készült festmény jelenleg is a kastélyban tekinthető meg. A festmény felirata: „Paulus III. Wattay filius Joannis ex Juditha Zolnaj posteridri Consorte filii Pauli I. Wattay de Felső Vatta ex Anna filia Pauli Bornemissa Bolgár de Buda ex Chatarina Toldy progenitus natus Anno 1718 Denatus Anno 1785 Die 25 Februarii Inclitae Familia Wattayanae Director, et Castelli Pomáziensis Fundator”. Szabad fordításban:

„Wattay III. Pál, János és felesége, Zolnay Judit fia, unokája felsővattai Wattay I. Pál-nak és budai Bornemissza Bolgár Pál és Toldy Katalin lányának, Annának. Született 1718-ban, elhunyt 1785. február 25-én, a jeles Wattay Família közbirtokosság igazgatója, és a pomázi kastély építtetője volt.”

Bár a felsővattai Wattay család telepítő, gazdasági, építészeti és vallási tevékenysége alapvetően határozza meg Pomáz 17-20. századi, valamint mai életét, sajnálatos módon a pomázi önkormányzat csak egy kis, jelentéktelen, félreeső utcát nevezett el Wathay néven a településen. Javasolom megfelelő emlékhely kialakítását, mely felsővattai Wattay III. Pál Pomáz település életében végzett kiemelkedő tevékenységének állítana méltó emléket, erre kérem a tisztelt olvasók szíves támogatását.

Bátynyi Pál
ny. honvéd ezredes

A SZERZŐ ÖNMAGÁRÓL:

1949-ben születtem Budapesten, és iskoláimat is ott végeztem. A katonai főiskola elvégzése után Pécsset, majd Szentendrén a főiskolán dolgoztam. Utóbb Budapesten szolgáltam a 2005-ben történt nyugdíjazásomig, és honvéd ezredesként fejeztem be katonai pályafutásomat.

Gyerekkoromban Édesanyám szülőfalujában, Szilban ismertem meg őseim és rokonaik életét, a Vaty családot is. Később megismertem a szomszéd faluban, Vágban élt Wathay család történetét.

Szentendrére kerülve kerültem kapcsolatban a pomázi Wattay család történetével. A munkám mellett folytattam a nemzetség kutatását, de jellemzően nyugdíjba vonulásom után tudtam a levéltári kutatásokat folytatni. Munkám eredményeként a nemzetségről állandó kiállításom van a pomázi és a sziráki kastélyban, ideiglenes kiállításaim voltak többek között Csomán, Soroksáron, Dunakeszin és Vácson. Sok településen tartottam előadást és jelentek meg írásaim. Jelenleg a nemzetség történetéről szóló könyv megírásán és egy nemzetségi emléknapp szervezésével foglalkozom, utóbbi szeptember 21-én lesz a pomázi Teleki-Wattay kastélyban.

KÖNYVEK A KERESZT KÖRÜL

Kedves olvasók! Ezúttal az idén elhunyt kiváló igehirdető, **CSERI KÁLMÁN** pasaréti lelkipásztor könyveit szeretném ajánlani.

Cseri Kálmán 1939-ben született Kecskeméten. Tanulmányait a Budapesti Református Teológiai Akadémián végezte. Csaknem négy évtizedig volt a Budapest-Pasaréti Református Egyházközség vezető lelkésze.

Több mint húsz önálló, számos kiadást megért kötete jelent meg. Országszerte és a határon túl is széles körben ismert igehirdető, illetve előadó. Prédikációi leírva és hangfelvétellel különböző kiadványokban és internetes formában is népszerűek valamilyen nyelvi felekezeten belül.

A vele készült interjúk és televíziós beszélgetések tanúsága szerint korunk fontos kérdéseire eppolyan elkötelezetten és értékorientált reflexióval közelít, amilyen szenvedélyesen vall Isten ma is létező, cselekvő szeretetéről és „csendes csodáiról”.

Lehet-e egy imádságot magyarázni? Szabad-e a Miatyánk mondatait elemezni és felvetni a kérdést: mit érthetett rajtuk Jézus? Helyes-e kétezer évvel ezelőtt elhangzott szempontokat ma is érvényeseknek tartani, illetve megkísérelni azokat egészen más körülményekre alkalmazni? (*Miatyánk – Harmat kiadó; Budapest, 2016*)

Milyen az igazi imádság? Meg lehet azt tanulni? Mi a célja? Van-e értelme? És egyáltalán kinek van arra ideje? Érdemes-e erről gondolkodni, beszélni ma, amikor a kevés szabadidőt olyan sok színes programmal lehet

kitölteni? De ha mégis elkezdené valaki, mikor, hogyan, mennyit kell imádkoznia? – megannyi kérdés merül fel még az imádkozásra hajlandóságot mutató, cselekvésre elszánt emberben is. (*Sorsfordító imádságok – Harmat kiadó; Budapest, 2016*)

Bár a tízparancsolat értelmezése koronként változhat és időről időre a hangsúlyok is máshova kerülhetnek, tömör igazságai nem avulnak el. Sőt, mintha egyre nélkülözhetetlenebbé válnának az emberi együttélés problémáinak és az erkölcsi élet kérdéseinek megoldásában. (*Tízparancsolat – Harmat kiadó; Budapest, 2016*)

Kik voltak jelen Jézus Krisztus szenvedésénél és halálánál? Hogyan viselkedtek egyenként és a tömegben? Miképpen hatott a szemtanúk életére, ami a Golgotán történt? Törvényszerű-e, hogy az ember megváltozik, amikor megérti a kereszt üzenetét? Hogyan segíthet teljesebb önismeretre a Megváltó valódi természetének felismerése? Cseri Kálmán a bibliai személyek jellemének és sorának felvázolásával ezekről a kérdésekről kívánja a 21. századi utódokat elgondolkoztatni. (*Emberek a kereszt körül – Harmat kiadó; Budapest, 2016*)

Az itt felsorolt kérdésekre és az olvasó saját kérdéseire is válaszokat kapunk Cseri Kálmán könyveiből. Olvassuk és ajándékozzuk szeretteinknek, ismerőseinknek; gyűjtsünk lelkeket Urunk keresztje köré ezek segítségével is!

Hamar Jánosné Enikő

LÁBNYOMOK A HOMOKBAN

Egy férfinak egy éjszaka volt egy különös álma. Azt álmodta, hogy a tengerparton együtt sétál Jézussal. A lányomok a férfi életútját ábrázolták. Az egyik pár lábnyom az övé, a másik Jézusé volt.

Mikor a férfi életének az utolsó szakaszához ért, visszatekintett az egész életére. Azt vette észre, hogy életének legnehezebb időszakainál, csak egy pár lábnyom van a homokban, nem pedig kettő.

A férfit nagyon nyugtalanította a dolog, így Jézushoz fordult és ezt kérdezte:

- Uram! Te azt ígérted, hogy ha melletted döntök, akkor egész életemen át velem leszel. De ahogy végignézem az életemet, a legnehezebb időszakoknál csak egy pár lábnyomot látok. Én ezt nem értem! Miért éppen akkor hagytál magamra, amikor a legnagyobb szükségem volt rád?

Jézus szelíd hangon így válaszolt:

- Drága gyermekem, Én szeretlek téged, és soha nem hagynálak magadra! A legnagyobb megpróbáltatások és szenvedések ideje alatt valóban csak egy pár lábnyomot láthatsz. De ez csak azért van, mert akkor a karjaimban hordoztalak.”

Mary Stevenson

A FEHÉR KENDŐ

A vonat lassan közeledett az állomás felé. Mindenki izgatottan várta, hogy hazaérkezessen.

Feltűnt nekem egy fiatalember, aki idegesen tekintett ki az ablakon. Miután szóba elegyedtem vele, feltáruult előttem szomorú élettörténete.

Fiatalon szülei ellen lázadva megszökött otthonról. Nem bírta a szülői ház légkörét. Új barátjaival mindent kipróbált, amitől otthon óvták, intették. Hamarosan börtönben találta magát, ahol nagyon megbánta addigi életét.

Eppen ma szabadult. Nem volt hová mennie, ezért írt a szüleinek, hogy bocsásanak meg neki, és fogadják vissza a szülői házba. Azt is megírta, hogy megérti, ha nem tudnak neki megbocsátani. A délutáni vonat fog érkezni.

GYERMEKEKNEK

Ha szülei készek visszafogadni, köszönnek a kert végén lévő diófára egy fehér kendőt, amit ő a vonatról láthat, különben tovább utazik. Amikor a vonat a kanyarhoz közeledett, a fiún egyre nagyobb feszültség lett úrrá.

Arra kért, hogy nézzem meg, ott van-e a fán a megbocsátást jelentő kendő. A kanyarban feltűnt a vén diófa. Felkiáltottam a látványtól. A fa tele volt kendőkkel, sőt lepedőkkel, nehogy a fiú tovább utazzon.

Traian Dorz nyomán

MENNYIT ÉR AZ IMÁDSÁG?

Az egyedüli ember, aki próbálta ezt megmérni, még mindig nem tudja. Egyszer azt gondolta, hogy kitalálja. Ez akkor történt, amikor volt egy kis zöld-ségüzlete a város nyugati végén.

A világháborút követő karácsony előtti héten történt mindez.

Egy fáradt kinézésű asszony ment az üzletébe és kért annyi élelmiszert, ami elegendő ahhoz, hogy karácsonyi vacsorát készítsen a gyermekeinek. Az üzletes megkérdezte tőle, hogy mennyit tud rá költeni. Az asszony ezt felelte:

- A férjem meghalt a háborúban, semmit nem tudok följánlani, csak egy kis imádságot.

Az üzletes utólag megvallotta, hogy nem nagyon volt szentimentális azokban a napokban. A zöldségüzletet nem lehetett fönntartani imádságok alapján. Ezért így szólt:

- Írja le egy papírra! – aztán folytatta munkáját. Legnagyobb meglepetésére az asszony elővett ruhája zsebéből egy papír-

lapot és átadta az üzletesnek, miközben ezt mondta:

- Már meg is írtam az éjszaka, amikor örököttem beteg gyermekem ágyánál. – A zöldséges átvette a papírt, mielőtt fölcsozdott volna meglepetéséből, és aztán már sajnálta is, hogy ezt kérte. Mert mit tudna csinálni az imádsággal, és mit tudna rá válaszolni!? Aztán egy ötlet fogalmazott meg benne. A mérleg egyik tányérjára, a súlyok helyére tette a papírlapot, anélkül, hogy elolvasta volna és így szólt:

- Meglátjuk, mennyi élelmiszert ér az imádság.

Legnagyobb meglepetésére a mérleg nyelve meg sem mozdult, mikor rátett egy kenyert a másik tányérjára. Zavarában és meglepetésében újabb élelmiszereket rakott rá, amit csak elérhetett hirtelen a kezével, mert közben a vásárlók is figyelték. Próbált kemény lenni, de nem sikerült. Arca elvörösödött és dühös volt, mert meglátszott rajta a zúrzavar. Végre így szólt:

- Ez minden, amit a mérleg képes megmérni. Itt van egy zacskó. Tegye bele az élelmiszereket, mert el vagyok foglalva!

Az asszony mélyet sóhajtván és könnyek között kézbe vette a zacskót, és kezdte belopakolni az élelmet, közben ruhájának az ujjával törölgette a szemét. Az üzletes nem akart odanézni, mégis észrevette, hogy elég nagy zacskót adott az asszonynak, és nem telt meg egészen. Ekkor odagurított neki egy nagy sajtot, anélkül hogy szólt volna.

Amikor az asszony távozott, az üzletes megvizsgálta a mérleget. Vakarta a fejét és meglepetésében fölfedezte a titkot. A mérleg eltört.

A zöldséges ma már idős ember. Haja fehér, de még mindig ugyanazon a helyen vakarja a fejét, amint visszaemlékezik az esetre. Sohasem látta többé az asszonyt, de azelőtt sem találkozott vele. Mégis egész életében jobban emlékezett erre az asszonyra, mint bárki másra a világon, és gyakran gondolt rá. Tudta, hogy ezt az esetet nem ő találta ki, mert még mindig megvolt az a papírlap, amire az asszony az imádságot írta: „Kérlek, Uram, a mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!”

TÁJÉKOZTATÓ GYÜLEKEZETÜNK PRESBITER- ÉS GONDNOKVÁLASZTÁSÁRÓL

Kedves testvérek! 2017. október 15-én kerül sor gyülekezetünk elöljáróinak megválasztására az elkövetkező hat éves időszakra. A választás rendjéről részletesen rendelkezik a Magyarországi Református Egyház választójogi törvénye, melyet gyülekezetünk lelkesízi hivatalában, valamint egyházunk elektronikus törvénytárában megtekinthetünk (www.reformatus.hu). A választás menetéről rövid áttekintést az alábbiakban olvashatnak.

A választás jogszerű lebonyolításáért a választási és szavazatszámoló bizottság felel. A bizottság hat főből áll, tagjai: Nyilas

Zoltán esperes, Könczöl Dánielné, dr. Török Miklósné Horváth Ágnes, Regius Judit, Pálffyné Suhajda Erzsébet és Óváryné Herpai Dóra.

Fontosabb dátumok:

2017. augusztus 20-ig: jelölt-ajánlás időszaka. A bizottság tagjai széleskörű tájékozódást végeznek, alkalmas jelöltek ajánlását várva gyülekezetünk tagjaitól. Az ajánlás történhet szóban vagy írásban, a templomban elhelyezett ajánlószelvényt kitöltve.

2017. szeptember 15-ig: a beérkezett ajánlások megvizsgálása alapján a jelöltlista elkészítése. Jelölt lehet az az egyháztag,

aki nagykorú, konfirmált, legalább három éve szerepel református választói névjegyzékben (ebből legalább egy éve gyülekezetünk választói névjegyzékében), hitben járó ember és a jelöltséget elfogadja. Az alkalmasság fenti feltételeinek teljesülése esetén a választási bizottság az ajánlott nevet felveszi a jelöltlistára. Az elkészített jelöltlistát a bizottság a presbitérium

elő viszi. A jóváhagyott jelöltlistán szereplő nevek szerepelnek majd a szavazólapon.

2017. október 15: presbiter-, és gondnokválasztás. Istentiszteletünket követően gyülekezetünk választói közgyűléssé alakul át, és titkos szavazással megválasztja elöljáróit. A leadott szavazatokat a bizottság megszámlálja, és a választás eredményeit a templomban azonnal kihirdeti. Gyülekezetünk presbitériuma: 16 fő presbiter és 4 fő pótpresbiter. Gondnokot a megválasztott presbiterek közül választunk.

Szavazásra jogosult minden kedves testvérünk, aki szerepel a hatályos választói névjegyzékben. Fontos, hogy személyi azonosító kártyánkat a választásra hozzuk magunkkal!

Minden felmerülő kérdésükkel keressék bizalommal a választási és szavazatszámoló bizottság tagjait!

Óváryné Herpai Dóra
a választási bizottság elnöke

A választási bizottság fogadalomtétele június 18-án

SZABÓ JÁNOSNÉ ISTEN KEZÉBEN

Az én számomra véletlen nincsen,
Ború vagy derű leng fejem fölött,
Mögötte ott van: Atyám az Isten,
Visszatekintve öröm s bú között.

Tisztán látom, mily bölcsen vezetett,
Érzem, hogy mily nagyon szeretett.
Édes béke száll szívem mélyébe,
Életemet Isten tartja a kezében.

Nem kell félnem, ha Ő van velem,
Csak mit Ő enged, az eshet velem.

Szabó Jánosné Juci néni

Sötét fellegek éjjelén járok bár,
Béke tölti be kebelem,
Isten kezében van az életem.
Javamra ad Ő mindent énnekem.

Tövis ha tép is, rózsza nő azon,
Hálászó váltja fel majd panaszom.
Kezébe vette életem kományát...
Meggazabta nekem bölcsen az utat,
És én megyek, amerre vezet.
Áldom azt a bölcs, hatalmas kezet,
Mely védett, őrzött hosszú éveken,
S mely uralkodik földön és egeken,
Kezébe vette életem ügyeit,

Csendben várok, míg Ő intézkedik.
Miért előzném meg csodás terveit,
Nem siet Ő, de el sem késhetik.
Mindent legjobban és legjobbkor végez,
Tudom, Ő szeret s nekem elég ez.
Bármerre vezet, bízom benne; hisz
E földről karja fel a mennybe visz.

(Juci néni Csobánkáról ezt a verses bizonyágtételét a Pomázi Református Feszítivál záróalkalmán mondta el május 1-jén.)

A DRÁGA VÉR

Értem hullott drága véred,
Uram, hadd szolgáljak Néked.
Nem kell e világból semmi,
Csak segítsél Néked élni.
Én elveszett bűnös voltam,
A világot s bűnt szolgáltam.

De Te énreám találtál,
És kegyelmedbe fogadtál.
Hálából odaadtam magam,
A világot s bűnt elhagytam.
Nem kell más már énnekem,
Te vagy Jézus mindenem.

Megmentett lelkemnek vágya
Téged őszintén szolgálva,
Lelkeket menteni Néked,
Így fáradozni Véled.
Te éjt is nappallá téve
Fáradsz lelkek mentésére.
Ha egyet bűnből kiragadsz,
Reája fehér ruhát adsz.
Dicsőség térjen nevedre,
Ki értem lettél szegezve
Fel a Golgotán a fára,
Hol lett bűnünknek váltásága.

Testvér! Érted is ez történt,
Szolgálj hát Jézusnak önként!
Ha Vele küzdünk ideleln,
Vele örvendezünk majd odafenn.

TEMETŐI TÁJÉKOZTATÓ

Hirdetjük a kedves testvéreknek, hogy a pomázi református temető használatára vonatkozó rendelkezések módosultak.

Kérjük, hogy a temetőben keletkezett hulladékot a kijelölt tárolóba szíveskedjenek elhelyezni. (A legnagyobb tároló a kút mellett található.)

A temetővel szemben lévő terület magánterület, a hulladék lerakása tilos! A temetővel szembeni területet a tulajdonosa bekerítette, s az illegális hulladék elhelyezőjével szemben eljárást kezdeményezhet.

A temető kútjának vize nem ivóvíz, így az kizárólag öntözésre használható.

A sírhelyek megváltási ideje 25 év. A lejárt sírhelyek a közeljövőben felszámolásra kerülnek.

A temetőn munkavégzés (pl. síremlék állítása, tisztítása stb.) csak és kizárólag a temető tulajdonosának előzetes engedélyével – hétköznap 8.00 és 16.00 óra között – végezhető. A munkavégzés engedélyét városunk polgárorei ellenőrzik. Engedély nélküli munkavégzés esetén a munka azonnali befejezésére szólítanak fel, s hatósági eljárást kezdeményezhetnek.

Július 11-én gyülekezettünk néhány tagjával és a közfoglalkoztatott munkavállalónkkal elvégeztük a temető melletti hulladék eltakarítását, konténerbe hordását. A szemétpakolás közben hatósági ellenőrzést kaptunk. A helyszíni szemle során megállapítást nyert, hogy a szemét szállítást megkezdtük, ám nem rendelkezünk ún. hulladékszállítási szerződéssel. Ennek megkötésére határozatban kötelez bennünket a hatóság. Mindez évi kb. 500-800.000,- forinttal fogja megnövelni a temető fenntartásának költségeit.

Terveink szerint:

A temető kapuit szeptember 1-jétől zámi fogjuk. Látogatás csak a később meghatározott (előre láthatóan 8.00-16.00 óra közötti) nyitvatartási időben lehetséges.

A temető bejáratait és a korábbi illegális szemét felhalmozódásának helyét kamerával fogjuk megfigyeltetni.

A hulladékokat szelektíven fogjuk gyűjteni, melyben kérjük a testvérek együttműködő segítségét.

A temetővel kapcsolatos ügyintézés a Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség Lelkészi Hivatalában történik (2013 Pomáz, Hősök tere 3. - téglapülete). Hivatali idő: hétfő: 9.00-12.00; szerda: 9.00-12.00; péntek: 9.00-12.00 (egyházi- és állami ünnepnapokon zárva). Telefonszám: 06-26-325-297.

Nilas Zoltán esperes

FABINY TAMÁS

EGY-KORINTUS-TIZENHÁROM

Ha olyan kíváló szónok vagyok is, mint Kossuth Lajos, vagy Martin Luther Kinggel együtt hirdetem, hogy „van egy álom”, de szeretet nincs bennem, olyanná lettem, mint egy leomlott templomtorony megrepedt harangja.

Ha futurologusként, a jövő mérnökeként vagy csálthatatlan közvélemény-kutatóként előre látom is a jövőt, szeretet pedig nincs bennem, olyan vagyok, mint egy összelapított üres kólásdoboz, amelyet unottan rúgnak tovább a kamaszok.

Ha akkora hitem van is, mint Assisi Ferencnek, Luther Mártonnak és egy dunántúli parasztasszonynak együttvéve, de szeretet nincsen bennem, olyanná lettem, mint a szél által cibált ördögsekér.

Ha önfeláldozóan támogatok is alapítványokat, vagy tizedet adok is minden jövedelmemből, szeretet pedig nincs bennem, olyanná lettem, mint aki követ ad kenyér helyett és skorpiót hal helyett.

Ha két végén égetem is a gyertyát, hajnalról késő estig robotolok, éveken át nem megyek szabadságra, ám szeretet nincs bennem, olyan lennék, mint egy üres belüi hagyma.

Ha naponta végigjárom a damaszkuszi utat, rongyosra olvasom Bibliámat, ha halálomra bizakodó hittel tekintek, úrvacsorával vagy a betegek szentségével megerősítve készülök elmenni, de szeretet nincs bennem, semmi hasznom abból.

A szeretet jelentéktelen, mint amikor valaki számarháton vonul be a városba.

A szeretet neveltség tárgya, mint amikor valakinek kezébe nádszálat, fejére töviskoszorút adnak, A szeretet balek, mint amikor valaki kínzóiert imádkozik,

A szeretet esendő, mint amikor valaki azt mondja: „szomjúhozom”.

A szeretet meglepő, mint amikor valaki szelíden megszólít egy gyászoló asszonyt a hajnali kertben.

A szeretet játékos, mint amikor valaki tanítványai előtt megy Galiléába.

A szeretet nem fúj egy követ a bennfentesekkel, nem kacint össze a hatalommal, nem bizonygatja önmaga fontosságát, nem örül pártok és politikusok acsarkodásának, de együtt örül az asszonnyal, aki megtalálja elgurult dráhmáját.

Nem örül az ügyeskéddel szerzett vagyonnak, de együtt örül a mezők liliomaival és ég madaraival. Nem örül a doppinggal elért világsúcsnak, de együtt örül a fogyatékos kisfiúval, aki szája szélén csorgó nyállal, nagy erőfeszítésekkel társának tudja dobni a labdát.

A szeretet soha el nem múlik,

Nem veszti el szavatosságát, nem éviül el, nem kerül ad acta, nem lesz unalmas, mint a tegnapi újság.

Legyenek bár istentiszteletek, véget fognak érni. Legyenek bár egyházak, meg fognak szűnni. Legyen bár ökfumenikus mozgalom, el fog törölni.

Mert még nem találtuk meg a rák és az AIDS ellenszerét, nem értjük távoli földrészek lakóinak nyelvét, nem fogjuk fel más civilizációk felénk sugárzott jeleit.

Am egykor majd egyetlen asztalt ülünk, mindnyájan körül, és ő lesz majd minden mindenekben. Mert a szeretet nélküli kötelességtudat: kedvetlen. A szeretet nélküli felelősség: figyelmetlen. A szeretet nélküli igazság: kemény. A szeretet nélküli okosság: gögös. A szeretet nélküli barátságosság: hívös. A szeretet nélküli rend: kicsinyes. A szeretet nélküli hatalom: kíméletlen. A szeretet nélküli birtoklás: fösvény. A szeretet nélküli adakozás: képmutató. A szeretet nélküli vallásosság: bigott. A szeretet nélküli hit: vakbuzgó. A szeretet nélküli remény: fanatikus. A szeretet nélküli élet: értelmetlen.

Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három. Ezek közül pedig legnagyobb: JÉZUS.

NAPLÓ

ALKALMAINK VOLTAK:

2017. június 20-23. ■ *Nyilas Zoltán* esperes szabadtéri evangélicizációja Pomázon.

2017. június 28. ■ Gyülekezeti kirándulás: a Magyar Nemzeti Múzeum Ige-Idők c. kiállításának megtekintése és látogatás a Biblia Múzeumban.

2017. július 3-8. ■ *Reformáció 500* gyermektábor Novajdrányban.

2017. július 22. ■ A Kiránduló kör túrája Dobogókőre.

2017. augusztus 15-18. ■ Napközi gyermektábor Pomázon.

TERVEZETT ALKALMAINK:

2017. augusztus 14-17. ■ Bűnbánati alkalmak (hétfő, szerda: Pomáz; kedd, csütörtök: Csobánka).

2017. augusztus 20. ■ Újkenyerét való hálaadó istentisztelet, úrvacsorai közösséggel.

2017. augusztus 25-27. ■ Ifjúsági csendeshétvége a Tahi Sion Hegye Református Konferencia-telepen.

2017. augusztus 27. ■ VI. Papkerti koncert.

2017. szeptember 2. ■ Reformáció 500: egyházmegyei ünnepi istentisztelet és egyházmegyei nap Pócsmegyeren.

2017. szeptember 3. ■ Tanévnitó istentisztelet.

2017. szeptember 17. 17.00 ■ Reformáció gála a zeneiskola hangversenytermében (Ars Sacra hét).

2017. szeptember 22. 19.00 ■ A Praetorius kórus koncertje pomázi templomunkban (Ars Sacra hét).

KERESZTELO:

2017. július 16. ■ **Nagy Csongor.**

2017. augusztus 13. ■ **Egry Marcell.**

HÁZASSÁGKÖTÉS:

2017. július 8. ■ **Fodor József** és **Büki Tünde** házasságkötésének megáldása a pomázi templomban.

2017. augusztus 12. ■ **Podmaniczki Ferenc** és **Bodnár Krisztina** házasságkötésének megáldása a pomázi templomban.

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

2017. július 6-án elhunyt **Tóth Béláné** (†67) testvérünk, temetése 2017. július 12-én volt a pomázi ravatalozóból.

2017. július 9-én elhunyt **Csontos Jánosné** (†65) testvérünk, temetése 2017. július 21-én volt a csobánkai temetőben.

Gyülekezeti újságunk következő száma várhatóan 2017. október 22-én jelenik meg.

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: <http://www.pomaz.reformatus.hu>

Gyülekezetiünk számlaszámai:

Pomáz: 11784009-2222253-00000000

Csobánka: 11784009-2222260-00000000

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila

(e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor

(e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, gyülekezeti használatra, ingyenes terjesztésben.

Adományokat köszönettel elfogadunk.

DÉNES FERENC AMI MEGMARAD...

És elmúlik minden, mit önző szíveddel
itt lenn megszeretted és megcsodáltál:
régi életed zilált kerete, tüskés bozótja,
csalfa reménye, fájó szerelme, ábrándos álma,
s a féktelen, ifjú tombolások...
tavaszok, nyarak, bánatos őszyk;
mind, mind elmúlnak. Sárguló lombok
zizegve hullanak lábaid elé,
megadva maguk...

Elhagy a barát és ellenség is elhagy...
az élet minden édes melege megfagy,
elszáll a nap, röpönnék az évek,
elnemul ajkodon az örömenek,
virágillattal együtt száll el
a gyermekcipős, gondtalan élet...
Ifjú álmok mézédés nedűje
s a férfikor dele, fénye, ereje,
temérdek terve, – elmúlik mind.
Ruhád kopik, az arcod ráncos lesz,
sima homlokod gondok, félelmek, könnyek,
fájdalmak ekéje szántja...
gömyed a hátad és vézna lesz a tested...
nehézzé válik durva, nagy kereszted,
s ha leroskadtál kereszted alatt,
mentő kezek éretted nem nyúlnak...
S mikor mindezek végképp elmúlnak,
közeleg a leszámolás napja.
Akkor majd úgy látod, semmi sincs:
Mít viszel magaddal?
Ha minden elmúlik, mi marad neked?

Megmarad könnyed, mit másokért sírtál.
Sóhajod, mit zogogva égbe bocsátottál
betegek, bénák kórházágya mellől.
Megmaradnak az égő, hó imák,
simogató, könnytörő kezéd
elfelejtett jótéteményei...
megmaradnak vigaszszavaid, lelkedben
a lángoló, szent hit,
sebkötözésed, önfeláldozásod,
alamizsnát nyújtó forró szívjóságod. –
És lelkedben az igaz szeretet!

“ÉN VAGYOK AZ AJTÓ” (JÉZUS)

A Baba-Mama kör június 26-án tartotta évadzáróját.

A táborból visszaérkezettek július 9-én szolgáltak a templomban

NÁLUNK KERESZTELTEK

Nagy Csongor Isten szövetségébe lépett

A Kiránduló kör július 22-én Dobogókőre túrázott

ANNO

A régi énekkar szolgálata a 70-es évek végén, Mooréh János vezényletével. Jobb oldalon Orbán László és Szűcs Ferenc lelkipásztor.

